NGUYỄN BẢO TRUNG

Vô thường

AZBooks
NHÀ XUẤT BẢN LAO ĐỘNG

Mục Lục

Lời giới thiệu
Sống sâu
Không biết trước
Ngoài kia hoa nắng lung linh
Bầu trời vốn dĩ bao la
Đôi tay nhân gian chưa từng độ lượng
Nước đi ra biển lại mưa về nguồn
Rồi sẽ qua hết
Tháng ngày qua sống có bình an?
Về thu xếp lại
Tình yêu
Cẩn trọng
Cái giá của một đêm trực
Rồi mai một mầm xanh bắt đầu
Nơi tình yêu bắt đầu
Đừng vội tin tưởng đừng vội bài xích
Những câu chuyện nhỏ
    1, Làm sao có thể thương
    2, Cài hoa hồng lên áo
    3, Tự dưng khóc òa khi có nhau
Những câu chuyện từ phòng cấp cứu
Tấm lòng người mẹ
Mẹ ơi
Lễ Vô Thường
Cấp cứu
Ngủ trong lúc thức - thức trong lúc ngủ
Đêm trực đã qua
Bạn đời
Về đi
Kẻ tỉnh – Người điên
Nghe mưa rào qua phố
Về làm chiếc lá
Ăn hiền ở lành
Tâm hồn bao dung
Trực ngày mùng Một Tết
Ngày mai trời sẽ sáng!

Thêm một lần sống sâu
Một lần em đã đến, hân hoan ôi cuộc đời!

Lời giới thiệu

Công việc làm báo Y tế giúp tôi có cơ duyên được tiếp xúc với các cây bút bác sĩ. Trong những hạnh ngộ ấy, tôi may mắn gặp được Bảo Trung, với tên khác là Vô Thường. Tôi nhớ dịp đó vào tầm năm 2013, khi làn sóng hiểu lầm về nghề bác sĩ tràn lan trên mạng xã hội, thì mỗi sáng dậy, không riêng tôi, mà rất nhiều bạn đọc, thấy lòng chùng lại khi gặp được những dòng chữ như thủ thỉ, như sẻ chia về những nỗi đau của người thầy thuốc bất lực trước sự nghiệt ngã của cái chết. Mỗi câu chuyện được thể hiện một cách giản dị, nhưng đều ẩn những tầng ý nghĩa vô cùng sâu sắc mà người đọc như thấy chính mình trong đó, cũng mải miết với cơm áo gạo tiền nên chót vô tâm với cha với mẹ, với người thân của mình. Có bạn đọc nhắn rằng, đọc chuyện của Vô Thường xong, e phải thu xếp ngay về thăm ba mẹ, bởi không biết còn gặp song thân được bao lần...

Phải là một người ngấm triết lý Phật giáo lắm, phải có một trái tim đa cảm lắm, yêu thương con người, yêu thương cuộc đời lắm mới viết được những dòng trắc ẩn, lay động người đọc đến vậy. Có lẽ, công việc của một bác sĩ cấp cứu, ngày qua ngày trực tiếp đối diện với tận cùng nỗi thống khổ của kiếp người, tật bệnh, đói nghèo, chết chóc... nên trong anh luôn nặng nỗi niềm ẩm ỉ, đau đớn về thân phận con người. Mỗi câu chuyện Vô Thường đưa lên đều khiến nhiều, rất nhiều bạn đọc rơm rớm nước mắt, nhưng sau những lay động ấy, là sự thức tỉnh, khiến mọi người tu thân tu tâm một cách vô thức và tự nguyện. Đó là thành công lớn của tác giả Bs. Bảo Trung - Vô Thường mà không phải cây bút nào cũng làm được. Những dòng như lời tâm sự, như là kể chuyện của Bs. Bảo Trung luôn đánh thức cái thiện, cái tình vốn ẩn trong sâu thẳm mỗi người mà vì bon chen cuộc sống, đôi khi nó bị lu mờ bị chìm đi.

Những dòng viết của Bs. Bảo Trung khiến người ta thấy buồn, nhưng trong nỗi buồn vẫn lóe lên sự ấm áp tin cậy vào trái tim nhân hậu, giàu lòng trắc ẩn của người bác sĩ, lóe lên niềm tin vào những điều tử tế vẫn hiện diện trên cõi đời này, ở cả những nơi tận cùng đau khổ chốn nhân gian. Có cảm giác mỗi khi đọc chuyện của Vô Thường xong, bạn đọc sẽ ngộ ra rằng “Đời ngắn lắm thương nhau còn chưa

đủ. Nói làm chi lời chia cách vực sâu…” như lời thơ của nhà sư Thích Tánh Tuệ trong bài “Cho bõ lúc trăm năm”.

Nhận được tin Vô Thường ra sách, tôi mừng lắm, bởi giữa những hỗn mang trong dòng đời, tập sách này thực sự là một món quà, giúp người người đang ngày ngày phải mang vác những nặng nề, mệt mỏi của số phận trên lưng, tự tìm được con đường giải thoát. Giải thoát khỏi những đau khổ do chính mình chưa ngộ ra mà vướng phải, từ đó biết đem đến thương yêu đúng cách cho cuộc đời và cho bản thân mình.

Những câu chuyện có thật ghi ở phòng cấp cứu trong cuốn sách này giúp người biết thương người hơn, giúp cuộc sống bớt đi những khổ đau, những nuối tiếc, những ân hận vốn vẫn ẩn sau hai chữ “giá như” khi mọi chuyện không còn cứu vãn được nữa. Từng câu từng chữ của Vô Thường như một liệu pháp thiền định trị liệu, hàn gắn những vết thương mà mỗi người đều không thoát khỏi trong hành trình mưu sinh của mình.

Tự đáy lòng, tôi thầm cảm ơn chữ duyên cho tôi được đọc những câu chuyện của Vô Thường mỗi khi lòng hoang mang buồn bã, cảm ơn chữ duyên cho tôi có được hạnh ngộ gặp gỡ một tấm lòng nhân hậu, trí tuệ, đẫm triết lý đạo Phật của Bs. Bảo Trung. Những câu chuyện của anh, từng ngày từng ngày giúp tôi cũng như nhiều bạn đọc biết buông bỏ những phù du thường nhật để cảm nhận được cái đẹp vốn vẫn hiện hữu trong đời.

Trần Yến Châu

Trưởng ban Báo Điện tử Báo Sức khỏe và Đời sống Bộ Y tế

Sống sâu

Sáng nay một bệnh nhân nam 50 tuổi, làm ruộng, quê ở Tiền Giang đến khám bệnh xin thử mỗi đường huyết. Mình mới hỏi:

- Sao chú muốn thử đường huyết?

- Vì tôi sụt cân nhanh, người ta nói do bệnh tiểu đường.

- Đã bỏ công từ quê lên đây, sao chú không khám tổng quát luôn? Giả sử thử máu có kết quả bị đái tháo đường thì cũng phải xem chức năng gan, thận và đánh giá biến chứng mới điều trị được chứ.

Mình vừa giải thích vừa nhìn bệnh nhân, và mình hiểu vẻ ngập ngừng đắn đo ấy, có lẽ bệnh nhân nghèo.

- Dạ, thử hết mấy thứ đó bao nhiêu bác sĩ?

- Bệnh viện công giá rẻ lắm. Chú đi thử đi.

Khi cầm kết quả phim phổi trên tay, tự nhiên mình nghẹn lời, dù rằng mỗi ngày mình tiếp xúc với rất nhiều bệnh nhân với đủ loại bệnh tật khác nhau.

- Chú hút thuốc nhiều không?

- Cỡ một gói một ngày. Bữa nào buồn hút nhiều hơn.

- Chú uống rượu nhiều không?

- Mỗi ngày, nhưng chủ yếu vui chơi với anh em, người vài xị.

- Chú có vợ con gì không?

- Dạ, một vợ, ba con. Nhưng nhà có vài công ruộng, nên tụi nó bỏ lên Bình Dương làm công nhân hết rồi.

- Cháu nghĩ chú nên qua bệnh viện Phạm Ngọc Thạch khám.

- Tôi bị lao hả bác sĩ.

- Cháu cũng hy vọng là lao. Nhưng...

- Bác sĩ cứ nói đại đi. Tôi ở quê lên khám bệnh cực lắm.

- Cháu nghĩ đây là khối u. Nhưng chú biết đó, có u lành u ác. Mà u ác bây giờ có thể trị được.

- Ý bác sĩ là ung thư phổi hả?

- Chưa chắc đâu. Phải làm thêm xét nghiệm, sinh thiết[(1)] ... mới có thể kết luận.

Một khoảng im lặng kéo dài. Mình nhìn khuôn mặt bệnh nhân từ trắng bệch chuyển sang tím tái và khoảng mười lăm phút sau mới trở lại bình thường.

- Ung thư phổi thì sống được bao lâu bác sĩ?

- Chưa chắc đây là ung thư. Nhưng nếu ung thư thì có thể vài tháng, vài năm... Tùy vào cơ địa mỗi người, tuỳ vào phương pháp điều trị.

- Tại sao lại là tôi chứ?

- Tại sao không là chú?

- Tại...

Lại một khoảng im lặng kéo dài. Mình không nỡ mời bệnh nhân kế tiếp dù sáng thứ Hai rất đông.

- Tôi về bỏ thuốc lá và rượu có thể cứu vãn được không?

- Cháu nghĩ, bỏ được thì tốt. Nhưng bây giờ việc này không còn ý nghĩa nữa rồi.

Mình vẫn hay tự hỏi: Rượu bia và thuốc lá có điều gì hấp dẫn đến

vậy, nhưng không có câu trả lời.

Lúc trước mình còn ngạc nhiên khi thấy Việt Nam là nước tiêu thụ rượu bia và thuốc lá lớn nhất thế giới, bây giờ thì mình không còn ngạc nhiên nữa. Vì đã hiểu một phần. "Vui cũng nhậu, buồn cũng nhậu, không vui không buồn cũng nhậu", hình như rất đúng khi mô tả con người Việt Nam. Mỗi chiều tối đi làm về thấy quán nhậu nào cũng đông nghẹt khách. Hết chén chú đến chén anh.

Rồi một ngày nào đó bệnh tật kéo đến. Có những bệnh có thể chữa lành, có những bệnh tiền mất rất nhiều nhưng không thể cứu vãn. Dù vẫn biết ung thư là "trời kêu ai nấy dạ", nhưng mình không tin là mỗi ngày mình sống không tác động gì đến nó. Bạn thử nhìn xem, một người béo phì, ăn nhiều lười tập thể dục... làm sao mà không đủ thứ bệnh về chuyển hoá, một người suốt ngày hút thuốc uống rượu làm sao tránh khỏi ung thư phổi, xơ gan? May mắn lắm cơ địa người đó đặc biệt.

- Bây giờ tôi phải làm sao?

- Bây giờ cháu kê thuốc tiểu đường cho chú, còn bệnh phổi chú phải qua bên Phạm Ngọc Thạch, bên đó chuyên hơn.

- Bác sĩ nói cho tôi biết, tôi có thể sống bao lâu nữa để tôi thu xếp nhà cửa.

- Cháu nói thật, không dám chắc chắn về điều gì. Có những thứ hôm nay đúng, ngày mai lại sai. Có những thứ ngỡ là phước nhưng lại là họa. Điều quan trọng bây giờ không phải là chú sống bao lâu, mà sống có thật sự sâu hay chưa?

- Sống thật sâu?

- Đúng rồi. Chú còn rất nhiều thời gian để suy nghĩ về điều đó. Ví dụ như có bao giờ chú đến quỳ bên gối mẹ chú và thì thầm lời cám ơn? Ví dụ như có bao giờ chú chở ba chú qua con đường làng nơi ngày xưa ba chú dẫn chú đi học? Ví dụ như có bao giờ chú cám ơn người vợ rất mực dịu hiền và chung thủy đã đi với chú ngần ấy năm mà không một tiếng than vãn dù chú nát rượu và nghiện khói thuốc?

- Bác sĩ... tôi... tôi chưa từng nghĩ đến điều đó.

- Chú có bao giờ quan tâm đến những đứa con mình? Chú có nghĩ rằng một lời hỏi han của chú thôi đủ làm họ hạnh phúc?

- Ơ...

- Vậy đó, sống sâu là sống với những điều nhỏ bé đơn giản như thế. Cuộc sống vô thường và con người ai mà không có bệnh có tử. Sau giai đoạn choáng rồi, chú sẽ chấp nhận được thôi. Từ chấp nhận đến quay lại nhìn về chính mình gần trong gang tấc.

- Cám ơn bác sĩ.

***

- Chú ấy là gì của anh?

- Cha ruột.

- Anh có hay đưa chú đi khám bệnh không?

- Bận lắm bác sĩ ơi, với lại ở xa nhau.

- Anh có biết ba anh bị ung thư phổi?

- Dạ...

- Ông ấy hút thuốc nhiều lắm không?

- Chẳng những hút thuốc còn uống rượu. Mỗi khi say xỉn về là đập phá nhà cửa chửi bới vợ con... Tôi nói thiệt từ nhỏ đến giờ ổng chưa dạy tôi bất cứ điều gì. Anh em tôi chẳng được đi học...

- Anh có hận chú không?

- Không.

- Không?

- Dạ, tốt xấu ổng cũng là cha mình mà bác sĩ. Đúng hay sai đâu có lỗi do ổng, tại ông bà hay môi trường sống nó thế.

Mình bất ngờ trước cách trả lời của người con, khi mình mời bệnh nhân ra ngoài để gặp riêng.

Anh ta làm công nhân, chắc chắn là ít học. Nhưng học chữ cho nhiều vào làm gì, bằng cấp tiến sĩ giáo sư làm chi mà không biết quan tâm yêu thương cha mẹ già, không biết sống sao cho có tình có nghĩa.

- Bệnh này điều trị tốn kém lắm, về mua bảo hiểm gấp đi. Được đồng nào hay đồng đó.

- Dạ.

Nhìn hai cha con bước ra khỏi phòng khám mà lòng mình chùng xuống. Mình mong có phép lạ xảy ra, bởi cuộc sống không bao giờ lại làm ngơ với một người con chí hiếu.

- Tốt xấu ổng cũng là cha mình. Câu nói ấy theo đuổi mình tới tận bây giờ!

Không biết trước

Bệnh nhân nam mới 27 tuổi, nhập viện vì khó thở. Toàn thân bệnh nhân tái mét đổ mồ hôi, khuôn mặt hốt hoảng lo âu, cứ hếch lên đớp không khí. Sự sống mỏng manh như mành treo chuông. Phù phổi cấp trên bệnh nền tăng huyết áp suy thận mạn giai đoạn cuối.

Mình liền ra y lệnh cho y tá: Thở oxy, gối cao đầu, mau furosemide, nitrat glyceryl...

- Nó bị hội chứng thận hư đã ba năm nay rồi, bác sĩ. Vợ bỏ đi theo trai. Năm ngoái suy thận phải chạy thận nhân tạo. Đời gì mà nghiệt ngã.

Nghe mẹ bệnh nhân kể, mình xót xa trong lòng. 27 tuổi có thể nói là tuổi đẹp nhất của người đàn ông, tràn trề sức sống, đủ chín trong sự nghiệp, trong hôn nhân, vậy mà bệnh nhân phải vật lộn với căn bệnh thận quái ác, mỗi tuần ba lần vào viện chạy thận, quá trình điều trị mỏi mệt biết bao.

Và chợt nhìn lại, thấy mình cứ mãi than vãn về những khó khăn, những chuyện bực bội vụn vặt hằng ngày, mà quên... mình đã có rất nhiều thứ, có sức khỏe, có gia đình để yêu thương để đi về...

***

Tiếng còi xe cấp cứu hụ nát cả khu phố, như tiếng hét cuối cùng của một người đang giãy chết. Bà cụ 90 tuổi, suy hô hấp cấp do viêm phổi nặng. Từng phút trôi qua căng thẳng tột cùng. Bà cụ đã nằm một chỗ từ rất lâu sau đợt tai biến mạch máu não nặng cách đây mười lăm năm, được nuôi ăn qua sonde dạ dày. Mình phân vân đứng đó, kéo hay buông? Biết đâu sự ra đi là giải thoát bà cụ khỏi nỗi đọa đày. Nhưng khi nhìn mặt những người con, thì mình biết mình phải kéo. Ai cũng muốn mẹ cha sống mãi bên mình.

Con của bà cụ nức nở: Bác sĩ ơi, cố hết sức nhé! Không cần dùng

bảo hiểm đâu, cứ dùng thuốc tốt, gia đình có tiền.

- Bà cụ đã 90 rồi…

- 90 là tuổi của trời rồi đúng không bác sĩ? Nhưng bác sĩ ơi, không nỗi đau nào hơn khi mình biết mình mất mẹ vĩnh viễn. Bác sĩ… cứu giùm.

Tự nhiên nước mắt mình trào ra. Tình cảm chân thành của người con ấy đã chạm vào trái tim ngỡ đã chai đá rồi với những cảnh chia ly mất mát nơi phòng cấp cứu.

Mình bất lực quá. Trong khi cuộc sống quá đỗi vô thường.

Ừ thì, tiền có thể mua được rất nhiều thứ trong cuộc sống, nhưng tiền không bao giờ mua được sinh mạng của con người.

Bởi vậy, được sống, được khỏe mạnh, được bình yên dưới mái nhà, đó là niềm hạnh phúc.

Và mình đã tự hỏi: Có bao giờ mình cám ơn cuộc sống không, khi cho mình quá nhiều thứ? Chẳng phải còn được đứng đây khỏe mạnh có hiểu biết mà ra y lệnh chiến đấu cùng thần chết mong giành lại được những phận người mỏng manh.

Và đó cũng là câu trả lời, tại sao mình chọn nghề Y, dù nghề Y "bạc" lắm. Bao nhiêu nhọc nhằn, bao nhiêu được mất phút chốc tan biến, chỉ còn khoảnh khắc giữa bác sĩ và bệnh nhân cùng nhau vượt qua bước chông chênh bấp bênh của cuộc đời.

Bạn ơi, có bao giờ bạn cũng như mình, cũng quay cuồng trong những lo toan, nhiều khi mệt nhoài mà quên… mình đang sống. Tới một ngày, một ngày không – biết – trước, chúng ta sẽ cố giơ tay chới với trong khoảng không cầu mong được cứu. Chúng ta sẽ cố hếch lên để thở, từng hơi thở khó nhọc, và ánh mắt sẽ hoảng hốt khi thấy tử thần đang đứng nơi đầu giường. Ngày đó không – biết – trước.

Ngoài kia hoa nắng lung linh

– Anh ký giấy cho em nghỉ vài ngày qua bệnh viện Từ Dũ chọc ối đi.

- Em chọc ối để làm gì?

- Dạ, để biết con em sinh ra có thể bị mù, bị dị tật, bị chậm phát triển tâm thần... trong suốt cuộc đời nó không.

- Giả sử, kết quả trả về là con em bị những điều em vừa nói thì sao?

- Ơ...

- Em phá bỏ nó à?

- Ơ...

Thấy vẻ mặt ngơ ngác của em, một cô gái mới 24 tuổi, mình bỗng chạnh lòng.

Ừ thì tất cả các cặp vợ chồng lấy nhau đều ao ước có con. Ừ thì tất cả người làm cha làm mẹ đều ao ước con mình mạnh khỏe thông minh. Thậm chí đôi khi còn ao ước hơn thế nữa, nên nhân loại đã hoài thai những siêu nhân, những thánh sống. Có người muốn con mình vĩ đại như Albert Enstein, có người muốn con mình thành thi hào tài ba Nguyễn Du, có người muốn con mình thành hoa hậu... Nhưng chẳng ai muốn con mình được sinh ra một cách tự nhiên nhất, và để chúng phát triển một cách phù hợp với chúng nhất.

Chẳng phải tất cả các khoa học trên thế giới này đều muốn giúp đỡ con người sống sao cho tự nhiên nhất, hài hòa nhất, và cân bằng nhất sao? Bạn đang tạo ra một con người hay đang tạo ra cái máy? Bạn không thể biến mình thành siêu nhân nên bạn đặt tham vọng đó vào con mình?

Đứa trẻ mới sinh ra có vẻ không được chào đón bằng tình thương vô điều kiện, mà bằng sự tính toán rất tinh vi?

- Ơ... Dạ, em hiểu lời anh chút chút rồi ạ.

- Ha ha, anh nói hơi bị "đao to búa lớn" một chút. Nhưng em nghĩ xem, em nên vui mừng vì cuộc sống đã trao tặng cho em một ân sủng tuyệt vời và thiêng liêng đó là được làm Mẹ. Con nào cũng là con. Mọi đứa trẻ dù bình thường hay bất thường cũng nên được chào đón bởi chúng đến không phải một sự vô tình.

- Dạ.

- Em thử nhắm mắt tưởng tượng xem, trái đất nằm trong Thái Dương hệ, trái đất và cùng những hành tinh khác đang quay đều đặn quanh mặt trời theo một chu kỳ nhất định. Anh nghĩ tất cả mọi thứ từ các hành tinh khổng lồ cho đến các hạt cát nhỏ bé đều đang được vận hành nhịp nhàng và cân bằng bởi một mối liên kết nào đó mà trí óc hữu hạn của chúng ta không thể hiểu hết. Nhưng chỉ cần có điều gì đó đi chệch khỏi tự nhiên, chệch khỏi sự cân bằng sẽ là thảm họa ngay.

Buổi nói chuyện ấy kết thúc êm đẹp. Em là một trình dược viên rất thân với mình, nhưng ai ngờ mấy hôm sau em tới và khóc như mưa.

- Em đang mang quái thai anh ơi. Nhiễm sắc thể nói thế.

- Vợ chồng em tính làm sao?

- Tất cả đều kêu bỏ đi, nhưng em thương con em lắm, nó đã biết đạp rồi. Em cảm nhận được nó cử động bên trong mình.

Bây giờ là lúc khó khăn nhất đây. Dù mới mấy ngày trước mình còn khuyên em rất nhiều. Nhưng lý thuyết là một chuyện, đối mặt với thực tế là một chuyện khác, không dễ dàng chút nào. Mỗi lựa chọn trong cuộc sống chúng ta đều có giá phải trả của nó. Lần đầu làm mẹ ôi mới đau đớn làm sao.

- Hãy giữ lại và đọc Chú Đại Bi nhiều em nhé!

Bẵng đi, mới đó đã bốn năm, hôm nay em dắt con đến thăm

mình. Nhìn cháu lém lỉnh thông minh lắm. Tự dưng nhớ lại câu chuyện ngày xưa.

- Em nghe lời anh đọc Chú Đại Bi suốt lúc mang thai đấy.

- Mọi thứ không bao giờ chính xác tuyệt đối.

- Con tặng bác cái ly nè. Ba con mới mua về từ Pháp đó.

Mình mỉm cười xoa đầu đứa bé, ngoài kia hoa nắng rơi lung linh.

Bầu trời vốn dĩ bao la

Có một thầy giáo 62 tuổi đến khám chỗ mình vì chứng đau thắt ngực trái. Nhìn hồ sơ bệnh án đã nhiều lần nhập viện, lúc đầu các bác sĩ còn chẩn đoán thiếu máu cơ tim, sau đó là rối loạn dạng cơ thể, rối loạn thần kinh thực vật, đau thần kinh liên sườn, đây là những bệnh chỉ nghĩ đến khi không tìm ra nguyên nhân thực thể.

- Vợ chồng bác có mấy người con?

- Bốn.

- Chắc các anh chị ai cũng có gia đình và thành đạt?

- Mới ba đứa có gia đình, còn nhỏ út 35 rồi mà chưa có.

- Vậy là hai bác vui và hạnh phúc rồi, bởi làm cha làm mẹ, ai cũng mong con mình lớn lên, yên bề gia thất, có công ăn việc làm ổn định.

- Không đâu bác sĩ ơi. Tôi đang đau khổ vì con gái út đây. Bác sĩ nghĩ xem, gia đình tôi là gia đình nhà giáo, nó cũng là giáo viên, vậy mà... nó đi yêu thằng học trò nhỏ hơn nó tới mười tuổi. Bác sĩ thấy có kì không?

- Ủa, kì chỗ nào vậy bác?

- Thì nó yêu thằng bé nhỏ hơn nó mười tuổi.

- Ủa, có sao đâu bác. Con thấy trên thế giới hàng triệu hàng triệu cặp như vậy mà. Có khi chồng lớn gấp đôi gấp ba tuổi vợ, và ngược lại.

- Cái đó là trên thế giới, còn cái này ở Việt Nam.

- Việt Nam thì sao? Ở Việt Nam thì không được yêu và không được lấy người mình yêu à?

- Bác sĩ còn nhỏ không hiểu chuyện đâu. Ở Việt Nam thì bị dị nghị, bị cho là... Mà thôi, tôi đau ngực lắm.

- Triệu chứng đau ngực của bác có thể bắt nguồn từ nguyên nhân đó, chứ không phải bệnh tim đâu.

- Không phải thế đâu bác sĩ. Tôi sợ con tôi lấy thằng bé đó về nó sẽ khổ. Mai này sanh con rồi già rồi xấu xí rồi bị bỏ rơi...

- Bác biết không, nếu bây giờ cô ấy không được yêu, không được lấy người mình yêu cô ấy mới khổ. Sống là sống cho giây phút hiện tại này chứ không phải cho tương lai. Khi có tình yêu, con người sẽ rất mạnh mẽ, luôn vượt qua được mỗi khó khăn. Cháu chỉ sợ cô ấy không có tình yêu, và không dám sống chết cho tình yêu của mình thôi.

- Đúng là ngôn ngữ của tuổi trẻ.

Thật ra thì cuộc sống vốn dĩ rất đơn giản và nhẹ nhàng nếu mình mở rộng trái tim và cách nhìn ra hơn nữa.

Kể đến đây mình nhớ năm ngoái có cấp cứu một người mẹ 54 tuổi uống một trăm viên paracetamol để tự tử. Trong lúc súc ruột và cho uống Acetyl Cystine mình hỏi: Tại sao cô phải tự tử?

- Con trai tôi đồng tính.

- Con cô đồng tính thì có sao đâu mà cô tự tử?

- Bác sĩ nói gì kì vậy? Nó đồng tính mà, xấu hổ tổ tiên dòng họ. Tôi không chết đi thì còn dám nhìn mặt ai nữa?

- Cô làm vậy, cô có vui, có hạnh phúc không?

- Không.

- Cô làm vậy, con cô có vui, có hạnh phúc không?

- Chắc không.

- Cô làm vậy, bà con lối xóm đồng nghiệp của cô có vui, có hạnh

phúc không?

- Ơ... Bác sĩ!

Bệnh nhân chỉ thốt lên tới đó rồi khóc nức nở.

- Hễ là con người ai cũng mong muốn yêu thương và được yêu thương. Có người yêu thương người khác giới, có người yêu thương người đồng giới, có người yêu thương con đường tu hành giải thoát, có người yêu thương lối sống độc thân, tự do... Đa dạng và phong phú vốn dĩ là quy luật tự nhiên của cuộc sống. Chúng ta không thể áp đặt hay phán xét người khác khi họ không giống ta được.

Hai hôm sau mình nghe tin người mẹ ấy qua đời vì viêm gan tối cấp. Một cái chết thương tâm. Chắc chắn con của cô ấy sẽ đau đớn và day dứt suốt cả đời.

Bạn ơi, có bao giờ một lời nói vô tình hay cố ý của bạn khi nhận xét về người khác đã đẩy người ta vào ngõ cụt, đã bức tử một sinh mạng hay không?

Bạn ơi, có bao giờ bạn nhìn cuộc sống với tâm hồn bao dung, luôn luôn lắng nghe với trái tim hiểu biết và yêu thương không?

Có một đoạn Phúc Âm mà mình rất thích, Madelena là gái điếm cao cấp, không hiểu vì lý do gì mà chị ta rất yêu mến Chúa Giêsu. Khi biết Chúa Giêsu vào nhà quan tư tế, chị bất chấp tất cả, chạy đến quỳ bên Chúa. Chị xức dầu thơm và hôn lên chân Chúa. Chị khóc như mưa, nước mắt nhỏ xuống chân Chúa, rồi chị lấy tóc đen dài óng mượt lau đi. Chúa Giêsu ngồi lặng im để cho chị làm những điều ấy. Bấy giờ các quan tư tế, các thầy cúng và đám đông xôn xao: Tại sao ông ấy để cho người đàn bà ô uế kia lại gần mình? Tại sao ông ấy là Chúa mà đi giao du với hạng cặn bã ấy?

Chúa Giêsu nghe thấy liền mỉm cười: Trong mắt ta, chẳng ai trong sạch cũng chẳng ai ô uế. Ai yêu nhiều sẽ được vị tha nhiều.

Vâng, mình chỉ muốn lặp lại một điều: Ai yêu nhiều sẽ được vị tha nhiều.

Thường thì người ta chỉ khóc khi xúc động đến tận cùng. Giọt

nước mắt của Madelena thật trong ngần làm sao. Giọt nước mắt ăn năn, giọt nước mắt thanh tẩy.

- Xin lỗi bác sĩ Du?

- Ừm, đúng rồi.

- Em là con của bệnh nhân mới tự tử hôm nọ. Em đến đây để cám ơn bác sĩ.

- Cám ơn? Mẹ em đã ra đi rồi mà?

- Dạ. Mẹ em đi thanh thản lắm. Những giây phút cuối cùng mẹ và em đã khóc rất nhiều. Mẹ nói: Mẹ xin lỗi vì đã làm khổ con. Nếu như mẹ gặp bác sĩ đó sớm hơn...

Em cũng nói: Con xin lỗi mẹ. Con đâu muốn con lạc loài như thế, để mẹ đau...

Nói tới đó chàng trai bật khóc, mình vỗ vai anh ta rồi nhìn lên bầu trời, bầu trời hôm đó thật đẹp, thật bao la và rộng lớn.

Vốn dĩ bầu trời luôn là như thế, chỉ do trái tim chúng ta chật chội thôi, đúng không bạn?

Đôi tay nhân gian chưa từng độ lượng

Một lần nọ tôi đi khám bệnh từ thiện cho những đứa trẻ mồ côi tật nguyền ở Thủ Đức. Thật ra tôi không muốn đi, vì đó là Chủ Nhật, ngày để nghỉ ngơi. Ngày mà tôi có thể nằm dài trên sofa vừa uống bia vừa xem trận bóng ngoại hạng, thi thoảng gào lên tức tối, cứ y như là cả cuộc đời chỉ có mỗi chuyện đá bóng vào gôn là có ý nghĩa.

Tôi khám qua quýt cho xong. Lúc ra về tôi lướt qua những ma sơ chăm sóc trẻ. Họ chẳng có gì đặc biệt, không phấn son với những chiếc áo dòng màu xanh. Nhưng khi gần tới cổng, tôi thấy một ma sơ dáng người nhỏ thó, chiếc lưng còng xuống, vẻ như đang gánh một vật gì đó quá lớn trên vai. Cam chịu. Cô chỉ có một cánh tay trái, cánh tay phải đã cụt.

Khi bước qua, tôi cúi đầu chào theo phép lịch sự tối thiểu của một bác sĩ. Nhưng lúc cúi xuống, vô tình tôi cảm nhận được một mùi hương thanh thoát tỏa lan nhẹ nhàng từ cánh tay đang kéo chiếc cổng sắt nặng nề.

Tại sao ma sơ tật nguyền này lại có đôi tay thơm tho đến thế?

Câu hỏi đó theo tôi suốt chặng đường về. Để rồi từng đêm từng đêm tôi bị mùi hương đó ám ảnh. Tôi nói với đồng nghiệp, Mọi người đều bật cười và trêu: Mày nên đi khám tâm thần, bị ảo khứu, nguy hiểm lắm. Ha ha... sau những nụ cười vui vẻ ấy tôi đâm hoang mang. Không lẽ mình bị tâm thần? Không lẽ đôi tay xấu xí, tật nguyền ấy lại có thể ám mình? Tôi có rất nhiều đôi tay để ám cơ mà? Những đôi tay hồng hào, mềm mát như gió của bạn tình, những đôi tay đầy ma lực từng ngón như rắn lên xuống, làm tôi kiệt sức bao lần.

Quyết không để mình bị tâm thần lãng như vậy, tôi đi Thủ Đức một chuyến nữa. Vẫn người ma sơ có đôi tay gớm ghiếc ấy mở cổng và vẫn mùi hương thanh khiết bay, váng vất như hương hoa hồ điệp.

Người ma sơ tên Thị Mây bối rối cúi xuống trả lời khi nghe tôi hỏi: Dạ... tại sơ bị tai nạn giao thông. Chỉ vậy thôi, đúng chỉ vậy thôi, tai nạn giao thông nghiền nát cánh tay phải của ma sơ. Như vậy đó, ừ thì cũng như bao người cụt chân, cụt tay khác bị tai nạn. Thế thôi. Có gì mà vướng bận?

Tôi quay về Sài Gòn, nhủ lòng mình rảnh và vớ vẩn quá. Lo công việc đi, còn bao nhiêu thú để ăn chơi, còn bao nhiêu bàn tay đẹp để nắm, để sờ mò những khi bản năng thôi thúc, đúng không? Nhưng tất cả vẫn như cũ. Hết ngày rồi lại đêm mùi hương cánh tay đó vẫn thoang thoảng quanh tôi. Khi thì dịu dàng như mùi hoa chanh, khi thì nồng nàn như mùi hoa nguyệt quế. Tôi sợ đến nỗi, tưởng mình đã điên. Sao kỳ lạ đến như vậy? Một ma sơ có đôi tay cụt vì tai nạn thì có gì là bất thường? Tôi điện thoại cho thằng bạn thân, thạc sĩ chuyên khoa tâm thần, nó cười hú hú lên rồi phán: Mày bị con nhỏ "viêm cánh " bỏ bùa rồi, ha ha ha, mày có gu với mùi hôi đó, cưới đi, để tối tối hít hít ngửi ngửi cho sướng, ha ha ha. Tôi cũng ha ha ha trong ngượng ngùng.

Nhân dịp có chuyên gia tâm lý bên Mỹ qua dự hội nghị Chăm sóc toàn diện cho bệnh nhân tai biến mạch máu não. Tôi liên lạc xin một cuộc hẹn để tư vấn. Thật khó, vì bà ta không có ý định là qua Việt Nam khám chữa bệnh. Người nước ngoài rất rõ ràng trong công việc. Sau khi hỏi hết mọi chuyện, bà Rose, chuyên gia tâm lý Mỹ, nhìn tôi từ đầu đến chân rồi dừng ở khoảng giữa. Tôi hơi ngượng một chút với cái nhìn soi mói ấy.

- Lần cuối cậu quan hệ tình dục khi nào?

Tôi quan hệ tình dục thì liên quan gì đến vụ ám ảnh cánh tay cụt, tôi suy nghĩ như thế, nhưng vẫn trả lời: "Cách đây ba tháng".

- Tại sao lâu thế? Tôi nghĩ vấn đề của cậu là thiếu thốn trong việc quan hệ, hay không thỏa mãn trong vấn đề chăn gối nên mới như vậy. Trời... Sao người nước ngoài hay liên kết mọi sự rắc rối cuộc sống vào trong tình dục thế kia? Hay họ xem việc đó cũng giống như ăn, ngủ, cầu nguyện?

Bó tay. Tôi hay dùng nhiều từ "thông dụng" như thế. Chứ còn biết làm gì? Nhiều khi ngủ tôi mở bung hết cửa sổ xịt nước hoa khắp phòng mà không thể đuổi được mùi hương đó.

Tôi đành quấy quả trở xuống Thủ Đức. Vẫn người ma sơ có cái tên quê mùa Thị Mây ấy mở cổng. Và vẫn lời đáp nhẹ như bấc, sơ bị tai nạn giao thông. Nhưng ánh mắt ma sơ nhìn tôi rất khó hiểu.

Lần này tôi không về vội, tôi đi lang thang trong khuôn viên ngôi nhà dòng dưới hàng cây bàng xanh thẫm lá. Tôi ngồi xuống một chiếc ghế đá. Không gian thật thoáng đãng và thanh bình. Bầu trời rất trong và mây trắng trôi nhởn nhơ. Tôi giật mình tự hỏi, sao tháng ngày qua tôi cuống cuồng hết đi rồi chạy, đầu óc lúc nào cũng căng thẳng để được gì? Tôi chưa bao giờ chịu dừng lại ngồi xuống bên một tách trà thơm để ngắm nhìn cuộc sống, hay đơn giản hơn để đọc một trang sách.

Vô tình tôi nhìn vào căn phòng đối diện. Tiếng cười the thé của lũ trẻ tật nguyền vọng ra, có một ma sơ già ngồi giữa chúng. Bà ta vỗ tay nhè nhẹ vào nhau, hết nghiêng nhìn đứa này ríu rít cười, đến nghiêng nhìn đứa kia nheo mắt. Cả căn phòng như bừng sáng. Thứ ánh sáng trong trẻo thánh thiện. Nụ cười móm mém không có son môi, không có phấn má, mà sao đẹp đến thế. Lũ trẻ bu quanh chạy tới chạy lui ríu rít. Tiếng ú ớ vỡ ra thành hàng ngàn tiếng leng keng reo lên trong gió. Tôi như chết lặng, sững sờ trước hình ảnh ấy. Đẹp quá, thật quá, lộng lẫy quá. Nắng chan hoà, gió cũng chan hoà. Không biết bao lâu tôi mới choàng tỉnh. Bối rối nhận ra có một linh mục già ngồi kế bên. Khuôn mặt ông ta toát lên một vẻ hiền từ bình an. Ánh mắt như chờ đợi tôi trút nỗi lòng. Tôi hỏi, sao cánh tay ma sơ Mây bị cụt. Trầm ngâm một chút ông kể:

"Năm 16 tuổi, thay vì như những cô gái khác, ngây thơ vui đùa cùng bạn bè, Mây cùng mẹ Mây đến nhà dòng này xin khấn trọn đời. Lúc đó Mẹ bề trên nhìn Mây ái ngại, vì Mây là con một, gia đình lại giàu có. Mẹ ruột của Mây rưng rưng nước mắt, nhưng trong giọt nước mắt ấy có một tình yêu, một niềm tự hào.

Năm 18 tuổi, Mây ra dáng một thiếu nữ mơn mởn, tóc dài đen nhánh, đôi tay xinh đẹp mềm mại, rất khéo nấu ăn, thêu thùa. Nhưng lúc nào Mây cũng giấu mình trong chiếc áo dòng tu kín đáo.

Có một đêm cô gõ cửa Mẹ bề trên, xin cho được ra làng mồ côi, chăm nuôi mấy em nhỏ. Mẹ bề trên ưng thuận. Thế là đôi tay đẹp kia hằng ngày mớm cơm đút cháo cho mấy em. Có khi các em sốt, Mây thức trắng đưa bàn tay mình đặt lên trán chúng, xem nhiệt độ thế

nào, rồi nhúng khăn lau tới lau lui. Bàn tay búp măng mũm mĩm không còn nữa, mà thay vào đó là bàn tay không ngần ngại hốt phân dãi của các em đi đổ. Nhiều đêm, thấy đôi tay ấy chắp lại trước ngực cầu nguyện. Cầu nguyện điều gì không ai biết. Chỉ biết rằng đôi tay đó không còn như xưa...

Hôm kia, có một bé chạy tung tăng trong sân, cổng để mở, bé băng ra đường. Xe tải dìu dập trên xa lộ lớn. Em bé ấy quá nhỏ, và lao ra quá nhanh, nên không ai kịp trở tay. Rầm, khi tất cả các sơ chạy ra thì tiếng em bé khóc lên thất thanh thật to. Bên cạnh em, Mây nằm nhắm nghiền mắt. Cánh tay phải bị bánh xe nghiền nát. Máu chảy lênh láng.

Khi tỉnh dậy cô kể: Lúc đó, con đang đứng trên dải phân cách chờ băng qua đường thì thấy nó lao ra giữa xa lộ, con sợ quá, chạy ào đến, ôm nó, lăn vội vào. Tội nghiệp nó lắm, nó sợ quá, khóc thét lên. Nghe Mây kể, mọi người chưa hết bàng hoàng. Sao cô kể chuyện hồn nhiên đến thế? Liều cả mạng mình mà không tiếc chỉ để cứu một đứa bé tật nguyền, rồi còn tội nghiệp vì nó sợ khóc thét lên. Có lẽ Mây bị khùng mất rồi. Không khùng ai làm thế ? Từ đó cô lại xin Mẹ bề trên đứng gác cổng ra vào, cô sợ các em tật nguyền kia, không ý thức lại lao ra giữa dòng xe. Cô nói cuộc sống đáng quý lắm.

- Con xin lỗi mẹ, vì con cứ đòi hỏi mẹ hết lần này đến lần khác. Mẹ bề trên bật khóc: Con đâu có gì phải xin lỗi. Con luôn đòi hỏi để phụng sự người khác.

Thế là từ đó, Mây thành người gác cổng. Khi được hỏi tại sao cô bị cụt tay, cô đáp nhẹ như bấc, bị tai nạn giao thông.

Tôi không dám hỏi, cô có tiếc vì mất cánh tay không. Vì hỏi như vậy là thừa. Ngay cả mạng mình cô còn không tiếc.

Vị linh mục già kết thúc câu chuyện. Nắng chiều rải rác xuống thềm như một tràng hoa rực rỡ. Chỉ có hoa nắng mới kết vừa vương miện cho những con người ở đây. Tất cả loài hoa thế gian, tất cả kim cương, ngọc bảo thế gian khi đính vào vương miện chỉ làm cho nó trần tục hơn, vật chất hơn mà thôi.

Bây giờ tôi mới biết, vì sao đôi tay của Mây có hương thơm kỳ lạ. Và bây giờ tôi mới biết tại sao nụ cười và ánh mắt những người ở đây

luôn ẩn chứa một trời long lanh nắng sớm.

Bởi vì như linh mục Nguyễn Tầm Thường đã viết: Hy sinh vì người khác luôn cho hương thơm bay ngược chiều gió. Gánh nặng vì tình yêu luôn song hành cùng sức mạnh vô song. Bất cứ gỗ đá nào chạm phải tình yêu đều trở nên bao dung mềm mại.

Tôi về thành phố, thấy lòng mình bỗng chật. Những gì trước đây tôi cho là đúng, bây giờ tôi đâm nghi ngờ. Những gì trước đây tôi luôn theo đuổi, giành giật để có, bây giờ thấy chẳng còn quan trọng nữa.

Những tay thét ra lửa, những tay sừng sỏ mà tôi từng kính nể, bỗng dưng tôi thấy họ bình thường. Họ cố gắng dùng đôi bàn tay chứng tỏ mình, khuếch trương mình, những cái họ có được chỉ là thứ trơ trẽn. Họ không bình yên trên vật chất họ có được. Họ khoác những chiếc áo sang trọng, tay đeo đầy những kim cương, xịt toàn nước hoa hảo hạng, nhưng không bao giờ có mùi hương thanh tao, dịu ngọt, tỏa lan khắp bầu trời.

Tôi bị ám ảnh, vì trong tôi hoài thai một lối sống. Tôi muốn thoát khỏi bàn tay của chính mình. Tôi là người tìm kiếm bàn tay đẹp.

Bàn tay biết dang ra, biết sẻ chia là bàn tay đẹp. Bàn tay biết nắm lấy tay người bất hạnh hơn mình để cùng bước là bàn tay đẹp. Bàn tay biết nâng niu, gìn giữ cái đẹp, cái chân, cái thiện, là bàn tay đẹp. Và hàng ngàn định nghĩa về bàn tay đẹp khác.

Có bàn tay cầm nắm rất nhiều, có thể điều khiển người khác. Có bàn tay xoè ra ăn xin từng đồng lẻ bố thí. Có bàn tay khéo léo làm nên những tuyệt tác nghệ thuật. Có bàn tay vụng về chỉ làm đổ vỡ mọi thứ khi chạm vào. Có bàn tay cho đi. Có bàn tay giữ lại. Nhưng khi về với đất, bàn tay nào cũng rỗng. Rỗng tuyệt đối.

Vậy sao không ướp hương cho đôi tay mình, tôi tự hỏi lòng như thế. Có hàng ngàn cách ướp hương. Như masơ Mây, ướp hương thánh thiện, âm thầm, khiêm cung, bé nhỏ, mà hương thơm lại bay vượt mọi không gian. Có bao giờ Mây kể lể với Giêsu về mình không? Chắc không, vì Mây không có thời gian cho mình, chỉ biết lo cho mọi người thôi.

Khi sinh ra, tay tôi nắm chặt. Khi chết đi tay tôi buông thõng. Từ

nắm chặt đến buông thõng, một hành trình dài đầy nụ cười hạnh phúc và nước mắt đau thương.

Nước đi ra biển lại mưa về nguồn

Sáng qua mình thấy nơi phòng cấp cứu có rất nhiều người khóc lóc vật vã, hỏi ra mới biết người thân của họ đột tử do xuất huyết não nặng trên nền tăng huyết áp, béo phì, viêm gan không chịu điều trị.

- Chồng chị có uống rượu bia mỗi ngày không?

- Có.

- Chồng chị có hút thuốc lá không?

- Có.

- Chồng chị có tập thể dục thể thao?

- Không.

- Chồng chị có ăn kiêng?

- Không.

- Chồng chị có biết mình bị tăng huyết áp, viêm gan không?

- Biết, nhưng không chịu điều trị.

Mình nghe đến đó, thì bỏ ra ngoài. Cuộc sống là vậy, nhân nào quả đó. Nhưng nghĩ thương cho người nhà bệnh nhân, đột ngột quá họ khó chấp nhận.

Mình muốn gửi đến họ lời của sư ông, nhưng có lẽ ngay giờ phút ấy họ khó có thể đón nhận.

- Mỗi ngày trong đời sống con phải quán "vô thường". Tuy tất cả đều là vô thường, nhưng không có nghĩa là tuyệt vọng.

Non xanh đã biết hay chưa

Nước đi ra biển lại mưa về nguồn.

Đây là hai câu thơ của Tản Đà, sư ông đã viết lời bình trong cuốn "Bàn tay cũng là hoa".

Nếu có người thân qua đời, chúng ta thường nghĩ họ bỏ mình ra đi vĩnh viễn.

Nhưng nếu chúng ta nhìn kĩ chúng ta có thể nhận thấy người thân qua đời đang còn hiện diện trong mỗi tế bào của chúng ta.

Do chúng ta còn mắc kẹt trong hình tướng nên mắc kẹt trong vòng sinh tử.

Nếu chúng ta hiểu tất cả là "vô tướng", chẳng có gì tận diệt, chỉ là sự luân hồi vay trả trả vay, chúng ta sẽ tự do và hạnh phúc.

Thôi thì, cứ gào khóc đi, sau cơn đau khổ, nắng sẽ lên.

"Non xanh đã biết hay chưa

Nước đi ra biển lại mưa về nguồn."

Rồi sẽ qua hết

"Rồi sẽ qua hết, đời cuốn xô mãi, tha thứ cho mùa thu bé dại mãi chơi đến muộn. Loài hoa lỗi hẹn chết trong vườn khuya..."

Cuối cùng rồi, tha thứ vẫn là lựa chọn tốt nhất, đúng không em?

Tha thứ có nghĩa là bỏ qua những lỗi lầm cho người, nhưng quan trọng hơn là tự cởi trói cho chính mình khỏi những khổ đau nặng nề vì sân hận, vì chấp nhặt.

Tháng trước có một bệnh nhân nữ vào phòng anh khám với triệu chứng khó thở tức ngực mất ngủ kéo dài. Tất cả các xét nghiệm đo điện tim, siêu âm, chụp hình phổi đều trong giới hạn bình thường.

Anh nghĩ bệnh nhân bị trầm cảm. Hỏi mãi thì chị ấy mới khai bị chồng phụ rẫy, bỏ đi theo người đàn bà khác sau hơn mười năm sống mặn nồng.

Cuộc sống bây giờ có quá nhiều áp lực và giá trị ảo, làm cho chúng ta không giữ được thăng bằng, làm cho chúng ta không bước đi những bước chân thong dong với trái tim nhẹ nhàng.

Ngay trong câu hát anh yêu thích nhất của cố nhạc sĩ Trịnh Công Sơn: *Cuộc đời đó có bao lâu mà hững hờ*, anh vẫn thấy có sự vội vã...

Đúng là chúng ta không thể hững hờ với cuộc đời, nhưng vội vã quá làm sao thấy được bông hoa lan đất nở lung linh trong nắng sớm một ngày chớm đông.

Nở rộn ràng đó, rồi cũng héo úa đó. Khoảnh khắc yêu nhau say đắm đó, rồi cũng tàn phai đó.

Trách cứ hận thù... Là tự làm đau chính mình.

"Người đâu mất người, đời tôi ngốc dại, tự làm khô héo tôi

thôi...”

Thế nên, phải tha thứ. Không gì khác hơn được. Người ta không yêu mình nữa, thì mình phải yêu lấy mình chứ.

Sáng nay bệnh nhân nữ đó đến tái khám với nụ cười trên môi. Có lẽ chị ấy đã hiểu lời anh nói. *“Mỗi vết thương lành một nỗi vui”* đúng không em? Ngoài kia trời đất rộng thênh thang. Ngoài kia mây trắng bay dịu dàng.

Tháng ngày qua sống có bình an?

Cấp cứu... Bác sĩ ơi... Cấp cứu...

Nghe kêu mình vội chạy đến bên bệnh nhân vừa đặt hai tay lên ngực xoa bóp tim vừa kêu: Mau đặt nội khí quản. Bé Linh tiêm Adre hai ống. Chị Hương đẩy giùm em cái máy thở.

- Nhìn ông này thấy quen quen.

- Dịch hút qua nội khí quản màu hồng nhiều bọt.

Ba mươi phút trôi qua, bệnh nhân vẫn mê sâu, đồng tử giãn không phản xạ ánh sáng. X quang phổi bóng tim to, tăng tuần hoàn phổi hình cánh bướm, thâm nhiễm rải rác hai phế trường.

- Em mời người nhà vào đi. Cho thêm Dopa dùm bác. Tiếp tục Adre.

Cửa phòng cấp cứu hé mở.

- Ủa, cô Thu hả? Vậy đó là chú Huy.

- Dạ, bác Tr. Sáu năm rồi không gặp bác.

Cô Thu nói xong cất tiếng thở dài. Ngoài kia bầu trời đang mưa tầm tã kèm theo sấm chớp liên hồi.

- Dạ, mấy ngày nay ổng mệt, bứt rứt, khó thở. Hơn hai giờ trước ổng tự dưng sùi bọt mép, gồng người lên ú ớ rồi tím ngắt. Cô gọi xe cấp cứu đưa vào đây.

- Lúc xe cấp cứu đến thì chú ra sao?

- Lúc đó hết biết gì rồi.

- Ừm, chú đến bệnh viện trong tình trạng đã ngưng tim, ngưng

thở. Toàn bộ ê kíp trực nãy giờ như cô thấy đã làm hết sức để cứu chú ấy.

- Có qua được không bác Tr?

- Chắc không.

Cô Thu nấc lên rồi nước mắt chảy giàn giụa. Mưa càng ngày càng nặng hạt. Mình nhớ lại sáu năm về trước cũng một ngày mưa như thế này, cô chú đến phòng mạch của mình và đã ngồi thật lâu.

- Bác Tr, cô chú nói cái này, nhờ bác Tr tư vấn giúp. Thật ra chú đã điều trị ở bác gần hai năm rồi, nên bác cứ xem chú như người nhà.

- Dạ, chú cứ nói.

- Chú muốn qua Trung Quốc ghép thận. Bệnh suy thận mạn giai đoạn cuối này làm chú quá mệt mỏi và đau khổ.

- Chú đã bỏ thuốc lá chưa?

- Chưa.

- Chú có ăn chế độ giảm đạm, như là ăn chay theo lời cháu dặn không?

- Dạ, không.

- Bản thân chú không chịu cứu chú, thì bác sĩ nào, bệnh viện nào cứu được.

- Nhưng cô chú nghe người ta nói ghép thận xong sẽ khỏe mạnh lại, không cần chạy thận nhân tạo, đúng không?

- ...

- Cô chú nghe nói phải mất gần bốn tỉ đồng, cô chú bán căn nhà là đủ.

- Thì ai đó bán thận hay cho thận. Bác sĩ bên đó nói người có một thận vẫn sống khỏe mạnh bình thường. Và ở bên đó có rất nhiều

người đi bán thận, mình mua thận bằng tiền.

- Nhưng nếu không có ai bán thận thì sao? Có một nhóm người vì tiền phải bắt cóc hay mua bán trẻ em mồ côi cho ai cần nội tạng để ghép, cô chú có biết không?

- Bác sĩ nói gì lạ vậy. Y học tiến bộ để cứu chữa con người, khi con người bị bệnh việc cấy ghép nội tạng là nhân đạo.

- Sẽ là nhân đạo nếu có ai đó hiến tạng khỏe mạnh khi đột ngột qua đời, hay khi mắc một bệnh nan y không thể cứu chữa. Nhưng sẽ là bất nhân nếu vì sự sống của người này lại hủy hoại đi sự sống người khác.

- Bác sĩ nói quá rồi.

- Ơ...

- Con vật còn cầu sống huống chi con người. Xin lỗi bác sĩ nhé, cô chú đến đây xin ý kiến về chuyên môn còn chuyện làm sao có thận thì bác sĩ không cần bàn.

Mình chợt lặng người đi. Mình muốn nói nhiều, nhiều lắm nhưng không thể.

Đối với mình sống một ngày một tháng hay một năm nếu sống thật trọn vẹn với trái tim rộng mở yêu thương và biết ơn đã là đủ đầy và hạnh phúc. Kéo dài chi cuộc sống vài ba chục năm mà chỉ toàn khổ đau phiền não? Có bao giờ chúng ta nhìn lại xem mình sống như thế nào?

Có bao giờ vì miếng cơm manh áo, vì nuôi vợ nuôi con mà chúng ta đã giẫm đạp lên nhau, tranh giành và hãm hại nhau?

Có bao giờ vì mạng sống của mình mà chúng ta làm tổn thương mạng sống của người khác?

- Bác, bệnh nhân ngưng tim.

- Thôi, buông đi em. Mạch bằng không, huyết áp bằng không. Ừ thì cả cuộc đời này rồi sẽ bằng không.

Cô Thu vẫn chưa bình tĩnh lại.

- Mất rồi sao bác sĩ. Mới đó mà...

- Dạ, mất rồi.

Hức hức... hức... Cô tưởng sau khi ghép thận xong ổng khỏe mạnh. Tốn bốn tỉ có là gì, cô chú còn ba bốn căn nhà lận. Hức hức...

- Càng nhiều tài sản, càng nhiều danh vọng, càng nhiều con cháu... càng khó ra đi thanh thản và nhẹ nhàng.

- Bác sĩ nói gì?

- Ờ ờ... cháu nói chú ấy ra đi rồi. Cô đừng tiếc thương nữa.

- Con vật còn ham sống mà, huống chi con người. Cô không cam tâm. Không cam tâm...

Mình nhìn ra phía cửa chính, nơi đó có người thân của bệnh nhân nước mắt đang giàn giụa. Cơn mưa tháng Tám tưởng chừng như không bao giờ dứt. Sao mà mưa rơi nặng hạt đến thế...

Khi họ đẩy bệnh nhân ra khỏi phòng cấp cứu để đưa vào nhà xác, mình bỗng dưng muốn hỏi: Thế sáu năm qua cô chú sống có hạnh phúc và bình an không?

Sáu năm qua cô chú có sống hạnh phúc và bình an không?

Còn chúng ta thì sao, thế những ngày qua chúng ta sống có hạnh phúc và bình an? Mỗi bước chân đi, mỗi lời nói hành động của chúng ta có chế tác chất liệu an vui thảnh thơi cho cuộc đời hay đem lại biết bao bi kịch và đắng cay?

Chúng ta có đủ mạnh mẽ vượt qua những thói quen hút thuốc, uống rượu, cờ bạc...? Chúng ta có đủ mạnh mẽ để buông bỏ những thứ không cần thiết cho cuộc sống của mình?

Về thu xếp lại

- Bác thấy nặng ngực và khó thở bao lâu rồi?

- Hình như là rất lâu rồi, tôi cũng không nhớ nữa.

- Thường thì phụ nữ trên năm mươi tuổi phải đi khám định kì mỗi sáu tháng, cớ sao bác không đi?

- Tôi bận rộn suốt, bác sĩ ơi. Tôi phải chăm bốn đứa cháu nội và ngoại, cho ba mẹ chúng đi làm.

- Thế bác trai đâu?

- Ổng là đàn ông mà, đâu biết chăm cháu. Với lại ổng có bạn bè, có câu lạc bộ hưu trí, câu lạc bộ đạp xe đạp nên cũng ít ở nhà.

- Bác kể cho cháu nghe xem một ngày của bác như thế nào?

- Sáu giờ sáng tôi dậy pha cà phê cho cả nhà. Sáu giờ ba mươi đón hai đứa cháu ngoại, đứa 5 tuổi, đứa 3 tuổi. Tám giờ mua đồ ăn từ mấy chị bán dạo, nấu ăn... Nói chung quần quật cả ngày à. Đến mười một giờ đêm thì mệt lả, ngủ.

- Rồi sáng mai lại điệp khúc cũ?

- Tôi chỉ có thể thảnh thơi ngày thứ Bảy hay Chủ nhật, nhưng chỉ có vài tiếng à, cũng phải nấu cơm, dọn nhà, xem tivi.

- Những đứa con của bác có nói gì bác không?

- Có, chúng nó nói tôi là bà mẹ tuyệt vời, chu toàn tất cả việc nhà. Ông chồng tôi cũng hay cám ơn tôi vì đã có một người vợ đảm đang.

- Có bao giờ bác suy nghĩ cái gì đó khác ngoài gia đình của mình? Ví dụ như bác có sở thích gì? Như đi du lịch năm châu bốn biển? Như đi mua sắm hàng hiệu? Như tham gia câu lạc bộ khiêu vũ, vẽ tranh

mỗi tối... Hay đại loại là sống cho chính bản thân bác?

- Bác sĩ hỏi gì kì lạ vậy? Là phụ nữ thì phải sống cho chồng cho con chứ. Ủa, mà bác sĩ khám bệnh cũng lạ nữa, hỏi lung tung chuyện nhà chuyện cửa của tôi.

- Dạ, tại con... à... tại phòng khám hôm nay vắng bệnh nhân, con muốn hỏi bác một vài điều thôi. Bây giờ bác nhìn đây, phổi của bác có một đám mờ ngay bóng trắng này, người ta gọi là bóng tim, đám mờ này đồng nhất, bờ rõ lắm. Cháu nghĩ bác có thể bị... Cháu nói là có thể bị, chứ không phải chắc chắn đâu nhé, bác bị u phổi.

Một khoảng im lặng kéo dài.

Đôi mắt rạng ngời niềm hạnh phúc khi nói về chồng con lúc nãy bây giờ rưng rưng dòng lệ.

- Bác sĩ, đừng nói gì với chồng con tôi nhé. Tôi không muốn họ lo lắng đâu...

Bệnh nhân nữ 70 tuổi của tôi vừa nói vừa cúi xuống lau nước mắt.

- Tôi nghi tôi bị bệnh lâu lắm rồi nhưng không có thời gian đi khám... Tôi thấy nằng nặng khó thở...

- ...

- Tôi biết ai rồi cũng bệnh cũng chết... nhưng bỏ lại gia đình tôi không đành.

- Bác bình tĩnh nghe cháu nói. Đây có thể là u lành hay u lao. Còn rất nhiều xét nghiệm chụp MRI, sinh thiết mới có thể khẳng định mà.

- Tôi... Con tôi, chồng tôi sẽ ra sao khi biết tôi bị bệnh đây? Tôi là trụ cột của gia đình mà? Tôi là thần tượng của chúng, tôi là bà mẹ tuyệt vời của chúng... Bác sĩ ơi...

...

- Bác nên về nói với gia đình, thu xếp nhập viện nhé!

Nhìn bệnh nhân bước ra khỏi cửa phòng mà lòng mình đau nhói. Trái tim người mẹ, trái tim người vợ bao giờ cũng thế, đong đầy tình thương và trách nhiệm, đến nỗi quên sống cho chính mình.

Mình chợt nhận ra hình như không ai có thể làm chủ được cuộc đời. Chúng ta cứ sống cho cái nhìn, cho miệng lưỡi người khác. Chúng ta cứ sống cho tập tục văn hóa nơi chúng ta được sinh ra, sống cho giáo điều tôn giáo chúng ta đang theo mà chưa bao giờ thắc mắc tại sao phải tin như vậy... cho đến một ngày chúng ta thảng thốt... nuối tiếc. Không muốn buông cũng phải buông...

Tình yêu

Sáng nay giao ban nghe tin bệnh nhân X đã tử vong, thoáng đó mà... vạn dặm đường xa. Mỗi ngày có biết bao nhiêu người được sinh ra và biết bao nhiêu người mất đi. "Hội ngộ rồi chia ly", đôi khi chỉ là tíc tắc.

Mình nhắc đến bệnh nhân X vì ông ta được đưa đến cấp cứu trong tình trạng lơ mơ. Con bệnh nhân khai: Ba tôi bị câm điếc bẩm sinh. Tối nay tôi đi từ trên lầu xuống thấy ổng nằm bất tỉnh trên nền nhà, lỗ tai phải và lỗ mũi chảy máu.

- Trước đây chú có bệnh gì không?

- Dạ không.

- Bây giờ chú huyết áp rất cao, 200/120 mmHg. Mình nghi bị xuất huyết não. E rằng... Mà sao anh không đưa chú đi khám bệnh điều trị huyết áp.

- Ba tôi câm điếc có nói gì được đâu.

Lúc chị hộ lý đẩy bệnh nhân đi chụp CT scan sọ não, em y tá thì thầm vào tai mình: Bác thấy bệnh nhân giỏi không, đã câm điếc bẩm sinh còn lấy được vợ sanh được con.

- Không biết đó là hạnh phúc hay đau khổ nữa. Mới 54 tuổi à. Một em y tá khác tặc lưỡi.

- Hạnh phúc hay đau khổ là do mình nhìn nhận và suy diễn ra thôi. Cuộc sống vốn dĩ vô thường. Con người sinh ra vốn dĩ khác biệt nhau và không ai thoát được vòng sinh lão bệnh tử cả.

- Bác sĩ ơi, nhà tôi có sao không?

Mình nhìn người vợ khi cô đưa kết quả chụp. Khuôn mặt cô phúc hậu, giọng nói cô nhẹ nhàng. Mình chợt nhận ra con người đến với

nhau đều phải có duyên có phận, và chỉ những trái tim không phân biệt, không toan tính mới có được tình yêu.

- Dạ, có sao cô mới đưa chú vào bệnh viện chứ.

- Ý cô hỏi là có nặng lắm không?

- Dạ, rất nặng. Xuất huyết não nặng. Có thể lát nữa bệnh nhân phải thở máy dùng thuốc chống phù não. Chỉ có khoảng 5-10% bệnh nhân qua được nhưng cũng để lại di chứng nặng nề.

Cô chạy đến và gục đầu xuống ngực bệnh nhân bật khóc nức nở.

- Mình ơi... Sao mình bỏ tui mà đi... Mình ơi...

Lúc đó mình nghe muốn rớt nước mắt. Tiếng "mình ơi" ngọt ngào quá đỗi. Có tình thương thật trên đời bạn ạ. Tình thương ấy không phân biệt, không đòi hỏi. Thương chỉ vì thương thôi, tình thương đó mới đẹp, mới thật làm sao. Bởi vẻ bên ngoài bao giờ cũng tàn hoại.

Nhiều người có mắt nhìn nhưng không thấy, có tai nghe nhưng không hiểu, có miệng nói nhưng chỉ toàn lời khắc nghiệt trong khi những lời yêu thương lại quá nhiệm mầu!

Mình tin, dù bệnh nhân có mất đi, nhưng chú vẫn ở lại dịu dàng trong trái tim của người vợ.

Thật khó mà lý giải được tình yêu!

Cẩn trọng

Tháng Tư với những trưa nắng chói chang làm mặt ai cũng cau lại và lướt qua nhau vội vã.

Sáng nay mình có khám cho một cô gái 25 tuổi, khuôn mặt xinh đẹp trang điểm kỹ nhưng vẫn còn nét ngây thơ.

- Em bị cường giáp bao lâu rồi?

- Dạ, tám tháng. Em khám lần đầu ở Bệnh Viện Ung Bướu, rồi cứ mua theo toa đó uống đến nay.

Mình nhìn toa thuốc Thyrozol 10 mg 2 viên x 2 lần, Hepa x 1 viên x 3 lần, Propranolol 40mg 1 viên x 3 lần. ABC (mình nghĩ là thuốc bổ) 1 viên x 3 lần.

- Liều Thyrozol này điều trị giai đoạn tấn công, chỉ nên dùng khoảng 3 tháng đầu, sao em dùng tới 8 tháng mà không tái khám?

- Em... Em đi làm. Khám bệnh phải chờ đợi lâu lắm, có nhiều khi cả ngày nếu có làm xét nghiệm siêu âm.

- Em vội để làm gì? Thế cái gì đối với em là quan trọng? Sức khỏe? Công việc? Hay đơn giản là em không thể đợi chờ?

- Dạ...

- Em nhìn này, bây giờ TSH em tăng như thế này, FT4 lại bằng 0... Và em siêu âm một thai sống khoảng 12 tuần. Bây giờ em tính sao?

- Dạ, bây giờ em phải làm sao?

Cô bé đó bật khóc tức tưởi. Mấy phút trước, mình đã muốn la thật nhiều, nhưng bây giờ không nỡ. Nhìn những dòng nước mắt lăn dài ấy... sao lời bỗng nghẹn.

- Bác sĩ ơi, thai nhi có sao không? Em bỏ thai được không?

Mình biết cô bé ấy đang rất đau.

- Chồng em đâu?

- Dạ, tụi em chỉ ở với nhau, chưa cưới.

- Em làm nghề gì?

- Công nhân xí nghiệp may.

- Bây giờ để điều trị bệnh cường giáp cho em phải thêm hormon tuyến giáp để ức chế TSH, mà em lại...

- Em quyết định kỹ rồi bác sĩ. Em bỏ thai...

Nhìn dáng cô gái ấy liêu xiêu ra khỏi phòng khám, tim mình như đang bị ai bóp nghẹt. Giá như mỗi bước chân, chúng ta biết đi thật chậm, thật cẩn trọng nhỉ?

Thời còn là sinh viên thực tập, mình từng đứng lặng nhìn mấy bác sĩ nạo thai cho bệnh nhân... từng nhát nạo... từng nhát nạo... như những nhát cắt vào lòng... đau đớn lắm. Có thể những vết nạo ấy sẽ lành theo năm tháng, nhưng vết nạo trong tâm hồn người phụ nữ sẽ được làm mẹ, làm sao mà lành?

Mình biết có rất nhiều nguyên nhân khiến sản phụ đến phá bỏ thai đi trong sự cảm thông và chia sẻ như thai nhi dị dạng, thai ngoài ý muốn do bị cưỡng hiếp...

Mình nhớ có lần một bệnh nhân 42 tuổi vào xin chụp hình cột sống do bị nặng bụng và đau lưng. Mình hỏi: Kinh nguyệt chị có đều không?

Chị ấy trả lời: “Không.”

- Kinh nguyệt không đều lỡ chị có thai làm sao mà chụp X quang được?

- Tôi bị u xơ tử cung làm sao mà có thai.

Bạn có tin được không, kết quả siêu âm thai sống tám tuần, thật may mình chưa kí giấy đi chụp X quang.

Lúc nhận kết quả, chị ấy nhìn mình, mình nhìn chị ấy.

- Bây giờ chị tính sao?

- Bác sĩ tính sao?

Mình biết tính sao chứ? Phụ nữ bị u xơ tử cung rất khó đậu thai, đậu thai lại rất khó giữ... Biết nói làm sao? Phá đi à? Đơn giản là phá đi à?

Bởi... để không có những vết thương, vết nạo sâu hoắm... hãy sống mỗi ngày với trái tim thật hiểu biết.

Chắc hẳn bạn đã đọc Truyện Kiều của cụ Nguyễn Du? Bạn có nhớ đoạn Thúy Kiều tâm sự khi Thúc Sinh hứa hẹn những lời đá vàng: *“Thương sao cho vẹn thì thương. Tính sao cho vẹn mọi đường, xin vâng”.*

Bạn ơi, hãy nhớ nhé *“thương sao cho vẹn thì thương”*, nếu không lại làm lỡ làng những giấc mơ về nhau, và bao nỗi đau, bao mất mát cứ nhiều thêm theo năm tháng... để rồi trái tim chúng ta chai sạn giữa cuộc đời bất trắc vô thường hôm nay.

Cũng ngay hôm nay, mình có khám cho cặp vợ chồng hiếm muộn, đã điều trị vô sinh năm năm rồi mà chưa có con. Mình đã nói với chị y tá: Cuộc đời này lạ thật chị nhỉ? Người đi cầu con hoài chẳng có. Người có rồi lại phá bỏ nó đi.

Chị y tá mỉm cười nói: Là duyên là nghiệp. Mình cũng mỉm cười: Chữ duyên thật bí ẩn, thật nhiệm mầu, cũng thật khoa học... Chữ duyên ấy giải thích được rất nhiều điều mà ta không giải thích được. Nếu ta tin vào duyên vào nghiệp, sẽ nhẹ lòng lắm để ta đi qua cuộc đời.

Và rồi mình khe khẽ hát: *Từ trăng thôi là nguyệt, tôi như đường phố nhiều tên. Từ em thôi là nguyệt, tôi xin đứng đó một mình. Từ em thôi là nguyệt, coi như phút đó tình cờ...*

Bạn thấy đấy, mình rất hay hát như vậy, hát để ru mình trước những đổi thay bất ngờ của cuộc sống. *“Từ em thôi là nguyệt, coi như phút đó tình cờ...”*

Coi như phút đó tình cờ... để được nhẹ lòng hơn, để được bao dung hơn, và để được nhìn vào mắt nhau sâu hơn.

Mình hy vọng những bệnh nhân của mình cũng thế, khi gặp những nỗi đau, những biến cố không lường trước được, họ sẽ biết chấp nhận, biết vượt qua, và một lần nữa quay lại cuộc đời với vòng tay rộng mở, với mỗi bước chân đi thật chậm rãi, hiểu biết, yêu thương.

Cái giá của một đêm trực

Em sinh viên Y4 hỏi: Một đêm trực cấp cứu của bác sĩ ở tuyến đầu như anh được trả bao nhiêu?

- Theo em thì nó đáng giá bao nhiêu?

Nếu em biết một đêm trực cấp cứu đầy căng thẳng mệt mỏi với bao nhiêu áp lực này, chỉ với giá bảy mươi lăm ngàn, không biết em còn đủ can đảm và nhiệt huyết để tiếp tục đi? Học Y sáu năm, ra trường làm thêm mười tám tháng mới được ký tên, mới được cấp chứng chỉ hành nghề, chưa kể học thêm sau đại học bốn năm và phải đào tạo y khoa liên tục... thời gian dài đăng đẵng.

Em nhìn mình mỉm cười nói: Đối với những người gần chết được cứu sống thì nó vô giá.

- Sao anh thấy có nhiều người trải qua cơn thập tử nhất sinh vẫn không biết được sự sống là vô giá? Họ đến, họ đi khỏi bệnh viện vội vã... và rồi họ lại sống với lối sống như trước.

- Cấp cứu, bác sĩ ơi, cấp cứu !

Bệnh nhân được đưa vào trong tình trạng lơ mơ, lay gọi không trả lời, là nữ, 59 tuổi, làm nghề buôn bán ở quận 4.

- Mấy tháng trước mẹ tôi hay bị nhức đầu, dạo gần đây nhức đầu tăng, mỏi vùng gáy có ra tiệm thuốc tây mua thuốc uống, khi thì para, khi thì efferalgan... uống vô thấy đỡ. Hôm nay tôi đi làm về thấy bà nằm mê mệt, ú ớ, hoảng quá tôi đưa bà vô đây.

Mình cầm tấm phim CT Scan sọ não lên xem và thở dài. Xuất huyết não, não thất bên phải diện rộng. Nhìn monitor theo dõi huyết áp bệnh nhân lúc này là 220/100 mmHg.

- Sao anh, chị không đưa cô đi bác sĩ khám bệnh trước đó?

- Mẹ tôi không chịu đi, bả nói khám bệnh mất thời gian lắm !

- Vậy chứ thời gian rảnh rỗi cô ở nhà làm gì?

- Ờ thì... coi tivi... nói chuyện với mấy bà hàng xóm... đi du lịch. Bả đi du lịch suốt à bác sĩ.

- Mấy anh chị có biết người lớn tuổi nên đi khám sức khỏe định kỳ không? Mấy anh chị có biết tăng huyết áp là kẻ giết người thầm lặng?

- Ơ... biết... nhưng chủ quan quá... thấy còn khỏe mạnh đùi đụi, đi chơi ầm ầm... ai ngờ...

Bệnh nhân không đi khám bệnh vì không có thời gian. Tới khi bệnh nặng, trở tay không còn kịp nữa. Mình ra y lệnh đặt nội khí quản thở máy rồi thở dài.

Mình thấy có hai điều kì lạ ở bệnh nhân: thứ nhất, họ luôn sẵn sàng trả tiền thiệt nhiều cho những dịch vụ như ăn uống, ngủ nghỉ, du lịch cao cấp đắt đỏ... nhưng ít khi sẵn sàng trả tiền cho những khoản cần thiết để chăm lo sức khỏe của mình. Thứ hai, khi họ bệnh phải đến bệnh viện, họ luôn đòi hỏi được phục vụ tốt nhất, bởi bác sĩ giỏi nhất, xét nghiệm chính xác nhất, thời gian chờ đợi nhanh nhất... nói chung mọi thứ đều nhất nhưng trả tiền ít nhất. Tại sao vậy?

- Mẹ tôi có khả năng cứu được không?

- Tỷ lệ tử vong rất cao.

- Trời, nặng vậy sao bác sĩ? Chết hả bác sĩ? Bác sĩ ơi gắng sức cứu giùm...

Bốn người con của bệnh nhân bây giờ đã có mặt tại phòng cấp cứu. Họ rối bời. Họ chạy ra chạy vô hỏi mình mấy số đỏ đỏ xanh xanh trên Monitor theo dõi là gì? Rồi lấy khăn ấm lau mặt cho mẹ. Thấy thương lắm. Nhưng không còn ý nghĩa nữa rồi.

Tại sao lúc cha mẹ chúng ta còn khỏe mạnh chúng ta không quan tâm? Có ai biết ôm hôn cha mẹ trước khi đi làm? Có ai biết xoa bóp chân cho cha mẹ mỗi đêm? Có ai chịu khó dẫn cha mẹ đi tái khám bác

sĩ theo lịch hẹn? Có ai biết khớp xương cha mẹ đang đau? Có ai biết đêm nào cha mẹ cũng mất ngủ?

- Cấp cứu, bác sĩ ơi...

Bệnh nhân kế tiếp cũng tương tự, có bệnh tăng huyết áp, đái tháo đường nhưng không biết và không điều trị.

Thực tế, ở Việt Nam có hơn 50% bệnh nhân mắc hai bệnh đó không hề biết cho đến khi đến cấp cứu ở bệnh viện vì một lý do gì đó.

- Chân chú bị lở loét như vậy bao lâu rồi?

- Cả tháng nay, tôi ra tiệm thuốc tây mua thuốc uống mà không lành.

- Cả tháng nay? Tại sao chú không đi khám bác sĩ?

- Vết thương có chút xíu mà khám gì?

- Một chút xíu? Ngón một và hai đã hoại tử đen, bàn chân thì sưng tấy... X quang thấy hình ảnh viêm xương. Có thể phải đoạn chi.

- Đoạn chi là sao bác sĩ?

- Là cắt cụt chân của chú. Cắt đến một phần ba cẳng chân này nè.

- Trời... Nghiêm trọng vậy sao? Thấy có chút xíu hà, không đau.

- Do chú bị tiểu đường lâu ngày không biết, đã bị biến chứng thần kinh nên không còn cảm giác đau nữa.

Mình hết nhìn bệnh nhân, rồi lại nhìn những người con. Có ngỡ ngàng, có xót xa trong đôi mắt của họ. Giá như...

Mình ghét phải nói “giá như”... nhưng mỗi ngày cứ phải nói và nghe hai từ đó...

- Không ngờ bệnh tiểu đường lại tàn phá cơ thể đến như vậy.

- Đúng rồi, nó cứ âm thầm phá nát cơ thể chúng ta mà chúng ta

cứ ngỡ không có vấn đề gì. Trong cuộc sống cũng vậy đó, những thái độ sống không tốt, như thói quen ăn uống, sinh hoạt... chúng ta cứ ngỡ vô hại... nhưng cứ tích lũy từ từ... rồi một ngày giật mình... cuộc đời chúng ta đã mục nát.

Mình chưa thấy nơi nào mà việc mua thuốc, dùng thuốc lại cực kì dễ dàng như ở đây. Bạn đau đầu - đến tiệm thuốc tây. Bạn đau bụng - đến tiệm thuốc tây. Bạn trễ kinh - đến tiệm thuốc tây. Bạn không hề biết người đang bán thuốc cho bạn là ai. Bạn không cần biết trình độ người ấy đến đâu? Dược tá? Dược sĩ trung học? Hay dược sĩ đại học? Hay chị ô sin bán thuốc giùm khi chủ nhà thuốc đi đâu đó? Bạn không cần biết điều gì cả. Bạn chỉ cần biết nó có tiện không thôi.

- Bác sĩ, có cần thiết phải cắt cụt chân hay không?

- Chỗ nào hư thì nên cắt bỏ, nếu không nó sẽ tiếp tục ăn lan sang mô lành may mắn còn sót lại.

- Ờ... ờ... chỗ nào hư thì nên cắt bỏ...

Nhìn chị hộ lý đẩy bệnh nhân đi mà mình thấy đắng đót trong lòng.

- Ba tôi cố chấp lắm bác sĩ ơi. Với lại ổng khắc khẩu với tôi nên tôi ít tiếp xúc lắm.

- Ba anh khắc khẩu hết với cả hai người con à?

- Ừm, tánh nết ổng kì cục lắm. Cứ rượu chè, hút thuốc. Mẹ tôi nói cách mấy cũng không nghe.

Mình lặng thinh nhìn ra ngoài cửa. Tháng Mười một phố hanh hao quá. Nắng nóng làm con người ngột ngạt. Nhưng có phải vì nắng hay do lòng mình đã ngột ngạt sẵn?

- Bác sĩ biết sao không, hồi nhỏ tôi hay nghĩ rằng khi mọi thứ xung quanh tốt đẹp tôi sẽ thoải mái dễ chịu. Nhưng bây giờ tôi nghĩ khác rồi, khi lòng tôi thoải mái dễ chịu thì mọi thứ xung quanh sẽ tốt đẹp.

- Ông ơi, ông mất bao lâu để hiểu được điều đó?

Mình hỏi bệnh nhân khác của mình, một ông cụ 83 tuổi cũng bị tiểu đường, cao huyết áp, phì đại tiền liệt tuyến. Đêm nay ông bí tiểu phải vào bệnh viện đặt thông tiểu. Làm người khổ thật. Còn thân là còn khổ.

- Biết điều đó thì rất lâu rồi, nhưng để sống được như thế mới gần đây thôi. Hồi nãy tôi ngồi nhìn bác sĩ rất khó chịu mắng bà kia quá chừng khi thấy đường huyết và huyết áp của bả quá cao mà lại không chịu tái khám, uống thuốc, tập thể dục, ăn kiêng... nên tôi mới nói thế.

- Hồi nãy con dữ lắm à?

- Ừa, dữ thiệt.

- Tại con nói hoài mà chẳng chịu nghe.

- Bác sĩ biết sao không, cuộc sống không đơn giản như bác sĩ nghĩ đâu. Làm cha làm mẹ đôi khi rất sợ làm phiền con cái nên thế...

Ông cụ nói xong nắm tay mình thật chặt rồi được đẩy vào khoa để theo dõi tiếp, nhưng lời của ông còn ở lại. Làm cha làm mẹ bao giờ cũng hy sinh thật nhiều thật nhiều cho con... mà con nào có biết có hay.

Chúng ta hay đổ lỗi cho điều gì đó, như khắc khẩu, không hợp... rồi chúng ta xa dần cha mẹ mỗi ngày, cho đến khi biết cha mẹ sắp mất hay đã mất... chúng ta cuống cuồng lên, khóc lóc ầm ĩ. Nhiều khi chúng ta lại tiếp tục đổ lỗi cho bệnh viện quá dở, bác sĩ quá dở... Chúng ta ít chịu nhìn lại mình, bạn nhỉ?

Theo bạn thì một đêm trực của bác sĩ đáng giá bao nhiêu?

Rồi mai một mầm xanh bắt đầu

Cô Thủy đã ra đi vĩnh viễn trong một đêm mưa tầm tã. Kết thúc một phận người, kết thúc cả những vui buồn, vinh nhục. Chẳng còn lại gì ngoài cái xác lạnh căm. 55 tuổi, có gọi là "chết trẻ"? 55 tuổi, mới nghe thấy nó dài đăng đẵng, nhưng chớp mắt một cái... đã như một giấc chiêm bao.

Có lẽ cô Thủy đã chuẩn bị từ rất lâu cho một đêm như thế này, nên mình nhìn thấy khuôn mặt cô rất an nhiên.

Ung thư giai đoạn cuối, và cô đã từ chối mọi điều trị. Vết thương nơi quầng vú bị bội nhiễm, hoại tử, máu mủ cứ rịn ra. Đôi gò bồng đảo này, ngày nào đã mê hoặc không biết bao nhiêu người, mà giờ đây...

Ừ thì cuộc sống này, sinh – lão – bệnh – tử, liệu có ai tránh được hay không?

Chú Tâm, người chồng đã ly dị cô hơn hai mươi năm, nói oang oang trong phòng cấp cứu, chứng minh không liên đới trước cái chết của vợ:

- Tui kêu bả vô bệnh viện điều trị, bả không nghe, cứ ở nhà tụng kinh ăn chay. Bác sĩ xem, vợ gì kì lạ thế này, tôi chia tay bả cũng đúng... Bả định làm thế để trị bệnh ung thư sao, hay cầu nguyện có vận may thay đổi số phận...

Tiếng mưa khỏa lấp tiếng người.

Giá như chú Tâm có thể im lặng...

Mình biết cô Thủy ăn chay, tụng kinh không phải để cầu nguyện xuất hiện vận may có thể chuyển hóa tế bào ung thư... mà để chuyển hóa tâm mình. Có lẽ cô ấy đã ngộ ra và sống từng ngày còn lại trong sự tỉnh thức, không muốn làm tổn thương đến sự sống xung quanh nữa. Sống thanh thản, chết sẽ bình an.

Theo mình, phải có nợ duyên sâu dày lắm con người mới gặp được nhau, mới nên vợ thành chồng. Nhưng đôi khi họ lại bỏ nhau dễ dàng vì những điều phi lí nhất. Thật lạ. Có thể họ đến với nhau, chỉ để trốn chạy nỗi cô đơn của chính mình, hơn là đến vì tình yêu. Họ không can đảm đứng một mình, sống một mình giữa xã hội.

Bởi nếu có tình yêu thì họ không thể nào đánh mất nhau vì những bất đồng nhỏ nhoi được. Họ cứ cố gắng sở hữu nhau, thay đổi nhau cho phù hợp với chính mình, mà họ quên, sự chết đi của chính mình... hoa tình yêu mới có thể mọc lên.

Ngay như khi cô Thủy đã mất, chú Tâm còn không thể nói một lời từ tâm, hay chí ít là một lời tử tế.

Tại sao không để người khác sống theo ý họ muốn?

Rồi tất cả sẽ qua đi. Có ích gì khi cứ lấy muối chà xát lên những vết thương?

Có nhiều người nghĩ, chết là hết. Có nhiều người cho rằng: Sống là sự biểu hiện. Chết là ngưng sự biểu hiện đó. Chết là bước vào vòng luân hồi sanh tử mới, để được tái sinh, nên họ đã sống ngày hôm nay thật an lành. Cho đi những niềm vui, gieo xuống những nụ cười...

Mỗi ngày, trong cơ thể chúng ta cũng có hàng triệu, hàng triệu tế bào chết đi, và hàng triệu, hàng triệu tế bào mới được sinh ra thay thế. Ừ thì, chúng phải chết đi, bởi vì chúng đã quá già cỗi với hình dáng và chức năng của mình.

Cũng vậy, khi chúng ta đã hết phận sự của mình trên cuộc đời này, thì hãy thanh thản ra đi. Càng cầu sống càng hoảng loạn.

Mây trời hợp rồi tan, đời người có rồi không, mọi thứ chỉ là thoáng chốc. Chính vì có cái chết mà sự sống của mỗi sinh linh đều trở nên ý nghĩa.

Nếu mình cứ già mãi già mãi mà không chết, thì sao? Chẳng phải chết lúc này là cứu cánh tốt nhất ư?[(1)]

Huê, con gái cô Thủy nói trong nước mắt: Cám ơn bác nha. Nhờ bác mà mẹ con mới ra đi nhẹ nhàng như thế.

Mình muốn ôm cô ấy và nói: Rồi mai... từ nấm mồ ấy, một mầm xanh sẽ bắt đầu.

Nơi tình yêu bắt đầu

- Bác sĩ thấy tui không bác sĩ?

Ông vừa nói vừa kéo tay áo sơ mi lên khoe "chuột" làm mình bật cười. Và mình đã cười suốt cho lần đầu tiên đến khám bệnh tại nhà bệnh nhân mới.

- Tui khỏe lắm. Nhưng vợ tui yếu lắm. Bả bị tai biến, liệt nửa người đi lại khó khăn.

- Nhưng vợ tui giỏi lắm nghe bác sĩ. Một tay bả chăm sóc mười một đứa con đó.

Ông dẫn mình ra phòng khách chỉ lên bức hình treo trên tường.

- Đó, thằng đứng giữa là con lớn nhất, nó là chủ tịch tỉnh X, nhỏ đứng kế bên làm viện trưởng viện Y... Bác sĩ thấy sao?

Mình nhìn thấy trong mắt ông long lanh niềm hạnh phúc. Còn niềm hạnh phúc và tự hào nào hơn cho một người cha bao nhiêu năm vất vả chắt chiu nuôi con, và thấy được con mình đã trưởng thành.

Thoáng đó thôi mà đã bảy năm... Mình chẳng nhớ nổi đã khám và điều trị cho ông bà bao nhiêu lần rồi.

Mỗi lần ông hay bà nhập viện là mỗi lần mình cảm nhận được tình yêu rất đỗi dịu dàng nơi họ.

Bà bị tai biến rất ít nói. Còn ông thì lúc nào cũng líu lo.

Và rồi một ngày ông bị trượt chân gãy cổ xương đùi. 90 tuổi, chẳng làm gì được nữa ngoài việc chăm sóc ông tại giường.

- Bác sĩ biết sao không. Mỗi sáng cô đẩy ba má cô ra sân phơi nắng cho tập mấy động tác quơ tay quơ chân như bác sĩ dặn, ba cô đều cầm tay má cô hun rất dịu dàng đó. Ly cà phê đá cũng uống chung

nữa.

Thật, ngôn từ giới hạn quá, mình không làm sao để diễn tả được tình cảm của ông dành cho bà.

Khi ông nôn ra máu và đi cầu phân đen, với kết quả soi cộng giải phẫu bệnh: Ung thư dạ dày, mình nghĩ ông sẽ ra đi trước. Ai ngờ sáng hôm nọ bà lại hôn mê. Người nhà đưa vào bệnh viện, mấy hôm sau thì mất.

Tất cả người con đều đồng ý là không cho ông hay. Ngày đầu ông hỏi: Má tụi bây đâu rồi?

- Đi bệnh viện để bác Du điều trị rồi. Má bị sốt.

Rồi hai tuần sau ông lại hỏi: Sao má tụi bây lâu quá không về?

- Dạ tại bệnh đợt này hơi nặng.

- Ủa, bình thường con Hường hay chăm má tụi bây, sao ba thấy nó ở nhà?

- À... Tại vì chị Hường phải chăm sóc cho ba.

- Tụi bây có giấu ba chuyện gì không?

- Dạ, đâu có...

Một buổi chiều nọ mọi người trong nhà giật mình thấy ông ngồi trước bàn thờ của bà. Ông khóc. Không biết bằng sức lực nào ông có thể leo xuống giường và bò ra được phòng khách.

Từ đó ông bỏ ăn và không nói chuyện nữa.

Người nhà mời mình đến... Mình nhìn ông nằm lặng lẽ trên giường với đôi mắt buồn vời vợi... Thú thật lúc đó mình nghe xơ xác cả lòng. Mình tin trong cuộc sống đầy khắc nghiệt này luôn luôn có một tình yêu dịu dàng tinh khiết như nắng ban mai, không gì có thể làm thay đổi được.

- Đặt ống nuôi ăn qua mũi thì không được rồi vì ông còn tỉnh, ông

sẽ giật ra. Chỉ còn cách truyền dịch và đạm thôi. Nhưng người nhà phải ngồi canh mới được.

Hai tháng nữa trôi qua, và rồi chín giờ Chủ nhật này mình nhận được điện thoại: Bác Du ơi, xuống nhà cô gấp đi. Ông sắp đi rồi.

Mình vội chạy xuống. Trong nhà bây giờ đã đủ mười một người con và rất nhiều cháu. Mình đến bên giường nắm lấy tay ông. Nơi khóe mắt ông tuôn chảy một dòng lệ. Dòng lệ long lanh. Mình có cảm giác ông xiết tay mình một cái rồi nhẹ nhàng nhắm mắt.

- Ba ơi...

Những người con như đổ gục xuống.

Ông đã ra đi!

Mình biết ông đã để mặc cho mình chết đi vì trên cuộc đời này chẳng còn gì có thể níu kéo ông nữa...

Mình biết bà đang đứng đợi ông nơi khu vườn đầy tiếng chim sẻ hót và hoa ti gôn nở với nụ cười thật hiền từ yêu thương...

Đừng vội tin tưởng đừng vội bài xích

- Gỏi xoài chua quá. Phù chúc quay hôi dầu quá, có lẽ làm lại vài lần rồi.

- Ừa. Nhưng kệ đi. Đừng để những điều nhỏ nhặt làm mất đi một buổi tối mưa dịu dàng như thế này.

- Ông bắt đầu hiển lộ cốt tu rồi đó.

Bốn đứa cùng bật cười.

Thật mà, được ngồi ăn chay cùng những người bạn thân trong nhà hàng, được ngắm mưa qua ô cửa kính... chẳng phải rất thú vị và dễ thương?

- Ê ông Du, ông có nghe cảnh báo mới của FDA về nhóm thuốc DX trong điều trị bệnh đái tháo đường típ 2 không?

- Kể tui nghe với.

- FDA cảnh báo khi dùng thuốc đó có thể gây đau khớp nghiêm trọng và không thể đi lại được. Bổ sung thêm vào tác dụng phụ trước đó là làm gia tăng tỉ lệ nhập viện vì suy tim.

- Vậy mà giá thuốc ở trên trời. Đâu phải cái gì mắc cũng đều có giá trị.

- Nữa, lại thích triết lí giống ông Du.

Lại cười. Ngoài kia, phố xá đã lên đèn thật đẹp, thật dịu dàng. Hàng cây me hai bên đường được tắm gội đã đời.

- Nhớ hồi xưa nhóm RoS[1] mới xuất hiện trên thị trường đã gây bão vì giảm đường huyết hiệu quả, ai ngờ lại gia tăng biến cố tim

mạch cho bệnh nhân nên phải rút khỏi thị trường.

- Bao giờ cũng vậy mà, bên cạnh những tác dụng có lợi sẽ có những tác dụng phụ. Quan trọng là bác sĩ có cái đầu tỉnh và cân nhắc thiệt hơn thôi.

- Nghĩ cũng buồn nhỉ.

- Sao buồn?

- Bác sĩ chân chính ra toa luôn cân nhắc từng viên thuốc. Và khi người ta càng biết sâu càng trải nghiệm nhiều, người ta càng dùng ít thuốc đi.

Câu chuyện vẫn tiếp diễn rôm rả trong mưa. Thi thoảng vài tia chớp lóe lên giữa bầu trời đen thẳm. Ở giữa bàn ăn là chậu cỏ khô nhỏ bé nhưng rất đẹp, rất sang. Ừ thì có những thứ rất nhỏ bé, rất tầm thường, nhưng khi biết đặt đúng chỗ, ngồi đúng nơi lại trở nên hết sức ý nghĩa.

Bởi vậy dù là một lời nói hay một hành động nhỏ, chúng ta cũng nên cân nhắc, nếu không lại làm tổn thương cho người khác. Đôi khi những niềm vui niềm hạnh phúc mình mang đến cho người, người sẽ quên rất nhanh, còn một lời nói vô tình, một ánh mắt lạnh lùng... người lại nhớ, nhớ mãi... Rồi đau... Rồi oán hận... Rồi tìm cách đáp trả... Rồi rơi vào vòng lẩn quẩn của hận thù...

- Mưa lớn như vầy chạy xe ngoài đường sợ cây gãy quá, đè chết người chứ chẳng chơi. Nhỏ Loan nói.

- Mấy ông nhớ trong bệnh viện tui ngay trước hồ cá có một cây tùng rất lớn và cứng cáp không?

- Ờ nhớ. Rồi sao?

- Hôm chiều thứ Hai, trời không mưa, không giông gió, tự nhiên nó gãy đổ. Mà gãy đổ ngay gốc. May mà không trúng ai. Khi mọi người chạy lại xem mới biết vì sao nó gãy đổ. Bên trong thân cây đầy mối mọt...

- Thấy không?

- Thấy gì?

- Cây tùng đó, bề ngoài rất xanh tốt khỏe mạnh nhưng bên trong đầy mối mọt. Có những thứ mình nhìn thấy tận mắt, sờ được tận tay... ngỡ đó là tốt là hay... nhưng sự thật, tấm lòng ở bên trong... thì không phải dễ dàng nhìn thấy được.

- Lại triết lý.

Lại cười.

- Mấy ông không nghe nhạc sĩ Vũ Thành An viết đó sao: Tình mình đã chết khi nhìn rõ mặt người... Có hai thứ trên đời này, đừng cố nhìn cho rõ, đó là mặt trời và mặt người đấy.

- Bởi đôi khi họ đeo mặt nạ à?

- Càng trống rỗng, mục nát bên trong càng phải điểm tô chau chuốt chứng minh ở bên ngoài à?

- Ờ... Thì cứ cho là vậy đi. Nhưng theo Du nghĩ: Thời gian là câu trả lời tốt nhất. Đừng vội tin tưởng và cũng đừng vội bài xích.

Mưa tạnh rồi, về thôi... Về thắp nén nhang trầm... để nghe lòng mình nhẹ lại... Chẳng phải tất cả đều là phù vân... Là gió là mây... Rạch ròi chi giữa đúng hay sai, phải hay trái...

Những câu chuyện nhỏ

1, Làm sao có thể thương

- Chồng tôi nghe lời bác sĩ về ăn chay, làm từ thiện, công đức cho chùa chiền thật nhiều, nhưng cuối cùng ổng cũng chết.

- ?

- Bác sĩ nói, tâm tốt việc tốt số mệnh đổi được, chẳng qua là lời nói suông. Có ung thư nào mà không chết, có ai sống trong đời này mà không chết? Vậy thì trước khi chết, sao không sống hưởng thụ cho đã đi, muốn ăn gì thì cứ ăn, muốn chơi gì thì cứ chơi...

- Cô đang trách cứ cháu à?

- Tôi... Tại tôi không cam tâm...

- Cháu nghĩ, chú kịp nói lời xin lỗi với những người mà chú đã làm tổn thương, cũng kịp tha thứ cho ai làm tổn thương mình, đúng không?

Đôi khi chúng ta quên nói lời cám ơn với cuộc sống, với những người đã giúp chúng ta trên bước đường đời, cô ạ.

Khoảng thời gian này, tuy ngắn ngủi, nhưng cháu nghĩ đã giúp chú bình tâm lại, sống thật nhẹ nhàng thanh thản.

Khi mà chúng ta sống nhẹ nhàng thanh thản, chúng ta sẽ chết bình an.

- Ơ...

- Bệnh ung thư thì không thể nào cứu chữa, nhưng cháu nghĩ chú đã kịp cứu chữa trái tim của chính mình.

Nhìn dáng cô liêu xiêu đi thắp nhang mà mình muốn bật khóc. Ngần ấy năm trời tình nghĩa vợ chồng... sao mà không lưu luyến tiếc thương!

Rồi những khi đêm về, rồi mùa đông lặng vắng, rồi biết tìm đâu hơi ấm...

Trong khi tình yêu lại là một kho tàng kỉ niệm...

Có phải vì thế mà chúng ta đã bám quá chặt và rồi trách cứ Thượng Đế đã không nghe lời chúng ta khẩn cầu.

- Thưa Thầy, nếu mọi sự như là một giấc mơ, vậy những chuyện con làm, ăn chay tránh sát sinh, sống thiện, gieo những hạt giống tốt lành... đều là vô ích hay sao?

- Đúng, mọi sự đều như là một giấc mơ. Nhưng chúng ta có thể biến giấc mơ thành tích cực trọn vẹn và dễ thương!

Con thấy không, chính con đã làm cho giấc mơ của mình nên khác biệt, vì tình thương!

- Làm sao con có thể thương được khi cuộc sống ngoài kia quá khắc nghiệt, và con phải mắc bệnh trầm kha này?

- Con có thể thương nếu con hiểu: Tất cả đều vô thường!

2, Cài hoa hồng lên áo

- Bác sĩ ơi, cứu... Cứu...

- Nhanh... Anh Khang đặt nội khí quản. Bé An Adre mau... Mình vừa ép tim bệnh nhân vừa ra y lệnh.

Bệnh nhân nữ 50 tuổi, bị bệnh tăng huyết áp, đái tháo đường tự mua thuốc theo toa uống không tái khám định kì tại bệnh viện.

- Lấy ven không được bác ơi.

- Gắng lên em. Hôm nay là Vu Lan đó.

- Nội khí quản.

- Anh Khang bóp bóng cho em nghe.

- Vào rồi. Mau, máy thở.

Từng phút từng phút trôi qua

- Bác Du lau mồ hôi đi...

- Em mời người nhà vào giùm bác. Bệnh nhân mất rồi. Nhớ đo lại điện tim sau mười lăm phút nhé.

- Bác sĩ ơi, mẹ con sao rồi?

- Mẹ con mất rồi.

- Hả? Bác sĩ ơi... Cứu mẹ con với bác sĩ ơi...

Hai người con, một gái một trai chạy ào lại bên xác bệnh nhân, nước mắt tuôn tầm tã...

- Mẹ ơi, sao mẹ bỏ con... Mẹ ơi...

Người con gái khoảng 20, 21 ngã quỵ xuống sàn. Mấy chị y tá lại dìu lên ghế.

- Con gắng bình tĩnh đi.

- Mẹ con mất thiệt rồi hả cô? Con mất mẹ thiệt rồi hả cô?

- Mẹ con mới có 50 tuổi mà. Sao mà chết được? Bác sĩ dùng thuốc tốt nhất chưa bác sĩ? Người con trai nói trong nước mắt giàn giụa.

- Mẹ con đã mất trước khi vào bệnh viện rồi. Nãy giờ bác và các cô chú đây đã cố gắng hết sức. Con thấy đó, mẹ con ngay ở nhà đã tím tái, ngưng tim ngưng thở.

- Con đâu biết đâu... Con đi làm về thì thấy mẹ nằm sõng soài

trong bếp.

- Con là đàn ông, con phải mạnh mẽ lên, để còn lo hậu sự cho mẹ nữa chứ!

- Bác sĩ... Con mất mẹ thiệt rồi hả bác sĩ?

Mình cố ngăn giọt nước mắt trào ra... Hôm nay là ngày Vu Lan mà... Mình và cả ê kíp cấp cứu đã cố gắng... Bệnh nhân đến bệnh viện quá muộn...

Mới 50 tuổi...

Mới còn cười nói, còn bao nhiêu chuyện để làm, để lo toan cho hai đứa con... Vậy mà chớp mắt một cái... đã thành mây khói... đã là hư không...

Nhìn chị hộ lí đẩy bệnh nhân vào nhà xác mà lòng mình hoang vu... Mình bất lực quá...

- Con mất mẹ thiệt rồi hả bác sĩ?

Lời nói của hai đứa trẻ làm nhói tim mình.

Ngày Vu Lan, có người không còn mẹ nữa rồi.

Bạn ơi, nếu bạn còn mẹ, hãy chạy về bên mẹ ngay đi.

Về ngồi thật lâu...

Và hãy nắm tay mẹ thật chặt...

"Mẹ ơi, mẹ có biết hay không?

Biết gì?

Biết là con yêu mẹ không..."

"Mẹ là nải chuối buồng cau

Mẹ là nắng ấm nương dâu...

Mẹ là vốn liếng yêu thương cho cuộc đời...”

Còn mẹ là còn một kho báu vô giá!

3, Tự dưng khóc òa khi có nhau

- Bác sĩ ơi có sao không?

- Không, chỉ là u trung mô gan phải lành tính thôi. Đừng lo nữa.

- Thiệt hả bác sĩ?

- Thiệt.

Khi mình nói thiệt, hai vợ chồng bệnh nhân ôm nhau bật khóc nức nở giữa phòng khám đông đúc ồn ào. Mình cũng vui lây.

Thứ Sáu tuần trước người chồng đến khám vì đau bụng, kết quả siêu âm: Khối u bờ rõ không rõ bản chất gan phải. Nghĩ ung thư gan, hai vợ chồng họ như sụp đổ. Đã nghèo rồi mà còn bệnh nữa.

Ba ngày qua, họ đi chụp MRI và xét nghiệm mà lo lắng đến tột cùng. Ung thư gan như là bản án tử.

Và giờ đây họ hạnh phúc khi nghe mình báo kết quả, nước mắt trào ra không làm sao giữ lại.

Lúc họ về mình khe khẽ hát: Tình yên ấm rồi, em sẽ nghe. Tự dưng khóc òa khi có nhau...

Ừ thì người ta sẽ khóc òa khi có được nhau ngỡ như đã mất. Giữa cuộc đời hối hả và đầy bất trắc, chẳng phải có được nhau là một niềm hạnh phúc hay sao?

Ừ thì cứ khóc nữa đi. Vì chẳng ai nhọc công đi lau những dòng nước mắt hạnh phúc!

Những câu chuyện từ phòng cấp cứu

Mười hai giờ đêm

- Cấp cứu, cấp cứu.

- Anh đưa bệnh nhân lên giường đi.

- Chích thuốc liền đi, chứ đau như vầy ai chịu nổi hả?

Người nhà bệnh nhân trợn mắt nhìn mình đe dọa. Mình cố giữ bình tĩnh và nói:

- Thì anh cứ đưa bệnh nhân lên giường đi, chưa khám bệnh, chưa biết đau do bệnh lý gì thì làm sao mà tôi cho chích thuốc được.

Trước mắt mình một người đàn ông 54 tuổi, béo phì vùng bụng, tứ chi teo, đang lăn lộn trong cơn đau vùng hạ sườn phải. Kết quả siêu âm: Viêm túi mật cấp do sỏi. Theo dõi viêm phúc mạc.

- Bệnh này cần phải mổ khẩn, trước đây chú có bệnh gì không, tiểu đường, rối loạn đông máu hay dùng thuốc chống đông chống dính gì không?

- Ba tôi không có bệnh gì hết, chỉ có đau khớp hay dùng thuốc giảm đau.

- Vậy chú có dùng Dexa, hay corticoid, hay thuốc tễ gì không?

- Không biết, mổ thì mổ đại đi, hỏi hoài.

- Anh nghĩ một ca mổ bụng đơn giản lắm sao?

Một giờ ba mươi phút, kết quả xét nghiệm báo lên phòng mổ, test nhanh HIV dương tính.

- Vậy mấy bác sĩ ngoại khoa có mổ cho bệnh nhân này không bác? Một nữ y tá thì thầm vào tai mình.

- Tất nhiên mổ rồi. Chẳng phải tất cả chúng ta đã được dạy, luôn xem bệnh nhân đến khám đều có nguy cơ lây nhiễm hay sao? Và chẳng phải chúng ta đã được dạy cách bảo vệ chính mình?

- Nhưng nói thật, em vẫn sợ sợ...

- Anh nghĩ, nếu chúng ta sợ, chúng ta không đứng đây đâu. Vì khi khoác lên mình chiếc áo blouse trắng là khi biết mình có nguy cơ mắc các bệnh lây nhiễm, tiếp xúc trực tiếp với hóa chất, tia X... nhưng mình vẫn chọn đứng đây, với những đêm trực căng thẳng, với những mệt mỏi vì áp lực chuyên môn, và với cả hành động quá khích đến từ bệnh nhân hay người nhà của họ.

Ba giờ ba mươi phút sáng, mình nghĩ không có máy quay nào có thể diễn tả được hai giờ căng thẳng của các bạn đồng nghiệp nơi phòng mổ. Những giọt mồ hôi, những trái tim thổn thức... Và rất ít người biết được rằng: tiền thù lao một ca mổ lớn đầy nguy cơ và khó khăn ấy chỉ được vài trăm ngàn đồng.

- Sao anh ta nói ba anh ta không bị bệnh gì trước đó? Có phải anh ta sợ chúng ta kì thị, không chịu cứu ba mình không?

- Có lẽ đúng. Nhưng bác nghĩ: cuộc sống chẳng ai kì thị ta cả, ngoài ta tự kì thị chính mình thôi.

Reng... Reng...

- Báo bác sĩ Du, ca mổ bệnh nhân AIDS đã thành công tốt đẹp.

Mình nghe xong buông tiếng thở phào nhẹ nhõm. Bầu trời buổi hừng đông vẫn còn thật sâu và yên tĩnh. Có một vì sao vừa lóe sáng. Có lẽ đó là sinh mạng của một con người vừa được cứu sống.

Tấm lòng người mẹ

Một giờ sáng.

- Cấp cứu, cấp cứu...

- Anh đưa chị lên giường nằm đi. Bị sao vào cấp cứu?

- Đau quá bác sĩ ơi. Đau quá.

Bệnh nhân nữ, 44 tuổi, hai tay ôm ngực trái lăn lộn trên giường. Khi mình dở được áo chị ta ra thì phải bước lùi lại vì mùi hôi thối nồng nặc xông vào mũi. Cả vú trái bị hoại tử.

- Ung thư giai đoạn cuối rồi, không có tiền chữa bác sĩ ơi. Tôi thấy vợ tôi đau đớn quá nên mới đưa vào đây?

- Sao không mua bảo hiểm. Sao không nhờ ai đó giúp đỡ? Chị y tá vừa tiêm Morphin giảm đau, vừa quay qua hỏi người chồng.

- Khi có tiền, có địa vị thì bạn bạn bè bè, còn khi nghèo đói, bệnh tật, tìm bạn bè không có, cô y tá ơi. Mấy lần đưa vào bệnh viện ung bướu nhưng vợ tôi không chịu điều trị, bả nói để dành tiền cho con đi học.

Chị y tá cất tiếng thở dài. Cuộc sống ngoài kia, có người ăn không hết, cũng có người lần mãi không ra.

Mình vỗ vai chị và nói: Thở dài làm chi, đêm nào có ngắn lại.

Khi cô hộ lý đẩy bệnh nhân vào khoa ung thư để theo dõi tiếp, mình nghe văng vẳng câu nói của bệnh nhân: Anh đừng nói gì cho con nha anh, ngày mai nó thi tốt nghiệp.

Ôi...

Tấm lòng của mẹ!

Khi gần đến hơi thở cuối của cuộc đời, tình thương dành cho con vẫn vẹn nguyên vẫn đong đầy như biển.

Mẹ ơi

Chín giờ đêm, mình nhận cấp cứu một bệnh nhân nữ 20 tuổi được chuyển đến trong tình trạng choáng nhiễm trùng đang dùng thuốc vận mạch liều cao.

Người nhà khai: Hai ngày trước nó sốt, nôn ói, có đến khám bác sĩ tư được cho uống thuốc. Sáng nay nó sốt cao hơn, nói sảng, bứt rứt, vợ chồng tui đưa đi cấp cứu tại trung tâm y tế và chuyển lên đây.

- Cô chú là cha mẹ của bệnh nhân?

- Dạ không. Tui là chú ruột. Ba nó mất lúc nó hai tuổi. Mẹ nó bỏ nó cho vợ chồng tui nuôi rồi đi biền biệt.

- Chú có biết bệnh nhân bị bệnh gì trước đây không?

- Dạ, vợ chồng tui mần ruộng, không biết chữ, hai năm trước nó sụt cân khám bệnh mới biết tiểu đường và phải chích Insulin gì đó mỗi ngày.

- Tình trạng bệnh nhân rất xấu, tri giác mê sảng, huyết áp tụt. Nãy giờ chúng tôi cấp cứu liên tục nhưng có lẽ không cứu vãn nổi.

- Bác sĩ nói sao tụi tui nghe vậy. Hồi trưa này nó còn rên la đau bụng mà bác sĩ.

Hơn một giờ sau khi đến bệnh viện, bệnh nhân mê sâu, được thở máy, được dùng kháng sinh mạnh và vận mạch.

Lúc hai giờ sáng, bệnh nhân đột ngột ngưng tim. Mình và ê kíp trực xoa bóp tim, dùng Adrenaline.

Gần ba giờ sáng, người nhà xin ngưng hồi sức và cho bệnh nhân xuất viện.

Mình lặng người đi. Giá như mình không phải trực cấp cứu... Giá

như mình không phải nhìn thấy những cảnh mất mát chia lìa đau đớn này...

Nhưng biết làm sao được, hễ là con người thì phải có sinh có tử, có đến có đi.

Chú thím của bệnh nhân là nông dân, một chữ bẻ đôi cũng không biết, vậy mà vẫn gánh gồng nuôi dưỡng bệnh nhân trưởng thành. Công nuôi dưỡng bảo bọc nhiều khi còn quí hơn cả công sinh đẻ.

- Mẹ nó theo trai bác sĩ ơi, bỏ nó hồi còn đỏ hỏn à. Vợ chồng tui... hức hức... âu cũng là cái số của nó mà.

- Thôi đi bà. Đừng khóc nữa. Đâu có biết chắc mẹ nó theo trai, mà bà nói kẻo mang tội.

Chú bệnh nhân quàng tay qua vai vợ, giọng nói người miền Nam sao mà... thương quá. Ừ thì người miền Nam luôn là như vậy, sống chân chất, hiền lành và rộng lượng.

Tấm lòng như dòng sông đỏ nặng phù sa, luôn biết tha thứ luôn biết yêu thương.

Mình kể lại câu chuyện này vì trong suốt quá trình cấp cứu bệnh nhân nằm mê sảng, bên cạnh những tiếng rên là những tiếng kêu: Mẹ ơi... Mẹ ơi...

- Mẹ ơi... Mẹ ơi... Mẹ ơi...

Ừ thì chiếc lá nào rồi cũng rơi về cội, trong tim chúng ta bao giờ cũng có Mẹ hiện diện bình yên để mỗi khi đau đớn, mỗi khi gục ngã, mỗi khi kiệt sức trước cuộc đời giông bão vô thường này, chúng ta sẽ cất tiếng gọi: Mẹ ơi!

- Mẹ ơi...

Lễ Vô Thường

- Bác sĩ biết không, tôi bị bệnh tim. Tôi cứ nghĩ tôi đi trước ổng. Ai ngờ...

Nói xong, cô thở dài. Một buổi sáng rất ảm đạm. Bầu trời xám xịt màu mây. Mình vỗ vai cô như một lời an ủi.

- Hôm trước đem hai mươi mấy cây vàng đi gửi tiết kiệm, tôi để ổng đứng tên. Tiền dành dụm cả đời, ngỡ sắp được hưởng. Ai ngờ...

- Bác sĩ hỏi gì? À, cả nhà tôi đạo Phật. Tôi hay đi chùa đọc kinh ngày rằm và mùng một.

- Vậy chắc cô cũng hiểu rõ đạo lý vô thường?

- Hiểu chứ bác sĩ. Ai rồi cũng mất đi mà. Nhưng đột ngột quá. Chưa kịp chuẩn bị gì hết. Chưa kịp nhìn vào mắt nhau thật sâu. Chưa kịp nói với nhau lời cuối cùng nào. Ai ngờ...

Nhìn dáng cô liêu xiêu đi ra đi vào phòng cấp cứu mà mình thấy thương vô hạn. Hai người sống với nhau gần ba mươi năm, có biết bao nhiêu kỉ niệm. Nay đột ngột một người ra đi, một người ở lại... Biết tìm đâu hơi ấm khi đông về? Biết tìm đâu bàn tay ân cần nắm lấy một bàn tay. Cuộc đời... chỉ một tích tắc, có thể thay đổi tất cả. Có đó, rồi mất đó.

Nhưng nếu mỗi ngày chúng ta biết sống trọn vẹn, thì có lẽ khi vô thường đến gõ cửa, chúng ta sẽ không nói "ai ngờ".

- Mẹ tôi mất rồi sao bác sĩ?

- Trời ơi, mẹ ơi, sao mẹ bỏ con đi?

Năm người con cùng khóc lên thất thanh. Mình vội nói: Cô chú hãy bình tĩnh. Đây là phòng cấp cứu, những bệnh nhân khác cần được yên tĩnh. Bà cụ đã 82 tuổi rồi.

Mình cố ý nhắc cho họ nhớ bà cụ đã 82 tuổi rồi, thượng thọ.

- Mấy cô chú cứ khóc lóc thảm thiết như vầy, vong linh bà sẽ lẩn quẩn thương tiếc, không siêu sinh được đâu. Thay vì khóc lóc, hãy niệm Phật đi.

Nghe mình nói xong, họ chợt lặng im. Hình như họ nhận ra điều gì đó rất quan trọng. Và họ bắt đầu niệm Phật. Mình cũng lấy lại bình tĩnh viết nốt tờ biên bản trực nội khoa bệnh tử vong.

Trong cuộc sống nhiều lúc gặp biến cố, trái tim chúng ta đau thắt, không kịp dừng lại để nhìn thật kĩ vào vấn đề. Chúng ta bị rối tung lên. Chúng ta cứ cảm tưởng như những khổ đau bất hạnh cứ ập đến đè nặng lên vai chúng ta.

Thật sự bà cụ đã ra đi thanh thản, chẳng phải chịu đau đớn thêm khi hồi sức như sốc điện, đặt nội khí quản, thở máy, chọc dò dịch não tủy. Nhẹ nhàng trút hơi thở cuối.

- Chúng tôi biết chứ bác sĩ, biết ngày này lâu lắm rồi. Lần trước đưa vào đây tưởng chết, ai dè sống. Lần này thấy mới ngồi đó, mới nói cười đó, mới hẹn đi ăn đám cưới đứa cháu ở Vũng Tàu... mà lại mất.

- Đôi khi, bác sĩ biết không, không phải mình mong cầu mẹ sống lâu hơn, nhưng mỗi khi đi đâu xa về, thấy mẹ còn đó, là còn cảm giác bình yên và hạnh phúc.

Mình ngồi lặng im nghe họ nói. Thật sự, mình chưa bao giờ phải trải qua những chuyện tử sinh như thế này. Có lẽ chỉ những người trong cuộc mới hiểu được thế nào là nước mắt, thế nào là nụ cười, thế nào là niềm đau, thế nào là hạnh phúc.

Mình muốn nói điều gì đó giúp cho họ vơi bớt u uất trong lòng, nhẹ gánh với những thương đau mất mát nhưng ngập ngừng vì thấy lời lẽ thừa thãi quá.

***

- Chú là gì của bệnh nhân?

- Là cậu.

- Ba mẹ bệnh nhân đâu?

- Ngoài Hà Nội. Nó từng gây lộn kịch liệt với bố mẹ, nên nó bỏ nhà vào trong Nam ở với tôi. Mà nó có bị sao không bác sĩ?

- Bị xuất huyết não diện rộng, cả bán cầu phải, chèn ép trung thất, di lệch đường giữa, bệnh nặng lắm, tiên lượng tử vong.

- Hả? Bác sĩ nói gì? Tử vong hả?

Bệnh nhân nam mới có 35 tuổi, nhìn rất nghệ sĩ. Theo như lời ông cậu khai, sáng nay lúc mười giờ, bệnh nhân than nhức đầu dữ dội rồi ngã gục xuống.

- Mới hồi nãy, nó còn tỉnh mà, nói chuyện như sáo. Sao từ lúc đưa vào bệnh viện tới giờ, nó lại lơ mơ và nặng như vầy. Có mổ hay dùng thuốc gì đó được không? Đắt tiền bao nhiêu cũng được.

Chú nhìn xem, đây là ổ xuất huyết. Nó đang tiến triển nặng dần trong não. Chú nên thông báo cho ba mẹ anh ta vô đi, để mà lo đủ thứ chuyện hết.

Người cậu ấy, cũng dáng nghệ sĩ, thân hình gầy gò, mái tóc hoa râm.

Mình không biết ba mẹ của bệnh nhân sẽ nghĩ gì khi nghe báo tin con mình sắp tử vong? Họ chẳng còn kịp gặp mặt con lần cuối để nói lời xin lỗi hay lời tha thứ. Khoảng cách giữa Hà Nội và Sài Gòn đến cả ngàn cây số.

Mình chợt nhớ bài thơ của Thầy Thích Nhất Hạnh:

Giận nhau trong tích môn,

Nhắm mắt nhìn mai sau,

Hơn ba trăm năm nữa,

Anh đâu và em đâu?

Đã tan biến theo cát bụi mất rồi. Còn đâu... Mà đâu cần gì đến cái "ba trăm năm ấy", chỉ cần một cái chớp mắt thôi...

Mình đã sống thật sâu chưa trong cuộc sống vô thường này, giữa lằn ranh mỏng manh của sinh và diệt?

Mình có hiểu hết và cảm nghiệm hết được hai câu thơ này không:

"Đôi khi lỡ hẹn một giờ

Lần sau muốn gặp phải chờ trăm năm."

- Bệnh nhân không có vợ con gì sao?

- Có vợ, nhưng vừa li dị. Nãy giờ tôi dùng điện thoại của nó gọi cho vợ nó, nhưng được trả lời "thuê bao quí khách vừa gọi đang sử dụng dịch vụ chặn cuộc gọi từ số của quí khách..."

Có lẽ lửa lòng đã tắt, lệ lòng đã vơi... Nhưng có lẽ người ta hận nhau nhiều vì người ta thương nhau sâu quá...

Cấp cứu

Bốn giờ mình vào trực vẫn thấy chị trưởng khoa còn ở lại.

- Chị bàn giao cho em ca này, tuyến dưới chẩn đoán “phù phổi cấp, suy tim, suy thận giai đoạn cuối”, đã dùng Isoket và Dobu rồi chuyển lên. Chị thấy huyết áp thấp quá, đã ngưng Isoket rồi.

Mình đưa mắt nhìn thì thấy bệnh nhân đang thở khó nhọc với mask túi.

- Chị đã giải thích bệnh nặng cho người nhà chưa?

- Chưa, nãy giờ bệnh cấp cứu vô liên tục. Em xem nhịp tim bây giờ là 150 nên rất khó đo huyết áp!

Mình hết nhìn bệnh nhân rồi nhìn chị trưởng khoa. Không biết vì lí do gì người ta lại đẩy bác sĩ và bệnh nhân về hai phía đối kháng và đối phó với nhau. Trong khi những bác sĩ chân chính lúc nào cũng cố gắng cùng bệnh nhân vượt qua bao khổ đau bệnh tật, giữ cho bệnh nhân từng hơi thở từng nhịp tim.

Bệnh nhân trước mắt mình rất nghèo, người nhà lại chân phương quê mùa...

- Chị về đi, để đó em coi, đã sáu giờ chiều rồi.

Nhìn khuôn mặt chị đăm chiêu lo lắng với từng giọt mồ hôi lặng lẽ rơi mà thương.

Phải chăng ngay giây phút cấp cứu này mới giúp chúng ta hiểu, trân trọng tấm lòng và chuyên môn của người thầy thuốc đang cố gắng để giữ lại mạng sống cho bệnh nhân, và tất cả những thứ còn lại, lương bổng, chức vụ, danh xưng... đều là vô nghĩa và phù phiếm?

Hơn ba giờ sau, bệnh nhân bớt khó thở và bứt rứt. Trên Monitor lúc này, huyết áp đã được nâng lên.

Mười giờ đêm, chị trưởng khoa gọi điện vào hỏi thăm: Đã ổn chưa em.

Mình cười trả lời: Ổn rồi chị. Và mình nghe có tiếng thở phào nhẹ nhõm mừng vui.

Một giờ sau, bệnh nhân nói thều thào qua mask túi: Bác sĩ... Bác sĩ...

- Ông đang mệt, hãy nghỉ ngơi đi.

- Tôi bớt mệt rồi... Cám ơn bác sĩ...

Từ lúc bác sĩ... bước vô phòng cấp cứu... tôi nhìn bác sĩ suốt. Bác sĩ trẻ quá... căng tràn sức sống... Bác sĩ... có một trái tim khỏe mạnh...

- Dạ?

- Tôi ước tôi... có thể đứng dậy... chạy tới chạy lui... như bác sĩ.

Mình thấy đôi mắt bệnh nhân ngân ngấn nước. Mình thầm nghĩ trong đầu: Khi người ta mất đi sức khỏe rồi, người ta mới chịu nhận ra nó đáng quí dường bao. Có sức khỏe là có tất cả.

Nghĩ tới đó bỗng nhiên tự giật mình, tháng ngày qua có bao giờ mình ngừng lại lắng nghe nhịp tim mình đâu.

Mình cứ lăng xăng mà quên cách giữ gìn cơ thể. Thân có an thì tâm mới lạc. Và ngược lại tâm có lạc thì thân mới có an.

Mình là bác sĩ mà còn như thế huống chi bệnh nhân.

Chẳng phải khi mình đi đứng sinh hoạt ăn uống được bình thường là nhờ trái tim hoạt động bình thường?

Bởi thế bạn ạ, trong cuộc sống dù có hối hả đến đâu, cũng nên dành ít phút buổi tối trước khi nhắm mắt ngủ để "lắng nghe lại trái tim" nhé. Đừng để là bệnh nhân rồi mới biết lo biết nghĩ.

"Trái tim cho ta nơi về nương náu

Được quên rất nhiều ngày tháng tiêu điều…”

Trái tim còn khỏe mạnh là còn hạnh phúc.

Khi bạn biết lắng nghe trái tim, bạn sẽ nhận thấy trái tim đã làm việc ngày đêm không ngừng nghỉ. Nó phải bơm liên tục hàng ngàn lít máu cho từng tế bào cơ thể. Vậy mà… mình chẳng biết ơn, chẳng biết yêu thương trái tim. Mình muốn ăn gì thì ăn, muốn uống gì thì uống, muốn hút bao nhiêu thuốc lá thì hút… mình chẳng biết trái tim và cơ thể phải hoạt động ra sao với những thứ mình tọng vào đấy. Chưa kể, trái tim còn phải gánh gồng bao nhiêu thứ hờn giận, ghen tị, thù oán… và tham lam.

Có bao giờ bạn chú ý khi mình giận? Mỗi khi giận, chúng ta thường đỏ mặt tía tai, nhịp tim lại tăng lên.

Và trái tim nào chịu đựng nổi nếu cứ chồng chất nhiều khổ đau như thế?

Hãy lắng nghe để yêu lại trái tim mình nhé. Một khi mình đã yêu trái tim của chính mình rồi, mình sẽ biết làm cho trái tim bớt khổ nhọc, biết nên ăn gì uống gì, biết nghỉ ngơi ra sao. Và quan trọng hơn là biết buông bỏ bớt những tập khí tồn tại bấy lâu nay, đó là những sân hận, cạnh tranh và đố kị.

Cuộc sống này mình không cần biết mình sống được bao lâu, mà điều mình cần biết là mình có sống thật sâu chưa?

Mình có tiếp xúc được với phép nhiệm mầu của cuộc sống? Có biết lắng nghe lá gan, lá phổi, dạ dày đang hoạt động ra sao? Chỉ cần tiếp xúc được với phép nhiệm mầu cuộc sống ấy thôi, là tự nhiên mình có hạnh phúc. Khi mình có hạnh phúc bình an, thì mọi nơi mình đến mình chạm vào đều được như vậy! Hãy thử tưởng tượng xem nếu đôi mắt, đôi tai, gan, phổi mình có bệnh, mình sẽ ra sao?

Sao còn chưa biết cám ơn người bạn cuộc sống?

Ngủ trong lúc thức - thức trong lúc ngủ

Bốn giờ chiều: Nhận trực.

Bé Hương y tá hỏi mình:

- Bác tin con người ta có “số” không?

- Tại sao em hỏi vậy?

- Nhỏ Lan khoa cấp cứu hô hấp đó, mới 25 tuổi đang mang thai con đầu lòng, mấy ngày trước nó bị sốt, trưa nay em nghe nó chết rồi, sốt xuất huyết ác tính. Chết cả mẹ lẫn con.

- ...

Rất lâu sau đó mình mới nói được: Ừ, anh tin con người ta có “số”. Tự dưng ngày đó giờ đó phút đó chuyện đó xảy ra. Nhưng tin không có nghĩa là chấp nhận và buông xuôi, vì ông bà ta vẫn hay dạy: Đức năng thắng số. Ngày mai của chúng ta tuỳ thuộc vào thái độ sống hôm nay mà!

- Trời ơi, bác nói gì khó hiểu quá.

- Ừ thì... Mà thôi... Chính vì có bất ngờ chúng ta mới có hy vọng và có hứng thú.

- Dạ?

- Chính vì có bệnh có tử, chúng ta mới bớt tự đại, tham lam và sân si.

- ...

Tám giờ ba mươi phút tối:

Một người mẹ tiều tụy đẩy đứa con trai khoảng 40 tuổi vào phòng cấp cứu.

- Nó uống thuốc ngủ tự tử.

Ba mươi phút xúc ruột trôi qua. Ba giờ đồng hồ chờ đợi trong mỏi mòn của người mẹ. Cuối cùng bệnh nhân cũng thoát chết. Điều đầu tiên phòng cấp cứu nghe được:

- Cứu tôi làm gì? Sao không để tôi chết đi.

Chị y tá nói thầm vào tai mình:

- Nói kiểu vô ơn vậy trời?

Mình mỉm cười. Có mấy ai đi qua phòng cấp cứu biết ơn bác sĩ đâu? Vì có ai nhận ra rằng: Trong cơn thập tử nhất sinh, bác sĩ cấp cứu như người mẹ, sinh ra mình lần thứ hai.

- Điều gì làm anh muốn chết?

- Tôi đã mất tất cả. Công ty thì phá sản. Tôi thì chẳng còn thanh danh. Tối qua người mà tôi yêu nhất cũng đã bỏ tôi đi... Chẳng còn gì đáng sống nữa.

- Không. Anh còn một kho báu.

- Bác sĩ đừng nói đó là kinh nghiệm.

Rõ ràng bệnh nhân không đơn giản. Mình mỉm cười, lắc đầu, chỉ tay về phía cửa sổ lờ mờ trong đêm một bóng dáng.

- Chẳng phải mẹ là một kho báu đó sao?

- Ơ...

- Mẹ gần gũi quá đến nỗi ta chẳng nhận ra rằng ta còn mẹ.

- Bác sĩ...

Bệnh nhân bắt đầu nấc lên. Mình không hiểu hết giọt nước mắt.

Nhưng đối với mình, ai còn khóc được, người đó còn đáng sống.

Có lẽ tình yêu mẹ thầm lặng quá đến nỗi chúng chưa bao giờ cảm nhận rằng mẹ là kho báu quí giá nhất trên đời.

- Trải qua bao thăng trầm dâu bể của cuộc sống này, khi mà chúng ta đã mệt nhoài, nơi mà chúng ta muốn được trở về nhất đó là mái nhà, người mà chúng ta mong gặp nhất đó là mẹ. Bởi vì mẹ luôn đợi chờ, luôn yêu thương vô điều kiện, và luôn tha thứ tất cả lỗi lầm của chúng ta.

Hãy trở về đi!

Mười hai giờ đêm...

- Bác, có ca chấn thương sọ não. Bệnh nhân nằm đó mê man, máu chảy ra từ mũi, từ lỗ tai, từ mắt. Vết rách da đầu kéo dài từ trán. Chuẩn bị hồi sức tích cực. Người đàn ông chở bệnh nhân vào viện khai: Chúng tôi uống một ít à, rồi cùng chạy về. Mỗi người một xe. thì đột ngột một chiếc xe ngược chiều đâm vào, bạn tôi té xuống và...

Và... cái chết đang được đếm lùi từng giây. Xuất huyết não.

Đôi khi mình vẫn tự hỏi: Rượu bia có ma lực gì mà hấp dẫn người ta đến thế? Nhưng ngay như Thượng Đế còn tôn trọng quyền tự do lựa chọn của mỗi con người, thì mình là ai mà phải nặng lòng về những điều như thế? Có vô ích không?

Uống một ít rượu, chạy rất chậm mà...

Mình ngước mắt lên nhìn đồng hồ, một giờ, trên phố đã khuya lắm rồi, vậy mà mình vẫn còn nghe những tiếng xe hú ga lướt ầm ầm trong đêm.

- Mạch bằng không, huyết áp bằng không. Chẳng phải cả cuộc đời này rồi sẽ bằng không?

Hơn bốn mươi lăm phút hồi sức không hiệu quả. Đành buông.

Sống chỉ có một lần, làm sao quay trở lại để sửa những lỗi lầm bây giờ?

Mình bất chợt rùng mình, những cơn gió đêm loáng thoáng lạnh.

Hai giờ sáng...

Lại một người đàn ông. Ông ta khó ngủ vì quá đau đầu, chịu không nổi phải đến bệnh viện, xin một liều thuốc ngủ, nếu không đầu ông ta sẽ nổ tung mất.

Mình chợt nhận ra, ngủ chẳng dễ dàng chút nào. Càng già, người ta càng khó đi vào giấc ngủ. Và giấc ngủ càng ngắn lại.

Chẳng phải hơn nửa những bài hát của Trịnh là lời ru. Ru nhau vào giấc ngủ. Để rồi khi tỉnh giấc mới nghiệm ra mình ngủ quá sâu, cần phải thức.

- Chích một liều seduxen nha Bác.

Chích để được gì, ngoài kia trời đã bắt đầu sáng. Mình nghĩ thế trong đầu nhưng lại nói với y tá: Ừ chích đi em!

Thời đại này là thời đại của thuốc ngủ, thuốc Viagra, thuốc trợ tim và thuốc chống loét dạ dày...

Dường như càng ngày con người càng phụ thuộc vào thuốc do chính con người tạo ra. Rồi từ đó mê mải...

***

Ba giờ...

Giờ thân nhiệt hạ xuống thấp nhất, ngủ sâu nhất, vậy mà tiếng la của bệnh nhân làm cả phòng thức giấc. Vẫn là đàn ông, khoảng ngũ tuần:

- Đau quá, chích thuốc cho tôi ngay...

Rõ ràng chỉ là rối loạn tiêu hóa nhẹ, nhưng bệnh nhân lại rên la dữ dội.

Mỗi con người có hoàn cảnh sống khác nhau, và vì thế chịu đựng những ngưỡng đau rất khác nhau. Mình nghĩ, có lẽ ông bệnh nhân

béo phì, mặt đỏ gay gắt này có một địa vị nhất định trong cuộc sống nên mới có cái kiểu la hét và ra lệnh như thế.

Tiếng la của ông ta gây hốt hoảng cho bà cụ 80 tuổi nằm kế bên. Bà cụ bị suy tim, rung nhĩ đáp ứng thất nhanh. Bà vào cơn mệt khó thở... Mình buộc phải cấp cứu thêm một lần nữa bệnh nhân mà đã được điều trị ổn định, đang đợi chuyển khoa tim mạch.

Có người trưởng thành từ nỗi đau. Có người đánh mất mình trong những nỗi đau. Có người dùng nỗi đau của mình để gây chú ý, để được quan tâm, để thỏa mãn cái tôi. Họ không cần biết sự chịu đựng của người xung quanh. Họ chỉ biết họ. Họ là trung tâm.

Bảy giờ sáng...

- Cả đêm mất ngủ hả em. Bác sĩ trưởng khoa nhìn mình xanh xám mà thông cảm khi giao ban.

Mình khẽ trả lời: Không, em vẫn ngủ trong lúc thức anh ạ!

Ừ thì, có bao nhiêu người biết mình đang ngủ trong lúc thức?

Đêm trực đã qua

Mười hai giờ đêm.

Một người đàn ông đến cấp cứu vì đau quặn bụng. Khi mình đến khám, ông ta cứ luôn miệng nói: Tôi quen anh giám đốc A. Tôi có làm ăn với chị trưởng phòng B. Có lẽ do ông ta nghĩ rằng khi nói ra những mối quan hệ ấy, mình sẽ làm việc chu đáo hơn. Mình đã đáp lời rằng:

- Anh có thể thôi nói tên và chức vụ của người khác. Anh hãy nói về chính anh đi, tên, chức vụ và bệnh của anh.

Ông ta trố mắt ra nhìn mình, phải mất vài phút sau ông ta mới có thể bắt đầu khai bệnh.

Trong cuộc sống hàng ngày, chúng ta cũng hay như vậy, bạn nhỉ? Cứ vỗ ngực tự hào chứng tỏ với nhau rằng: Tôi là con ông D, cháu bà C, tôi quen biết ông E và có mối quan hệ thân thiết với bà F, thay vì chúng ta nói về chính mình.

Nhưng một người trưởng thành thật sự lại là người luôn tự đứng vững trên đôi chân mình, can đảm chịu trách nhiệm về cuộc sống, không dựa dẫm vào ai, không đổ thừa tại ai.

Mười hai rưỡi đêm.

Một người phụ nữ 70 tuổi được đưa đến phòng cấp cứu trong tình trạng suy kiệt nặng, thở ngáp cá, toàn thân khai mùi phân dãi. Khi mình xử trí cấp cứu xong, mình hỏi hai người con gái ăn bận rất chải chuốt, thơm tho: Bệnh nhân bị bệnh gì trước đây, điều trị ở đâu, và diễn tiến nặng bao lâu rồi?

Mình đã ngỡ ngàng khi nhận được một câu trả lời: Bệnh tim mạch và u hạch gì đó không rõ, mẹ tôi đã khó thở cả tháng nay rồi, nhưng tôi nghĩ không sao nên không đưa đi khám bệnh.

- Hai chị là con ruột?

- Ừ con ruột.

Mình im lặng thở dài khi kết quả xét nghiệm và MSCT trả về là bệnh Lymphoma ác tính di căn não, di căn phổi, đái tháo đường, suy thận... Làm sao mà cứu chữa? Mẹ thì chỉ có một trên đời.

Tuần trước mình có đi dự đám tang của một bệnh nhân rất thân và đã chứng kiến những giọt nước mắt ăn năn của người con út.

- Bác sĩ biết sao không, cả bốn tháng nay tôi chưa gặp mẹ, dù nhà tôi và nhà mẹ cách có vài bước chân. Ai ngờ trưa hôm thứ Bảy, nhận điện thoại báo mẹ đã mất rồi... Giá như tôi...

Thật, càng lớn tuổi, mình càng sợ trực cấp cứu. Không phải vì sức khỏe, vì chuyên môn hay vì áp lực phải tiếp xúc phơi nhiễm với những bệnh lây nhiễm hay vì có thể bị hành hung bất cứ lúc nào. Mà vì cứ phải chạm vào thật sâu bên sau mỗi con người dù mình không muốn...

Một giờ sáng

Bệnh nhân nam 23 tuổi, cơ thể gầy teo, nấm trắng đầy miệng đến cấp cứu vì tiêu chảy. Khi mình giải thích tình hình bệnh và đề nghị nhập viện thì bệnh nhân không chịu vì không có tiền.

- Em điện thoại kêu ba mẹ vào viện đi.

- Ba mẹ em li dị hồi em còn nhỏ xíu. Em sống với bà, mà bà ở tuốt dưới Vĩnh Long, em nói thiệt, em bị nghiện ma túy đá và bị nhiễm HIV.

- Nhưng nếu em không nằm viện thì phải làm sao?

- Em cũng không biết nữa.

Nhìn cơ thể bệnh nhân chi chít những hình xăm, mái tóc nhuộm vàng khè... sao mà khác quá với cách bệnh nhân trả lời.

- Em chỉ nghĩ mình đau đến đây để bác sĩ cấp cứu...

Mình lại thở dài, dù tiếng thở dài chẳng làm đêm ngắn lại. Phần lớn những người sa ngã và lầm lạc thường được lớn lên trong gia đình không có hạnh phúc, cha mẹ li dị, hay nghiện rượu, cờ bạc và thuốc lá. Có bao giờ mỗi bước chân đi, mỗi quyết định trong cuộc đời, chúng ta đều cẩn trọng?

Sinh con rất dễ, nhưng nuôi dưỡng con lại rất khó! Khó vô cùng.

Hai giờ sáng.

Một thanh niên say rượu đến để may những vết thương vùng mặt và lưng do bị chém. Khi điều dưỡng hỏi phần hành chính, thì anh ta nạt nộ đập bàn: Sao không khâu liền đi, cứ hỏi mấy cái vớ vẩn làm gì?

- Muốn khâu thì phải làm hồ sơ khai tên tuổi bị đánh ở đâu chứ, rồi còn phải kí tên yêu cầu khâu nữa.

- Tao đ* khai. Bây giờ tao hỏi tụi mày có khâu không thì bảo? Tụi mày có tin tao chém tụi mày bây giờ không?

Mấy anh bảo vệ nghe ồn ào, báo ngay cho công an. Và thanh niên say rượu vừa thấy bóng công an lập tức bỏ chạy. Mới đó còn hùng hổ đòi đâm đòi chém...

Thật, những người có xu hướng hung bạo và dễ kích động thường là những người sống trong sự sợ hãi và yếu đuối.

Vì sao khi đi trên phố mấy thanh niên trẻ hay nẹt bô rồ ga? Vì sao giữa đám đông mấy người trung niên kia ăn bận diêm dúa trang điểm cầu kì?

Bởi vì trong sâu thẳm họ khát khao được chú ý, khát khao được công nhận... nhưng họ chẳng có gì đặc biệt, buộc họ phải hành động như thế. Họ lạc loài!

Ba giờ sáng

Một người đàn ông 50 tuổi được đưa vào cấp cứu vì đau đớn vùng hạ sườn phải. Ông ta la hét inh ỏi:

- Bác sĩ đâu rồi? Tụi bây chết hết rồi hả? Tao vào bệnh viện cả

tiếng rồi mà chẳng thấy tụi bây đâu...

- Bác sĩ đây, anh mới vào mà, y tá còn chưa kịp lấy dấu hiệu sinh tồn...

Người nhà vội trấn an bệnh nhân và quay qua nói với mình: Bác sĩ thông cảm, tại ảnh bệnh ung thư đường mật di căn gan, di căn hạch giai đoạn cuối rồi nên đau đớn và hay la hét. Bệnh Viện C đã cho về, khuyên gia đình, bệnh nhân muốn ăn gì thì cứ cho...

Đêm dường như sâu hơn với tiếng thở dài.

Nỗi đớn đau, niềm thống khổ là có thật, nó luôn hiện diện bên trong mỗi con người. Ai cũng đau khổ, có người nhờ đau khổ mà vượt lên được chính mình, tìm ra con đường giải thoát và an lạc, nhưng cũng có người chết chìm trong đó.

Lẽ thường, khi gần đến bên kia con dốc cuộc đời, cận kề cái chết, người ta sẽ buông bỏ hết những sân si, sẽ chấp nhận và mỉm cười... Đằng này...

Bốn giờ sáng.

Một người phụ nữ đến cấp cứu vì đau đầu ngủ không được. Trong khi mình đang viết bệnh án thì nghe bà ta kêu lên: Chú bác sĩ và cô y tá kia, mau trả điện thoại lại cho tôi.

- Bà coi lại cẩn thận đi, tụi con đâu có lấy điện thoại của bà.

- Cô nói gì? Chỉ có cô và chú bác sĩ kia lại gần tôi... Không cô thì chú kia lấy. Báo bảo vệ hay công an ngay đi.

Bệnh nhân ngồi bật dậy, khác với lúc mới vào nhăn nhó, khó chịu, mệt mỏi.

- Ôi mẹ ơi, mẹ nói cái gì kì lạ vậy? Con giữ điện thoại của mẹ đây. Tại con đi đóng tiền tạm ứng nhập viện nên mẹ không biết.

- Vậy hả? Tao tưởng hai đứa này nó ăn cắp.

Bé Khánh vừa định lên tiếng, mình vội ngăn lại và thì thầm: Thôi

bỏ đi em.

Mình nhớ một câu chuyện trong Phúc Âm, có người đến hỏi: Nếu ai đó tát vào má con thì sao? Chúa Giêsu đã trả lời: Con hãy đưa luôn má còn lại cho người ta tát. Và nếu có ai xin con cái áo khoác bên ngoài, con cũng hãy cởi luôn cái áo khoác bên trong mà cho.

Thường chúng ta chỉ đến với Thượng Đế khi đau khổ, mất mát, cầu mà không được...

Và khi chúng ta bị ức hiếp, bị bắt nạt, chúng ta mong là luật công bằng, luật nhân quả được thực thi.

Nhưng Thượng Đế luôn im lặng. Ngài dạy: Hãy tha thứ, hãy cho đi nhiều hơn.

Bởi chỉ những người yếu đuối, thiếu thốn, bị bỏ rơi... mới dùng đến bạo lực và sự cầu xin hèn mọn.

Ngài Đạt Lai Lạt Ma(1) từng nói: Lúa non đứng thẳng, lúa chín cúi đầu.

Cái Tôi của ai nhỏ bé thì tâm lượng người đó mênh mông!

Bạn đời

Chị đưa mắt nhìn ra phía cửa sổ phòng bệnh, bầu trời thật xanh trong với những cụm mây trắng trôi bồng bềnh. Chẳng biết ai đã trồng nơi ban công này một giàn đậu biếc, để bây giờ nở hoa nhuộm tím cả hoàng hôn.

Chưa bao giờ chị thấy đất trời đẹp và yên bình đến vậy. Hay chăng khi gần đến những giây phút cuối của cuộc đời, người ta càng cảm nhận mọi thứ khác hơn?

- Anh tô môi son cho em nhé?

Chị mỉm cười với đôi môi nhợt nhạt. Căn bệnh ung thư làm chị khô gầy và xanh xao. Anh cầm cây son vừa tô vừa hát...

"Này em, ngày con gái

Môi son đừng biếng lười

Cho anh còn mãi mãi

Chút mùi phấn hương bay..."

Bao lâu rồi nhỉ, chị mới được nghe giọng hát trầm ấm của anh? Có lẽ đã lâu lắm rồi... Chị nhớ một thời anh hay hát mỗi khi chở chị trên chiếc xe đạp cũ qua những con đường vắng đầy hoa sao bay.

Rồi năm tháng qua đi, rồi tất bật mưu sinh, rồi gánh gồng nuôi ba đứa con... anh đã không còn hát cho chị nghe nữa những bài tình ca. Và anh cũng không còn nắm thật chặt đôi bàn tay gầy guộc của chị ở những nơi đông người.

Tự dưng khóe mắt chị hai dòng lệ lặng lẽ tuôn ra.

- Em đừng khóc, xấu lắm!

Có lẽ giây phút mà chị hạnh phúc nhất trong cuộc đời là giây phút này đây. Giây phút được nằm lặng im bên anh, được nhìn anh thật sâu, và được nghe anh hát... Được ngắm nhìn khóm hoa đậu biếc xanh thẳm ngoài kia, mơn mởn như sự sống.

Tất cả những điều còn lại mà tháng ngày qua chị cứ ngỡ có được nó là hạnh phúc, là đủ đầy... phút chốc chẳng còn ý nghĩa nữa!

Chị từ từ khép đôi mắt lại...

- Bác sĩ... Bác sĩ... Cấp cứu... Bác sĩ ơi... Cấp cứu...

Anh la lên hốt hoảng.

Khi mình chạy đến phòng thì chị đã trút hơi thở cuối cùng.

- Mau, đặt nội khí quản, Adrenalin tiêm mạch hai ống cho bác.

Mình vừa ra y lệnh vừa đặt hai tay lên trên xương ức của chị mà xoa bóp tim. Điều dưỡng đã gắn xong dụng cụ...

- Thôi, bác sĩ ơi... Ngừng đi... Đủ rồi, vợ tôi đã đau đớn lắm rồi...

Anh nói xong, ngã gập người xuống.

- Ba năm trời chống chọi với căn bệnh ung thư này. Lúc vợ tôi cắt bỏ hết tử cung và hai phần phụ là lúc vợ tôi ngỡ mình đã chết. Phụ nữ mà bác sĩ... Cô ấy sợ tôi bỏ đi, sợ tôi có người khác, không phải cô ấy nghĩ cho bản thân cô ấy đâu... Hức hức... Mà cô ấy lo cho ba đứa con... Không ai chăm sóc... Không ai bảo ban...

- Anh đã luôn đi cùng chị ấy đến tận phút cuối cùng mà!

- Bác sĩ không hiểu hết nỗi đau của người bị ung thư và gia đình họ đã trải qua đâu. Những đêm nằm võ vàng trong bệnh viện... Những cơn đau chết đi sống lại...

Mình ngồi lặng im nghe dòng tâm sự tuôn chảy nơi anh. Bốn mươi tuổi cho một cuộc ra đi. Nhưng biết làm sao được, cuộc sống vốn dĩ vô thường...

- Dặm đường mà anh chị đã qua ấy, bên cạnh những nỗi đau xé lòng vẫn còn có những niềm hạnh phúc long lanh.

Được gặp nhau, được yêu, được sẻ chia... Đó chẳng phải là duyên là nợ hay sao?

Nếu không có những khó khăn, mất mát, bệnh tật, yếu đuối... thì làm sao chúng ta cảm nhận được tình yêu của chính mình và của người bạn đời, đúng không?

Có rất nhiều người suốt đời đi tìm kiếm tình yêu và hạnh phúc, nhưng không phải ai cũng may mắn có được.

Anh cám ơn mình xong, rồi lặng lẽ đẩy xác chị ra về.

Ngoài ban công vừa rụng một đóa hoa đậu biếc.

Mình quay sang nói khẽ với mấy em thực tập:

- Không phải bác sĩ lúc nào cũng cứu được người, em ạ. Có nhiều khi bác sĩ chỉ biết đứng nhìn bệnh nhân của mình vật vã trong đớn đau rồi chết. Sinh lão bệnh tử... vốn là quy luật của vạn vật, mà con người sống thì trùng trùng những phận, những duyên.

Sẽ rất ý nghĩa, nếu bác sĩ có thể giúp bệnh nhân của mình hiểu được điều đó và đồng hành với họ một chặng đường. Bác sĩ cũng bệnh, cũng chết như bệnh nhân.

Đâu đó vang vọng câu hát của nhạc sĩ Vũ Thành An...

“Có một lần mất mát

Mới thương người đơn độc...

Có một đời khóc than

Mới hiểu đời đã vàng...”

***

- Cho tôi gặp bác sĩ Trực ngay đi.

- Dạ, chị muốn gặp em à? Có chuyện gì vậy?

Một phụ nữ khoảng 45 tuổi ném cuốn sổ bệnh án lên bàn, vẻ mặt căng thẳng.

- Bác sĩ điều trị cái giống gì vậy, con tôi về nằm sốt mê man, máu từ chỗ kín chảy hoài không cầm.

- Chị đợi một chút.

Người bác sĩ tên Trực vội lật cuốn sổ, thấy có ghi Bệnh nhân Nguyễn K L, 18 tuổi. Và trang trong ngay phần y lệnh đã bị xé phía trên, chỉ còn lại tên và chữ kí của mình phía dưới.

- Nó nói bác sĩ chẩn đoán bị nhiễm trùng tiểu.

Chị y tá vội gõ máy vi tính, tên tuổi bệnh nhân, trên màn hình hiện ra: Bệnh nhân đến khám vì thấy nặng vùng hạ vị và buồn nôn. Kết quả siêu âm: Có một thai sống trong lòng tử cung, khoảng mười tuần. Chuyển khám thai tại Bệnh viện X.

- Bác sĩ bảo sao? Ăn nói thì phải cẩn thận, con tôi mới có 18 tuổi, đang học lớp 11, làm sao có bầu được. Đúng là... Cái đồ lang băm... Nếu con tôi mà đưa phong bì chắc điều trị hết bệnh rồi.

- Chị phải bình tĩnh lại đã. Có khi nào chị hay phản ứng như thế, con chị không dám tâm sự và tự đi phá thai một mình rồi bị nhiễm trùng không?

- Ơ... Tôi... Không thể nào, nó còn đi học. Nó ngoan lắm.

- Em nghĩ chuyện đó cũng đâu khó lí giải. Khi người ta yêu nhau, quan hệ rồi có thai là chuyện hết sức bình thường. Chỉ có bất thường khi mà ta không chấp nhận điều đó.

- Nhưng nó còn đi học mà...

Đôi mắt người phụ nữ bắt đầu nhoè nước, khuôn mặt hằn học dữ dội lúc nãy đã hòa dịu hơn.

- Đúng là... chuyện không nên xảy ra. Nhưng nghĩ kĩ lại, là lỗi do chúng ta, không biết nuôi dạy mà hướng dẫn cho con cái của mình thật kĩ. Đôi khi chúng ta tất tả việc mưu sinh mà ít khi ngồi lại tâm sự, sẻ chia với con.

- Bác sĩ, bây giờ tôi phải làm sao?

- Chị nên đưa cháu đến bệnh viện phụ sản khám lại cẩn thận để điều trị. Thay vì trách mắng thì hãy yêu thương và chăm sóc. Cuộc đời ai không lầm lỡ?

- Bác sĩ... Tôi... Tôi xấu hổ với bác sĩ và cô y tá... Tôi... Xin lỗi...

Bác sĩ Trực lặng nhìn dáng chị ấy bước ra khỏi phòng khám mà chạnh lòng.

Trong giao tiếp hằng ngày rất dễ xảy ra va chạm và xung đột, có những chuyện đáng, có những chuyện không.

Có thể chị đã sai khi chưa hiểu đầu đuôi câu chuyện đã mắng xối xả bác sĩ. Nếu bác sĩ có tức giận cũng là chuyện bình thường. Nhưng đó không phải là cách cư xử của một người hiểu biết và nhân hậu.

Và cách cư xử ấy cũng chẳng phải tỏ ra hơn người, mà đó là biểu hiện của tình thương.

Chỉ có tình thương mới hóa giải được mọi thù oán trên đời này.

Bất cứ người mẹ nào cũng thương yêu và lo lắng cho con của mình, thậm chí có thể hóa điên hay sẵn sàng lao vào biển lửa để cứu con. Bất cứ ai cũng có thể dễ dàng nổi nóng khi nghe chuyện bất bình, dễ dàng đổ lỗi cho người khác khi chuyện không như ý muốn xảy ra.

Sư ông dạy rằng: Phải lắng nghe sâu mới hiểu thấu đáo. Trách cứ và buộc tội người khác thì ai cũng làm được. Nhưng để hiểu, để tha thứ và giúp đỡ người khác... chỉ có những người trí tuệ và từ bi mới làm được.

Về đi

Ông cụ nằm đó, mắt nhắm, hơi thở mệt nhọc và không còn sức để rên đau.

- Bác sĩ ơi, gắng cứu ba tôi. Tội nghiệp ổng lắm, một mình đi chạy xe cho công ty nuôi mười một anh em tôi ăn học thành tài.

- Bác sĩ ơi, kéo đến tháng Sáu được không? Tụi nhỏ ở bên Mỹ sẽ nghỉ hè, chị hai tôi dắt về gặp ông ngoại lần cuối.

- Bác sĩ ơi, chắc ba đau đớn lắm. Miếng dán Durogesic này là miếng cuối. Mai bác sĩ ghi toa thêm để tôi mua về dán cho ba đỡ đau.

Mình hết nhìn những người con rồi nhìn ông cụ. Từ đầu buổi khám bệnh đến giờ mình chưa nói được một câu nào.

Cuộc đời luôn là như thế, hội ngộ rồi chia ly...

91 tuổi, ung thư dạ dày, lao phổi cũ, suy thận, đái tháo đường, gãy cổ xương đùi... Bệnh nào cũng nặng, cũng dễ dàng đưa đến tử vong.

Biết cho thuốc gì đây ngoài Morphin giảm đau để kéo sự sống của ông cụ?

Mình thẫn thờ nhìn ra cửa sổ. Khu biệt thự Him Lam sạch đẹp và thoáng mát dù giữa trưa tháng Tư trời đổ lửa. Mình nhớ đến mấy ngày nay trên phương tiện truyền thông, người ta đang tranh cãi về "quyền được chết", "quyền được kết thúc sự sống". Một bên nói là nhân đạo. Một bên nói là vô nhân đạo.

Và còn đủ thứ quyền cần được "hợp pháp", như quyền được chọn lại giới tính sau phẫu thuật chuyển giới, quyền được kết hôn đồng giới, quyền được tự do tôn giáo, quyền được tự do ngôn luận, quyền được biểu tình, quyền được nhờ mang thai hộ...

Cả đời chúng ta tranh đấu không ngừng, hết cho quyền này rồi đến quyền kia, với ước mong xã hội được trật tự và ổn định. Nhưng xã hội có bao giờ trật tự và ổn định đâu, nếu lòng mỗi con người chúng ta không trật tự và ổn định trước?

Mình lại nhớ đến lời của Thiền Sư No Ajahn Chan: Sinh và tử là một, bạn không thể có cái này mà không có cái kia. Người ta buồn rầu than khóc khi ai đó mất đi và vui mừng nhảy múa khi ai đó được sinh ra. Thật khôi hài. Hãy khóc lóc khi ai đó được sinh ra, khóc cái gốc ấy, vì không có sinh thì sẽ không có tử. Thế nên, đừng buồn khi có người chết, cái khổ của họ hết rồi. Hãy buồn cho người mới sinh ra, vì họ lại đến, lại chịu khổ và chết lần nữa.

Ôi, đó là cái "biết" của Thiền Sư, còn chúng ta thì sao? Chúng ta đôi khi giống như một nô lệ.

Nô lệ bởi người khác. Nô lệ bởi bản ngã của mình. Nô lệ bởi "pháp luật" mà mình tạo nên.

Có bao giờ chúng ta đặt câu hỏi: Mình đang sống hay đang tồn tại?

Chẳng phải khi chúng ta hiểu được chính chúng ta là người duy nhất đủ thẩm quyền quyết định cho sự sống của chính mình, và sự chết của chính mình, không dựa vào ai cả, không đổ thừa ai cả... đó là khi chúng ta thật sự sống!

Sống là phải hân thưởng với cuộc sống! Sống là phải tuôn chảy cùng cuộc sống!

Kéo dài thêm làm gì cơ thể đang tàn hoại đớn đau? Kéo dài thêm làm gì khi những việc cơ bản nhất như thở, ăn, ngủ... đầy khó nhọc.

Chết lúc này mới nhẹ nhàng làm sao!

Ông cụ xiết chặt lấy bàn tay mình, nơi khóe mắt trào ra một dòng lệ. Dòng lệ trong veo!

Một giây nào đó mình có cảm tưởng ông nói với mình: Hãy cho tôi được kết thúc cuộc đời ở đây! Và mình đã trả lời: Khi duyên tận, tự nhiên mọi chuyện sẽ kết thúc.

Sống thanh thản, chết sẽ bình an!

- Bác sĩ!

- Hở? Hở?

- Tôi nghe người ta nói chích Hydrocortison có thể chống phù não, giảm đau, nâng huyết áp và kéo dài sự sống. Bác sĩ ra y lệnh cho ba tôi đi.

- Ông bị ung thư bao tử, đang xuất huyết mà, nếu chích thuốc đó sẽ xuất huyết nhiều hơn.

- Sao cứ rơi vào cái vòng lẩn quẩn thế này? Trời ơi!

Trên đường chạy từ quận Tân Bình về, mình khe khẽ hát chỉ đủ cho mình nghe thôi: “Bao nhiêu năm làm kiếp con người. Chợt một chiều tóc trắng như vôi. Lá úa trên cao rụng đầy. Nghe trăm năm về chết một ngày...”

“Nghe trăm năm về chết một ngày”... Làm sao không hoảng loạn và hụt hẫng?

“Thôi về đi, đường trần đâu có gì, tóc xanh mấy mùa...”

Về đi nhé ông!

Kẻ tỉnh – Người điên

- Chắc chết quá, đầu va xuống đường mà.

- Máu nhiều quá.

- Nhìn cũng sang cũng đẹp mà đi đội nón bảo hiểm dỏm, đáng đời ngu.

- Thôi đi mấy má, nhiều chuyện vừa vừa mấy má, gọi xe cấp cứu giùm người ta đi mấy má.

- Má giỏi má gọi đi má. Hứ, cái đồ bê đê.

- Ngu sao gọi má, gọi công an tới khai báo tùm lum, đưa vô bệnh viện bị giữ lại như là tội phạm, rồi suốt ngày bị gọi lên điều tra nếu cô ta chết đó má.

Lời qua tiếng lại, xì xào, xì xào. Khoảng ba mươi phút sau chiếc xe taxi dừng lại, vài người đàn ông xúm vào khiêng cô gái bị tai nạn giao thông lên xe.

- Á, đừng khiêng nha mấy má. Á, lỡ người ta bị tổn thương cột sống khiêng như vậy sẽ gãy cổ luôn rồi sao?

- Á, thôi im đi má!

Mười lăm phút sau tại bệnh viện, lay gọi kích thích đau không đáp ứng, chụp MSCT xuất huyết ngoài màng cứng phải mổ khẩn, không có người nhà, ai đóng tiền, ai kí biên bản chịu trách nhiệm khoan sọ...

Điện thoại của bệnh nhân lưu hàng ngàn tên.

- Có lẽ bệnh nhân bán hàng đa cấp, chứ bình thường lưu nhiều số để làm gì.

Một cô y tá trẻ nói.

Những cô y tá còn lại gật gù.

- Hổng chừng cave, nhìn bận cái váy ngắn cũn, môi son má phấn.

- Thôi, đừng có trông mặt bắt hình dong. Xem cái điện thoại cô ấy và gọi ngay đi. Vị bác sĩ cỡ bốn mấy quắc mắt ra lệnh.

- Trời ơi, điện thoại toàn tên con trai.

- Chẳng lẽ ô môi sao mà lưu toàn tên con gái?

- Ừ ha.

Lại xì xà xì xồ. Máu vẫn chảy rỉ ra từ bên tai trái bệnh nhân.

- Lưu tên toàn Honney, Anh yêu 1, Anh yêu 2, biết gọi ai đây trời.

- Thì gọi số nào lưu tên ba mẹ, hay nhà, hay ông xã gì đó.

- Alo? Loan hả em? Sao lâu quá không gọi? Biết anh nhớ em không?

- Dạ, dạ, tôi là nhân viên bệnh viện C, chị Loan bị tai nạn đang nằm bất tỉnh, anh có thể vô bệnh viện gấp không?

- Xin lỗi, chắc em gọi nhầm số.

Tút tút.

- Alo?

- Dạ, xin lỗi anh là gì của chị Loan?

- Xin lỗi, kiếm ai?

- Dạ, chị Loan bị tai nạn giao thông, đang...

- Tôi không có quen chị Loan nào hết.

- Bác ơi, hai số vừa gọi một số được lưu là “Ông xã” và một số được lưu là “Honney”.

- Gọi đại số nào đó đi.

Hơn năm mươi cuộc, những cái tên Anh A, Chị B, Cô C... cũng đều là nhầm số, hay có biết nhưng không quen, có quen nhưng không phải người nhà.

“Triệu người quen, mấy người thân. Khi lìa trần mấy người đưa...”

Cuối cùng thì có một số được lưu là “Thằng Khùng” trả lời và hứa sẽ đến ngay.

Hơn một giờ sau thì Thằng Khùng đến, hắn tên Tâm làm nghề chạy xe ôm và hay chở Loan đi “tiếp khách”. Hắn cười khi mấy cô y tá nhiều chuyện hỏi về cái tên Khùng và cô gái bị tai nạn giao thông. Có lẽ hắn khùng nên mới đến đây, nên mới yêu, mới khuyên Loan thôi làm gái bao về ở với hắn, hắn nuôi.

Loan từng cười khùng khục trả lời: Ở với anh à? Ở đâu? Nhà trọ dưới gầm cầu bên quận Tám à? Cả đời em đã ở trong căn nhà tồi tàn rách nát rồi!

- Từ từ rồi mình cũng mua được nhà mà em. Nhà nhỏ thôi, ở Bình Chánh. Anh đi chạy xe ôm, em ở nhà chăn nuôi gà vịt.

- Khùng hả ông nội. Chăn nuôi gà vịt à? Em sợ ruộng vườn mới lên đây. Em sợ cực khổ mới làm gái. Không làm gái iphone đâu mà xài, nước hoa quần áo đẹp đâu mà diện?

- Bác sĩ ơi, huyết áp tụt rồi.

- Mau, adrenaline. Truyền dịch. Đã báo công an chưa?

- Anh không phải người nhà sao kí cam kết mổ được?

- Tôi... tôi... Có thể coi tôi là chồng của cổ.

- Anh khùng chứ chúng tôi đâu có khùng, đây là vấn đề pháp lý

biết không?

- Biết, nhưng nếu không mổ cô ấy chết thì còn đợi gì pháp lý nữa.

- Lỡ mổ ra, cũng chết rồi ba mẹ cô ấy lên kiện tại sao chưa đồng ý đã mổ thì sao?

- Thì...

- Chết hết cả lũ hả?

***

Tại một vùng nông thôn nghèo, bà Tư vừa ngồi chặt thịt heo vừa chửi: Khốn nạn đời tôi, lấy phải thằng chồng sáng xỉn chiều say?

- Ai kêu bà lấy?

- Chẳng lẽ ở giá hả? Mới có 23, 24 mà cha mẹ nhảy cẫng lên lo ế, lo ở giá... suốt ngày bắt lấy chồng. Ngặt nỗi, thằng cha này lúc trẻ nom cũng đàng hoàng, ai ngờ...

- Cũng sướng thấy mẹ rồi, sanh bảy đứa chứ có ít gì?

- Alo? Bà là gì của chị Nguyễn Thị Loan ạ?

- Sao? Cái con mất dạy đó hả? Tôi từ nó rồi. Con với cái chửi cha mắng mẹ là dốt là nghèo, cứ thích sung sướng rồi sanh rồi đẻ rồi không lo cho ăn học đàng hoàng. Chị xem, có con nào khốn nạn vậy không? Tôi và ba nó cũng nai lưng ra làm chứ có sướng gì đâu?

- Chị ơi, tôi muốn báo cho chị...

- Thôi thôi tôi chẳng muốn nghe, nó sống hay chết kệ mẹ nó, à không, kệ cha nó, kệ thằng cha sáng say chiều xỉn hay đánh đập vợ con ấy.

- Chị...

- Tôi nói rồi, cả đời tôi chặt chém ở chợ này, chẳng sợ ai hết mà sợ con Loan, nó nói, vợ chồng tôi sống vô ý thức, không hiểu biết, chị

coi, nó đòi đi học trường quốc tế tháng hai ngàn đô, đòi ở biệt thự có hồ bơi, đòi chơi đàn piano, đòi học múa ba lê như những đứa trẻ khác...

- Đứa trẻ nào mà không ganh tị hay đòi hỏi khi thấy bạn bè chung quanh hơn mình? Nhưng tôi muốn báo cho chị, Loan bị tai nạn giao thông đã chết rồi, chị lên nhận xác về.

- Chết? Trời ơi, chết rồi sao? Con tôi...

Bà Tư hét toáng lên ngã vật ra sàn giữa chợ đông đúc người qua lại.

- Chị Tư, chị Tư.

Mấy bà bạn hàng ngồi kế bên nháo nhào lên.

- Con tôi, trời ơi, con ơi, sao con bỏ mẹ. Mẹ thương con lắm con ơi...

Tiếng nấc nghẹn ngào...

***

Mẹ, chỉ có một mà thôi

- Bác sĩ định cho thuốc bà bao lâu? Hai tháng được không? Bây giờ bà đi xe lên mệt quá.

- Dạ được.

Sau đợt nhồi máu cơ tim bà yếu hẳn. Hơi thở khó nhọc, phải ngủ ngồi.

- Bà cám ơn bác sĩ. Bà không sợ chết đâu. Bác sĩ hay nói với bà, thời gian sống của những người trên 60 thì tính bằng năm, trên 70 thì tính bằng tháng, trên 80 thì tính bằng ngày... Bà giờ 84 rồi, theo bác sĩ điều trị đã bảy năm rưỡi rồi... Bây giờ mọi thứ chỉ tính được bằng ngày. Sáng nào thấy mình còn thức dậy là phải đi thắp nhang tạ ơn trời đất.

- Con chỉ nói đùa thôi. Bà sống thêm cả chục năm. Bà mà không đi tái khám, con khám ít bệnh quá, bệnh viện đuổi con.

- Vậy hả bác sĩ? Vậy thôi, hai tháng nữa bà đi tái khám.

Chiều nay đang ngồi học bài thì mình nhận được điện thoại: Bà đã mất trong lúc chuyển đến bệnh viện gần nhất.

Mới đó... Những lời nói chân tình của bà hôm thứ Sáu mình còn nhớ từng chữ mà...

Chợt thấy nghẹn lòng... Giá như hôm đó mình khám bà lâu hơn, nắm tay bà chặt hơn, nghe nhịp tim bà kĩ hơn...

Lần tái khám đó là lần cuối cùng!

Trong cuộc đời này, có nhiều người chúng ta gặp gỡ nhưng chúng ta nào biết được đó là lần gặp gỡ cuối cùng đâu!

Chúng ta đã để mọi thứ trôi qua hời hợt, nhạt nhẽo... Trong đó có cha mẹ, vợ chồng, con cái, bạn bè, người thương...

- Bác sĩ có thể cho thuốc về nhà uống được không? Tôi không muốn nhập viện, nhà tôi đơn chiếc lắm.

- Con bà đâu? Bà đi khám bệnh một mình à?

- Tụi nó đi làm hết rồi.

- Bận rộn đến nỗi để mẹ già 75 tuổi bệnh nặng đi khám bệnh một mình sao?

Mình hỏi xong tự dưng thấy có lỗi với bà cụ, bởi câu hỏi đó chỉ làm bà tủi thân và xót xa. Người cần nghe thì không có mặt ở đây.

Bà cụ ngồi đối diện với mình dáng vẻ gầy guộc như cành khô, chỉ cần một cơn gió mạnh là có thể xuôi tay về đất. Đường huyết 480 mg%, Na+ 157, Creatinin 2,5mg%, ECG: Rung nhĩ đáp ứng thất nhanh...

Vậy mà...

Mình biết cho thuốc gì bây giờ? Insulin ư? Bà cụ có chích insulin được không? Nhìn đôi mắt ngân ngấn lệ mà se sắt trong lòng. Ngỡ như mình đang "kiệt" nước.

- Bà ơi, bà nghe lời con nhập viện đi. Bệnh bà nặng lắm. Bà có thể vào hôn mê do tăng áp lực thẩm thấu máu.

- Không được đâu. Bác sĩ cứ cho thuốc đi.

- Bà đọc số điện thoại con bà đi, con gọi cho. Bệnh của bà phải nhập viện.

Bà cụ nhìn mình một hồi rồi mới lập cập giở tờ giấy nhét lưng có ghi số điện thoại con mình.

- Alo, phải chị là con bà Nguyễn Thị A không?

- Đúng rồi.

- Mẹ chị bệnh nặng lắm, phải nhập viện.

- Cho thuốc về được không? Bả còn phải coi nhà và hai đứa nhỏ nữa. Vợ chồng tui chiều nay có cuộc họp quan trọng.

- Chị nói đùa hay sao vậy? Tôi là bác sĩ đang khám cho bà đây.

Mình gần như quát lên trong điện thoại.

- Vậy thôi, nhập thì nhập. Mà ở bệnh viện đó có dịch vụ thuê người nuôi bệnh không?

Bây giờ mình mới hiểu được tại sao bà cụ không muốn nhập viện. Ôi... giá như mình đừng hiểu, đừng cố nhìn thật sâu vào lòng người...

Nhiều khi chúng ta mê mải với cuộc mưu sinh, mà quên còn mẹ ở bên, bạn nhỉ? Hay do tình yêu và sự hy sinh của mẹ quá thầm lặng, đến nỗi chúng ta không cảm nhận được!

Mỗi đêm chúng ta đi làm về, vội lao vào chiếc tivi xem trận đá bóng ngoại hạng, xem cô ca sĩ hở hang bốc lửa hát... mà quên hỏi mẹ hôm nay có khỏe không, ăn có ngon miệng không, mùa mưa về khớp

xương có nhức mỏi hơn không?

Có bao giờ chúng ta mua tặng mẹ một chiếc áo, một nhành hoa? Có bao giờ chúng ta chở mẹ lang thang phố, hay ghé vào một quán nào đó, ngồi lặng im bên mẹ và nhìn mẹ ăn?

Rồi một ngày không xa, chúng ta vội vàng đưa mẹ đến phòng cấp cứu trong cơn nguy kịch. Rồi một ngày bác sĩ nhìn chúng ta lắc đầu hỏi: Sao anh chị không đưa bà đến đây sớm hơn?

Rồi chúng ta ngỡ ngàng hối tiếc... Mẹ đã ra đi. Bây giờ bao nhiêu nước mắt, bao nhiêu tiền của cũng không thể nhìn thấy thêm một lần nữa nụ cười hiền từ bao dung của mẹ.

Trở về sau cuộc cờ tàn.

Bàn chân con bước bao lần chông chênh.

Bao lần khó ngủ trong đêm.

Lời ru của mẹ biết tìm nơi đâu?

Nghe mưa rào qua phố

Trong căn nhà nhỏ cuối hẻm có hai người phụ nữ đang ngồi ăn sáng và trò chuyện với nhau.

- Cô, có thai ba mươi tuần, sinh được chưa cô? Con muốn sinh mổ vào tuần sau, thầy bói coi nói, đó là ngày tốt, nếu lấy đứa bé ra vợ chồng con sẽ làm ăn phát đạt.

Nhỏ Lan hỏi xong nhìn cô Phụng đợi câu trả lời. Cuộc sống ứ đầy trong con hẻm nhỏ và sâu.

Người ta muốn cho nhà mình rộng hơn một chút, tiện nghi hơn một chút, nên cứ cố lấn ra ngoài, thay vì bỏ bớt những vật dụng không cần thiết trong nhà đi, vô tình đã làm con đường trước cửa hẹp lại và nghẹt cứng. Khu phố càng thêm bức bối, ngột ngạt. Tìm một làn gió, tìm một chút hương hoa cũng chẳng có.

Hình như rất ít người hiểu được rằng khi không gian sống bên ngoài và bên trong mỗi chúng ta bớt bừa bộn, bớt chất chứa, chúng ta sẽ nhẹ nhàng và thong dong hơn.

Cô Phụng, là một y sĩ về hưu, điềm đạm trả lời đứa cháu gái:

- Trời ạ. Con sao vậy Thảo? Sao không để sinh tự nhiên. Cái gì đến nó đến, hên xui gì con?

Nói xong, cô Phụng đứng dậy. Nhưng... sao trước mắt cô bỗng tối sầm lại, người cô loạng choạng sắp té. Và rồi cô nôn vọt. Bao nhiêu thức ăn vừa vào tới dạ dày chưa kịp tiêu hóa đã được phun thành vòi trở ra.

- Cô. Cô... sao thế này?

Tiếng nhỏ Lan thất thanh, cả nhà nghe ồn, chạy bu lại, chí ít mười người. Kẻ thì giật gió, kẻ đi kiếm chai dầu, kẻ gọi taxi, kẻ đi tìm bảo hiểm.

Tiếng còi xe cứu thương náo động khu phố. Tiếng người thân hoảng hốt kèm vào. Tiếng xì xầm của những người hàng xóm. Phải đến mười lăm phút mới ra được khỏi con hẻm chật. Phải thêm mười lăm phút nữa mới đến được bệnh viện.

- Bị bao lâu rồi?

Người bác sĩ trực hôm đó hỏi. Cô Phụng ú ớ không thành lời.

- Có bệnh gì trước đây không?

- Dạ, tăng huyết áp, nhưng mà không có uống thuốc đều, vì cô ấy là y sĩ nên tự biết khi nào cần uống thuốc.

- Ừm. Đôi khi chúng ta tự giết mình bằng sự hiểu biết nửa vời của chúng ta.

Đúng là như vậy, trong cuộc sống, đôi khi chúng ta cứ tưởng mình đã biết mọi thứ, đã hiểu mọi điều... nên đã ngăn cản chúng ta mở trái tim ra đón nhận cuộc sống trong khi cuộc sống thì mênh mông vi diệu.

Ngày thứ 1: Bệnh nhân còn tỉnh, nói đớ, liệt nửa người trái. Kết quả chụp CT scan sọ não: Xuất huyết bao trong, nhân bèo, xuất huyết não thất diện rộng. Hội chẩn bác sĩ ngoại thần kinh, bác sĩ ICU... tất cả đều kết luận: Bệnh nặng, tiên lượng tử vong.

Ngày thứ 2: Bệnh nhân hôn mê, rối loạn điện giải, được đặt máy thở, cho vận mạch. Người nhà nói: Không tin được, mới đây vợ tôi, mẹ tôi, cô tôi còn tỉnh táo còn nói chuyện rất uyên bác.

Trong cuộc đời này có nhiều thứ không tin được. Làm sao biết ngày giờ nào vô thường đến gõ cửa? Làm sao biết ngày giờ nào mình trở về bụi tro? Làm sao biết những thứ mình suốt đời quần quại tích góp rồi cũng sẽ thành hư vô?

Ngày thứ 3:

- Bác sĩ gắng đi. Tôi thấy chị tôi còn nhúc nhích chân mà.

- Đó không phải là nhúc nhích. Đó là triệu chứng gồng cứng mất

não.

- Không thể nào, chị ấy còn mở mắt nhìn tôi mà.

- Trời ạ, nói sao cho anh hiểu đây. Đồng tử của bệnh nhân đã giãn 4mm, mất phản xạ ánh sáng rồi. Đó là sự chết não.

- Không thể nào, tim vợ tôi còn đập mà.

Mình vào nhận trực và ngồi giải thích tình trạng bệnh cho thân nhân. Nghe họ hỏi mà mình phải giấu tiếng thở dài vào lồng ngực.

Nhiều lúc chúng ta, phổi đang thở, tim đang đập nhưng cũng như bệnh nhân nằm đó, sống trong tình trạng chết não, mất hết phản xạ với cuộc sống, với những gì đã và đang diễn ra.

Chúng ta ăn cơm nhưng không nhận biết mình đang ăn cơm, vì cứ lo nghĩ ngày mai làm cách nào có thiệt nhiều tiền. Chúng ta đang đi dạo, nhưng không nhận biết mình đang đi dạo, vì cứ lo giận hờn thù hằn những người làm mình tổn thương. Chúng ta sống mà chưa bao giờ có mặt trong cuộc sống, chưa bao giờ buông mình nằm dài trên cỏ lặng im nghe đàn chim sẻ hót líu lo, cho âm thanh du dương tuôn chảy vào lòng.

Thầy Ananda cũng thế, suốt ngày đêm bên cạnh Bụt, nhìn Bụt sống thong dong tự tại, nghe Bụt nói biết bao nhiêu kinh, và ghi vào trong đầu không sai mảy may một chữ... nhưng thầy Ananda chưa bao giờ nhận biết về những điều đó.

Bao nhiêu lần Bụt quay lại chỉ để nói với thầy: Này con, con có thấy núi Linh Thứu đẹp lắm không? Con có nhìn thấy những đồng ruộng bao la kia không? Con có thấy những triền đê dài thoai thoải, chạy phân chia những thửa ruộng vàng?

Này con, vạn vật sao mà đằm thắm quá!

Con cứ bên ta, mà con chẳng thấy ta? Con cứ sống mà con chưa bao giờ cảm nhận cuộc sống.

Cảnh chiều hoàng hôn hôm nay, ở đây, bây giờ thật đẹp. Những đốm hoa nắng rơi rơi trên dòng sông.

***

Thật, chúng ta đã chai lì, đã mất hết cảm xúc, mất hết phản xạ...

Rồi một ngày, chúng ta chới với khi hơi thở ngày càng ngắn lại, ngày càng khó khăn.

Rồi một ngày, chúng ta vẫy vùng trong cơn hấp hối. Chúng ta chợt thèm sống, thèm ngồi dậy, thèm ăn bữa cơm chiều với trái khổ qua đắng nhặng. Thèm chạy tung tăng trên cánh đồng xanh mát. Thèm nghe gió mơn man trên da thịt. Thèm ngắm ánh trăng đêm chênh chếch nơi mái đình. Thèm nghe tiếng mõ tiếng đọc kinh dịu dàng.

Muộn mất rồi.

Cuối ngày thứ ba, mình thấy bệnh nhân đã cạn nguồn sống, mình hỏi ý kiến người nhà, xin về hay để chết hẳn rồi đưa vào nhà xác.

- Bác sĩ làm ơn. Tối nay hai giờ tôi sẽ xin cho chị tôi về vì ông thầy bói nói: Chết lúc hai giờ mới tốt, gia đình làm ăn sẽ giàu có.

Không biết bao nhiêu lần mình gặp cảnh ấy. Người ta cứ cố gắng chọn ngày tốt giờ tốt để sinh con. Ngày tốt giờ tốt để làm ăn. Ngày tốt giờ tốt để nên vợ nên chồng. Và cả ngày tốt giờ tốt để chôn cất người chết. Nhưng vô thường có chọn đâu ngày tốt giờ tốt. Thượng Đế có chọn đâu ngày lành giờ an. Ngày mà vô thường đến bất ngờ lắm, chẳng ai chịu hiểu, chẳng ai chịu tin. Cứ đi tin những gì vớ vẩn, nên mãi sống trong sự tù ngục do chính mình tạo ra.

Phải chi họ nói: Giờ đó hẻm vắng đưa xác người chết vô nhà dễ hơn.

Rồi đủ thứ thủ tục tẩm liệm, khấn vái, thầy bà, kinh kệ... Rồi còn đợi có mặt đủ người thân mới cho nhập quan. Có nhiều đám tang kéo dài cả tuần, mệt mỏi biết là bao. Chúng ta cứ phải chạy theo những tập tục, những hình thức cổ hủ “cho giống mọi người”.

Chân lý của mọi tôn giáo trên đời này, chỉ mong con người được tự do, được an lạc.

Hai giờ đêm ngày thứ Tư, mình ký hồ sơ cho bệnh nhân bệnh nặng xin về.

Năm giờ sáng, một cơn mưa rào qua phố...

Và văng vẳng đâu đó câu hát "...Mười năm yêu đó, như cơn mưa rào, như giấc chiêm bao..."

Đúng là "như giấc chiêm bao"!

"Rủi may, sướng khổ

Đắng ngọt, vui buồn

Thoắt là hiện thực

Thoắt là chiêm bao..."

Về làm chiếc lá

Ta ơi đừng buồn nữa

Sớm nay nắng lên rồi

Như hoa sen vẫn nở

Giữa bùn lầy tinh khôi

Chẳng có gì bất biến

Bận lòng chi đục trong

Ta về làm chiếc lá

Buông mình rơi thong dong

Hãy mỉm cười em nhé

An nhiên trước vô thường

Nếu không có thay đổi

Hoa quỳnh đâu ngát hương...

Ăn hiền ở lành

- Sao tháng rồi con không thấy bà tái khám?

- Bác sĩ...

Bà gọi mình xong thì nước mắt tuôn rơi lã chã. Tháng Mười một ướt sũng với những cơn mưa cuối mùa.

- Con tôi mất rồi bác sĩ ơi...

- Cái anh hay chở bà đi khám bệnh đó hả?

- Nó đó... Hôm trước tôi nói tôi thèm cháo cá, nó lấy xe chạy đi mua... Ai ngờ đâu... bị tai nạn giao thông... Bác sĩ ơi, lỗi tại tôi hết... Giá như tôi đừng đòi ăn cháo...

- Bà ơi...

Mình nắm lấy bàn tay bà và ngước mặt lên. Mình sợ giọt nước mắt trào ra.

- Con nhớ bà nói với con: Sao giờ Chúa chưa chịu gọi tôi về hả bác sĩ? Sống chi già quá, bệnh tùm lum, nhức mỏi khắp người, ăn ngủ không được. Chắc Chúa hổng thương tôi.

Ừ thì, Chúa thương Chúa mới gọi về. Về bên nhan thánh Chúa. Bà đừng khóc nữa nha.

- Tôi biết Chúa thương nó. Nhưng làm sao không buồn được bác sĩ? Trong tám người con, nó là đứa có hiếu nhất, lo cho tôi từng miếng ăn giấc ngủ. Tám năm nay tôi khám bác sĩ đều đặn mỗi tháng là do nó chở đi đó.

- Tám năm rồi hả bà? Trời ơi, nhanh thật đó. Ảnh hay hỏi con rất kĩ về thuốc cho bà uống.

- Hức... Hức...

- Bà ơi, những người con có hiếu trời đất không phụ đâu.

Nhìn bà lụi cụi ra về mà lòng mình đau nhói. Mới đó đã tám năm rồi sao... Mới đó mà đã cách biệt nghìn trùng rồi sao... Mới đó chỉ còn là mây khói...

Thời gian nhanh thật. Chợt nghĩ đến những người con đi xa của bà, họ còn được gặp mẹ bao nhiêu lần nữa trong đời nhỉ? Lần này khám thấy bà đã xuống sức hẳn. Có lẽ bà không còn tha thiết sống nữa...

Mình rất sợ những người già mất ngủ, vì không biết họ sẽ làm gì trong đêm... Đếm sao? Đếm cừu? Hay đếm những ngày tháng đã qua với bao nhiêu là nước mắt tủi hờn?

Có ai biết đêm nay mẹ mình mất ngủ? Có ai biết đêm nay mẹ mình nhức mỏi toàn thân? Có ai biết ngày xưa vì gánh gồng vì sinh đẻ mà mẹ không còn sức chống đỡ với những cơn mưa đêm?

- Bác sĩ đạo Phật, sao rành về bên Công Giáo vậy? Mỗi khi mẹ tôi kể bệnh là tôi nghe bác sĩ nói: Bà hãy phó thác hết cho Chúa đi. Bà hãy năng lần hạt mân côi và đọc kinh Kính Mừng...

- À, tại lúc trước gia đình nghèo khó, ba mẹ gửi em ở nội trú trong nhà dòng.

- Hèn chi...

Bà nghe mình nói xong gục gặc đầu.

- Bác sĩ biết sao không, theo đạo nào cũng tốt. Vì tất cả tôn giáo trên thế gian này đều dạy con người ta ăn hiền ở lành hết.

Thật ra tôi đến nhà thờ không có cầu gì hết, tôi đến đó tôi quỳ chỉ để nhắc nhở mình về thân phận con người bụi tro rồi cũng trở về với bụi tro thôi...

- Đạo Phật cũng dạy con người ta như vậy, “ăn thật hiền, ở thật lành”.

- Bác sĩ, Ăn thật hiền có phải là đừng vì miếng ăn mà bức hại những sinh linh khác không? Có phải vì thế bác sĩ khuyên mẹ tôi ăn chay?

- Không hẳn là như thế. Vì mẹ anh bị suy thận nên em khuyên bà ăn ít đạm để thận bớt tải và lọc nặng nề.

- À... Thì ra...

Buổi trò chuyện hai tháng trước như thước phim đang chiếu lại rất chậm trong mình. Ngoài trời mưa vẫn đang nặng hạt... Đâu đó giọng hát cô Khánh Ly khản đặc: “Mãi một đời về không... Ta xuôi tay quy hàng... Mãi một đời về không... Giữa trập trùng thác nguồn...”

Mình đứng lên khép bớt cánh cửa sổ. Ngoài hiên có một đóa hoa quỳnh nở đỏ thắm... Đóa hoa như đang mỉm cười với mình...

Tâm hồn bao dung

Hai tuần trước, đang ngồi khám bệnh thì mình nhận được cuộc điện thoại của cô Ph.

- Bác sĩ ơi, bà mệt. Lát nữa bác sĩ ghé khám được không?

- Dạ, chắc khoảng mười hai giờ cháu mới tới được.

- Cám ơn bác sĩ.

Đúng mười một giờ ba mươi phút mình rời khỏi bệnh viện. Chạy xe được một đoạn thì thấy đuối sức. Cái nắng tháng ba gay gắt đổ lửa xuống mặt đường. Bỏng rát cả người. Thật sự trong lòng muốn quay lại, hẹn chiều đến khám, nhưng lại nghĩ có lẽ bà đang mệt, đang cần mình, thế là tiếp tục đi.

Lúc chui khỏi hầm Thủ Thiêm, xe đang chạy bon bon trên đường Mai Chí Thọ, tự dưng mình thấy trước mắt mình mặt hồ loang loáng nước rất gần. Mình liền đưa tay trái lên dụi mắt. Thì ra... đó là ảo giác, do mặt đường đã phản xạ lại ánh nắng gay gắt.

Mình chợt lặng đi khi nghĩ đến những người đi trong sa mạc. Họ thường xuyên bị "ảo giác". Khi mệt mỏi, đói lả, nắng nóng gay gắt... họ sẽ thấy ngay phía trước mình là hồ nước xanh mát... rất gần... nhưng đi mãi... đi mãi... đi mãi... không thể tới... cho đến lúc gục ngã.

Bạn thấy không, bước những bước chân an nhiên giữa cuộc đời này rất khó. Đôi khi chúng ta cứ bị "ảo giác" dẫn đi... rồi lạc đường... rồi mất dấu... rồi đánh rơi chính mình lúc nào không biết.

Mười hai giờ mình tới nơi, người lúc này đã ướt đẫm mồ hôi.

- Đúng như cô nghĩ, bà bị tai biến, nhập viện theo dõi điều trị tốt hơn.

Bà nghe mình nói thế liền giơ tay lên ra hiệu không muốn đi.

- Bà à, bà phải vào bệnh viện, bệnh này không thể ở nhà như những lần trước đâu.

Mỗi lần đến khám bệnh cho bà, mình đều nhớ đến ông - nhà văn LHY một thời lừng lẫy. Nhớ một chiều tháng Ba năm 2011 nơi hiên nhà lặng lẽ, lúc đó ông 91 tuổi, suy kiệt nặng với căn bệnh ung thư, ông đã nắm tay mình thật chặt rồi trao ba cuốn sách với nét chữ đề tặng đứt quãng run run.

Có ai ngờ đâu lần khám ngày Hai mươi ba tháng Hai năm 2012 là lần khám cuối cùng. Ông trút hơi thở cuối ngay trên tay mình.

Bỗng dưng mình sợ... Bà vừa mới tặng mình tập thơ do bà sáng tác.

Trên đường quay lại bệnh viện, mình thầm mong bà có thể vượt qua. Dù vẫn biết con người là có sinh có lão có bệnh có tử. Nhưng khi biết sắp mất đi người mà chúng ta thương yêu, lòng chúng ta... sẽ vô cùng đau xót.

Bà đã sống một cuộc đời mạnh mẽ. Ừ thì như lời bà từng nói: Bác sĩ biết sao không, làm phụ nữ thì yếu đuối, nhưng làm mẹ phải luôn mạnh mẽ kiên cường. Tôi buộc phải li dị ổng vì thời cuộc lúc bấy giờ. Ổng đi tù, một nách tôi nuôi năm đứa con nhỏ. Vất vả và cay đắng lắm.

Đời người... ngỡ là dài lắm... chớp mắt đã thành mây khói. Những trận bão giông ấy khiến nhiều lúc chúng ta tưởng như sẽ ngã quỵ xuống, có ai ngờ một ngày nó tan đi nhẹ nhàng đến không tưởng.

Sáng ngày mai mình sẽ kí giấy xuất viện cho bà. Bà đã khỏe, đã có thể đi những bước chân mạnh mẽ.

Và lúc này mình đã có thể thở phào nhẹ nhõm. Bước chân con người dù có lắm nhọc nhằn, cuộc đời dù có lắm chông gai và ảo giác... nhưng bạn ơi, mình vẫn tin, ai có trái tim nhân hậu, có tâm hồn bao dung... người đó sẽ luôn đến và đi nhẹ nhàng bình an nhất.

Trực ngày mùng Một Tết

Mười một giờ đêm, phòng cấp cứu nhận một người nữ 50 tuổi trong tình trạng nói ú ớ yếu nửa người trái, chụp CT Scan sọ não thì xuất huyết não, não thất, phù não... Nghe người nhà khai chị ta ngồi đánh bài gần hai mươi giờ đồng hồ, càng đánh càng thua, càng thua càng hăng, không chịu ăn cơm...

- Chị ấy không có chồng con gì sao?

- Li dị rồi, do nó bị vô sinh.

Nghe người nhà khai bệnh xong tự dưng lòng mình chùng xuống. Cuộc sống vô thường quá. Tình yêu đôi lứa cũng vô thường. Có nhiều khi người ta vượt qua bao nhiêu khó khăn, xem thường cả sinh tử để có nhau, nhưng nhanh chóng phụ nhau vì những chuyện không đâu như một lời nói, một thói quen...

- Bà cụ bị khó thở bao lâu rồi?

- Dạ, cả tháng nay. Tối nay, mẹ tôi vào nhà tắm, sau đó té quỵ xuống, xanh tái, thở không nổi, tôi vội bế xốc chạy vào đây.

- Ở nhà có ai chăm sóc bà cụ không anh?

- Ờ... ờ...

- Anh cầm cái gạc sạch này lau mặt cho bà đi. Đôi mắt đầy ghèn hết kìa.

Người con của bệnh nhân nhìn mình bối rối, vội cúi mặt xuống. Mẹ thì chỉ có một. Sinh mạng cũng chỉ có một. Ba mươi phút trước mình đến cấp cứu, người bà cụ bốc mùi khai và quần áo nhàu nát cáu bẩn. Hôm nay là mùng Một - ngày mà người ta bận quần áo mới quây quần bên cháu con nghe bao lời chúc tốt đẹp rồi hạnh phúc rồi lì xì... vậy mà bà cụ nằm đó thở qua máy thở, thuốc vận mạch đang dùng liều cao để nâng huyết áp.

- Bác sĩ ơi, cứu được không?

- Bệnh nặng lắm, suy hô hấp, sốc nhiễm trùng, viêm phổi, đái tháo đường... Sợ bà không qua khỏi đêm nay.

Ba người con bật khóc. Nhìn cách ăn bận mình biết họ rất nghèo. Nghèo thì phải bươn chải mưu sinh... Nghèo thì không có nhiều chọn lựa... Đôi khi Tết đối với họ là sự "chịu đựng" lẫn "tủi hổ".

- Bà cụ ngưng tim bác ơi.

- Nhanh, xoa bóp tim, Adrenaline...

- Sốc điện không bác?

- Thôi... Đã ngừng tim lần hai rồi.

- Sao hả bác sĩ?

- Bà mất rồi.

Ba người con đẩy bà cụ ra khỏi phòng cấp cứu với chiếc ga trắng che phủ khắp người... Mình... đứng đó nhìn theo, đôi mắt cũng hoe đỏ. "Thôi về đi, đường trần đâu có gì, tóc xanh mấy mùa?"

- Mẹ tôi khổ lắm bác sĩ ơi. Ba tụi tôi mất lúc tụi tôi còn nhỏ do bệnh gan. Mẹ tôi phải gánh gồng nuôi con với sạp rau nhỏ ở chợ. Cả đời của bà chỉ có quanh quẩn không nhà thì chợ. Có bao giờ đi ra khỏi thành phố này đâu. Có bao giờ được đi nhà hàng sang trọng như người ta đâu.

Hai giờ sáng phòng cấp cứu vắng bệnh nhân, em y tá quay qua nhìn mình rồi hỏi:

- Nghèo cũng là cái tội phải không bác?

- Nghèo không phải là cái tội. Nhưng nghèo trong cuộc sống thường chịu nhiều thiệt thòi, và hạnh phúc cũng ít khi trọn vẹn. Nhưng mà em nghĩ nhiều làm chi. Mỗi ngày được thức giấc được khỏe mạnh được nhìn thấy mặt trời được ở bên người mà mình thương yêu... đã là hạnh phúc.

- Hạnh phúc đó cũng mong manh vô thường.

- Ừm, sư ông hay nói: “Buồn vui sướng khổ. Cay đắng ngọt bùi. Thoắt là hiện thực. Thoắt là chiêm bao.”

- Em ăn chay hết tháng Giêng. Còn bác?

- Tùy duyên.

***

- Cấp cứu... cấp cứu... bác sĩ ơi... cấp cứu.

- Nhanh. Đưa bệnh nhân lên giường. Bị sao?

- Tôi với ổng đi đường hoa Nguyễn Huệ, sau đó ghé nhà bạn uống vài chai bia chúc mừng nhau rồi về. Ổng đang chạy xe chở tôi tự nhiên loạng choạng rồi lật xe.

- Rồi sau đó?

- Ổng đập đầu xuống đường. Bất tỉnh.

- Cô chú lớn tuổi, đêm hai, ba giờ sáng rồi, không ở nhà nghỉ ngơi, uống bia rượu còn chạy xe gắn máy, đúng là quá nguy hiểm.

- Tết mà bác sĩ. Ai ngờ đâu...

- Ừ thì trong cuộc sống có ai ngờ đâu...

Cuộc sống quá bất trắc mà, có ai ngờ được điều gì đâu. Nếu biết trước sáng mùng Hai Tết kết quả chụp hình sọ não của mình là khối máu tụ lớn bán cầu phải, di lệch đường giữa, chèn ép não thất... tiên lượng tử vong... vợ chồng bệnh nhân này có dám đi chơi Tết, có dám uống bia, có dám chạy xe?

- Chú có bệnh tăng huyết áp và hút thuốc lá rất nhiều phải không cô?

- Ờ, đúng rồi.

- Có thể chú bị tai biến xuất huyết não xong rồi mới té xe. Chú có uống thuốc huyết áp đều không? Có tái khám định kì ở phòng khám mỗi tháng?

- Không có bác sĩ ơi. Ổng nghe bạn bè bày uống thuốc bắc, nam gì đó là được nên ổng bỏ thuốc tây.

- Bạn bè chú có là bác sĩ không?

- Không.

- Không là bác sĩ mà dám bày người bệnh cách dùng thuốc, thật là...

Lúc người vợ đẩy xác chồng ra khỏi phòng cấp cứu đã năm giờ sáng. Anh Phong, y tá của phòng cấp cứu đã hơn hai mươi năm trong nghề tặc lưỡi:

- Người Việt Nam mình kì cục lắm bác ơi.

- Kì cục?

- Ừ. Bác chỉ cần ra chợ than thở vài tiếng với mấy bà bán cá là có một toa thuốc rồi. Ví dụ như mẹ anh bị bệnh gan, mấy bà bạn bả bày cho nào là uống cây chó đẻ sao thủy hỏa thổ, nào là ăn lá đu đủ, nào là uống mật gấu. Toàn tào lao mía lau.

- Hi hi, người Việt Nam mình nghĩ cũng dễ thương đó chứ, thật ra điều đó xuất phát từ lòng thương dù họ không có biết gì về bệnh về thuốc, nhưng chỉ cần nghe đồn là bày cho người khác ngay.

- Nguy hiểm là ở chỗ đó. Bác có thấy trên tivi mỗi ngày quảng cáo ầm ầm về thực phẩm chức năng uống vô chữa đủ thứ bệnh nào là bao tử, trĩ, khớp, mệt mỏi, mất ngủ... Nhưng những thứ đó đâu phải là thuốc. Bệnh phải đến khám bác sĩ, phải được kê đơn chứ.

Mình mỉm cười. Y tá Hằng ngồi kế bên cười theo.

- Chưa chắc đến khám bác sĩ là an toàn đâu. Cũng như ông bà mình nói: đỏ vỏ chưa hẳn chín ruột.

- ...?

- Lúc sáng bác và anh Phong cấp cứu bà cụ 72 tuổi bị suy tim nặng đó nhớ không? Trên toa thuốc chẩn đoán là suy tim toàn bộ độ 3, đái tháo đường mà bác sĩ dám cho nhóm Pioglitazone, thuốc đó phải cẩn thận lắm khi cho bệnh nhân có suy tim mà.

- Ờ ờ...

- Con bệnh nhân có nói, đến bệnh viện mà bác sĩ cứ gõ máy vi tính cho thuốc, chứ không thèm nhìn mặt, không khám tim nghe phổi gì hết.

- Em nghĩ xem bác sĩ khám bệnh ngày hơn tám mươi người, thời gian đâu mà nói chuyện, thời gian đâu mà nghe tim phổi, thời gian đâu mà tư vấn bệnh nhân cách dùng thuốc. Nếu khám đúng, đủ, thì tám mươi bệnh nhân đó phải chia đều trong một tháng chứ không phải một ngày. Khám nhiều sai sót nhiều, chẳng làm khác đi được. Anh thấy hoài những toa thuốc trên cho Nifedipine làm tăng nhịp tim, dưới cho Bisoprolol làm giảm nhịp tim, trên cho Amlodipine có thể gây phù mắt cá chân, dưới cho Daflon điều trị phù chân...

Mình nghe hai y tá ngồi nói chuyện, bất giác thở dài. Sáng mùng Hai Tết mà... buồn quá. Có những chuyện không thể nói thành lời, và cũng không thể giải quyết rõ ràng rốt ráo bằng hành động được.

- Chẳng phải tất cả đều là duyên là nghiệp đó sao?

- ?

- Chẳng phải mỗi giai đoạn trong cuộc sống đều có giá trị lịch sử của nó sao?

- ?

- Chẳng phải cuộc sống này có luật nhân quả hay sao? Có vay có trả. Có nợ có đền. Có gieo có gặt.

- Gì vậy bác?

- Bảy giờ rồi, về thôi.

Ngày mai trời sẽ sáng!

Tôi cứ tưởng khi đứng nơi phòng cấp cứu, gặp nhiều những đớn đau vật vã, gặp nhiều những mất mát chết chóc, tôi sẽ quen. Nhưng không phải thế. Chiều nay thấy em nằm đó, gầy guộc, từng hơi thở mỏng manh, mà xót xa, lời như lạc đi.

Giá như em đừng mười tám, đừng trong veo như nắng sớm, đừng là cánh hoa đương mùa xanh thắm. Giá như em đừng sinh ra trong một gia đình nghèo khó đông con. Nhưng có ai chọn được mình sinh ra như thế nào, mình sẽ chết ra sao? Giá như em đừng phụ bán quán cà phê, đừng bận váy khoe mông khoe đùi, đừng vun vút ngực đầy, và đừng bị tạt lon acid oan nghiệt ấy.

Trong cuộc sống, có nhiều khi mọi thứ xảy ra như là... "định mệnh". Ngày ấy, giờ ấy, phút ấy ta phải đối mặt với những khó khăn, những buồn khổ mà ta không bao giờ biết trước. Cuộc đời của người nghèo khó không có nhiều lựa chọn. Có phải chính vì thế, mỗi lựa chọn sẽ làm nên giá trị của từng người.

Khuôn mặt em bây giờ thật thảm thương. Nhầy nhụa. Co rúm. Máu. Thịt. Em không còn đủ sức để rên vì đau đớn. Đôi mắt khép, giọt nước mắt lăn dài lặng lẽ. Rồi mai, vết thương này sẽ liền da, nhưng em sẽ sống sao đây với khuôn mặt xấu xí đầy tì vết? Không cái ác nào như cái ác nào, tôi biết, nhưng tạt axít có lẽ là cái ác nhất.

Ngày xưa, mỗi khi thấy cái ác, cái xấu diễn ra trước mắt, bà tôi hay nói: Do ma quỷ xúi giục. Có lẽ cứ nên thế, cứ đổ thừa cho ma quỷ, ta thấy nhẹ lòng hơn. Thấy mình còn niềm tin trong veo vào cuộc đời, vào tình người. Chứ làm sao con người ác đến thế được? Làm sao mà nỡ cầm nguyên nồi nước sôi đổ lên đùi một thằng bé làm công, cho nó bỏng đỏ? Làm sao mà nỡ đánh đập tàn nhẫn một bà già khi bà ta ăn xin không đủ số tiền mà kẻ chăn dắt quy định?

Nhiều khi, tôi không muốn cho tiền người ăn xin hay giúp đỡ những người khuyết tật, vì mình nghĩ làm như thế chẳng khác nào tạo điều kiện thuận lợi cho những kẻ sống băng hoại tiếp tục hành

nghề lừa đảo, lợi dụng lòng tốt của người khác. Nhưng rồi lại xót xa, lỡ người ta khốn khổ thật thì sao? Nhiều khi quá nhiều nghi ngại làm vòng tay chật chội. Nhiều khi quá nhiều toan tính làm trái tim thờ ơ vô cảm.

Sống giữa cuộc đời hoảng loạn thật khó!

Em hé mở mắt nhìn, em ngơ ngác. Em đâu ngờ. Nếu em ngờ, em có chọn lại con đường em đang đi? Hay em vẫn phải tiếp tục vì ngoài phố kia lấp lánh quá. Mỗi ngày em sống, em đến chỗ làm, hàng triệu hàng triệu thứ quảng cáo đập thẳng vào mắt em. Nào là dùng điện thoại gì sẽ là người đẳng cấp. Dùng xe vespa loại gì mới đúng chất sành điệu. Ở căn nhà nào để thuộc thế giới giàu sang... Rồi thì người ta lao vào kiếm tìm, cuồng vã, để mong đạt được những thứ ấy. Trên đường giành giật, người ta phải giẫm đạp bao nhiêu thân phận khác, phải giết bao nhiêu người?

Một ngày kia đến bờ, có phải đời người như gió qua? Hay cứ mặc, đôi tay nhân gian độ lượng làm chi, ngọn gió ngoài kia làm sao thổi buốt được xuân thì?

Mẹ em ngồi co ro nơi cửa phòng cấp cứu, đôi mắt dại đi. Không biết vì xót xa cho phận con mình, hay đang căm thù kẻ thủ ác? Những va chạm nhiều khi dẫn đến thương vong. Nhưng để chữa lành chỉ có thể bằng tình yêu và tha thứ.

Nhớ hôm kia đọc báo, thấy chỉ có va quẹt nhẹ nhau trên đường, mà một thanh niên rất trẻ đâm chết ba thanh niên cũng rất trẻ khác. Phải chăng cuộc sống gấp rút, vội vã nên người ta luôn trong tình trạng căng thẳng bức bối chỉ muốn nhảy vào nhau và chém giết? Phải chăng những ngôi nhà ống chật chội ngột ngạt, những đường phố đông nghẹt người xe khói bụi, đã làm lòng con người chai đi, cứng và vô cảm, rất dễ bực mình?

Hay vì... mưa nắng mông mênh?

Hay vì... năm tháng cứ quên đợi mình?

Có lẽ đổ thừa cho cuộc sống sẽ tốt hơn, nhẹ lòng hơn.

Điều mà chúng ta quên: Kẻ thù lớn nhất của anh, đó là chính anh.

Ta cứ vội vã kiếm tìm, bon chen thu góp, nhưng ta không biết được rằng: gia tài lớn nhất trong cuộc sống là biết mình đang sống, đang có mặt trong cuộc sống. Tất cả những gì mà ta ngỡ ta có, ta thành công, ta hạnh phúc chỉ là phù du. Căn nhà sang trọng kia, chiếc giường nệm êm ấm kia... rồi một ngày cũng mất đi, rồi một ngày ta cũng tay trắng trở về. Không gì vĩnh viễn.

Tôi hay đến nhà khám cho một bà cụ 85 tuổi, trong một căn biệt thự sang trọng ở quận Tám. Bà ta sống, nhưng não đã chết tự bao giờ. Một chiếc ống nuôi ăn được đặt thường trực từ mũi đến dạ dày. Mỗi ngày người nhà đổ thức ăn qua ống. Nhiều lần nhập viện vì viêm phổi do ứ đọng đờm nhớt vì nằm liệt lâu ngày. Nhà có ở đó, tiền có ở đó... nhưng sống như vậy chỉ là nỗi đọa đày.

Sống là phải biết hân thưởng trong cuộc sống.

Chẳng phải - mỗi ngày được lang thang trên những con đường vắng dưới cơn mưa lá me xanh thắm - là một niềm hạnh phúc hay sao? Chẳng phải - mỗi ngày được nhấm nháp ly cà phê sáng thơm tho với tờ báo nơi quán nhỏ vỉa hè - là một niềm hạnh phúc hay sao?

Vội vã làm chi - cuối ngày nắng cũng tắt.

Đôi khi ngồi nơi thềm mưa - lặng im - nghe mưa và nghe tiếng saxophone của Kenny G dìu dặt cũng đủ.

Mong em hiểu, cuộc sống nhiều khi giản đơn lắm, chỉ cần em sẵn sàng, Thiên đàng luôn ở đấy, rộng mở chào đón em. Dù đớn đau, nhưng cũng qua rồi. Vết thương da thịt còn cần được chữa lành, thì vết thương tâm hồn còn hơn gấp bội. Chỉ cần em biết tưới tẩm nơi mình những từ bi, những khoan dung.

Ngày mai trời sẽ sáng!

Thêm một lần sống sâu

Tối nay, ngồi lướt qua facebook của vài người bạn và vô tình đọc được lời chia sẻ về nỗi trống trải. Chợt thấy bàn tay con người sao quá nhỏ bé, không cầm nắm nổi những yêu thương, những cô đơn, những giận hờn và sợ hãi. Nhưng có lẽ cô gái ấy sẽ vượt qua những ngày tháng dài đằng đẵng bằng một tình yêu dịu dàng.

Mình lại nhớ một câu chuyện khá lâu rồi.

Anh là giám đốc một hãng buôn xe hơi. Chị là một nha sĩ giỏi, xinh đẹp. Họ có hai con, một gái, một trai. Hạnh phúc nào trọn vẹn hơn được nữa. Tình yêu nào hoàn hảo hơn được nữa.

Anh mở cho chị một phòng khám nha khá lớn, để chị làm đỡ buồn. Bàn tay người chồng, người cha thật chu đáo.

Ngày tháng cứ êm đềm trôi đi cho đến... một buổi chiều nắng đẹp, như bao chiều nắng đẹp khác, gia đình nhỏ bé ấy gặp bão.

Chị nhắn tin vào máy anh: Anh đón con nhé, em bận lắm. (Hai đứa con học trường Tiểu học Quốc Tế).

Đáng lý chị sẽ đón con như mọi bận, nhưng chiều nay chị nghĩ ra một cách hay, để anh đi đón con, anh sẽ không nhậu nhẹt và về khuya như mọi khi. Chị biết, anh nhậu vì công việc, vì những mối quan hệ làm ăn. Nhưng chị mong một bữa cơm vui vẻ có đầy đủ mọi thành viên trong gia đình. Niềm hạnh phúc của người phụ nữ nhiều khi nhỏ nhoi như thế đó.

Anh nhắn lại: Em đón con đi, anh bận gặp mấy khách hàng sộp. Chị liền trả lời: Anh lúc nào cũng vậy. Rồi khóa máy tắt nguồn. Anh cố gắng gọi không được, biết vợ giận, anh lẳng lặng chạy xe đi đón con.

Sáu giờ, mở máy lại, chị nhận ngay tin nhắn: Bà xã yêu ơi, về ăn

cơm nha. Chị mỉm cười mãn nguyện. Nụ cười nhẹ nhàng lắm, nhưng lung linh bao điều ấm áp.

Chị dắt xe ra, đóng cửa phòng nha. Đang chạy bon bon trên đường về, còn có mấy dãy nhà nữa thôi là thấy chồng con rồi, là quây quần bên mâm cơm. Rầm... một chiếc xe ba gác chở sắt, băng vội vã trên đường, tuột dây, những thanh sắt văng ra khỏi xe, chị đang chạy ngay bên hông, trở tay không kịp, té xuống. Chị vẫn còn tỉnh táo, bấm điện thoại cho chồng.

Bác sĩ lắc đầu: Hy vọng sống rất mong manh, vỡ gan, vỡ lá lách... Anh muốn quỵ xuống, đất trời sụp đổ. Đêm đó, mình đứng trong phòng mổ, nhìn chị mê man mà xa xót.

Hạnh phúc đâu tự có. Con người lại quá nhỏ bé trước cuộc đời bao la.

Nhiều khi mong ước một điều giản dị như thế, mà một phút thôi cũng đã quá xa vời. Ngày mai đây, nắng có lên? Ngày mai đây, chị có thức giấc bình yên? Những vụn vặt của cuộc đời như thế mà giờ đây thành vô nghĩa.

Sao không tặng ngay cho người mình yêu thương những lời nói ngọt ngào, mà cứ giày vò nhau bằng nhiều gai nhọn? Sao không tặng ngay cho người mình yêu thương một bờ vai ấm êm khi mưa về trên phố, mà cứ chà đạp lên những lỗi lầm, những vết thương quá khứ thế kia? Có khi quá muộn màng, nhớ lại rồi hối tiếc.

Hãy làm tất cả những gì có thể bây giờ để gìn giữ những cảm xúc đẹp trong nhau.

Có khi cuộc đời không bằng phẳng, có khi giông tố ập đến vào những phút giây bất ngờ, hãy chuẩn bị khoảnh khắc ấy bằng tình yêu bao dung và độ lượng để không bao giờ hối tiếc và thốt lên: Muộn màng.

Một lần em đã đến, hân hoan ôi cuộc đời!

Một ngày mưa tầm tã, em được sinh ra. Mẹ khóc suốt, không biết vì em có cái bớt đỏ khá to nơi ngực phải hay vì em là đứa trẻ không được chào đón, cho một lần vắt kiệt mình vì đam mê?

Mẹ lẩn tránh mọi người, nên đã đưa em lên chùa gửi cho một sư ông nơi vùng cao nguyên xa thẳm.

Tháng năm cứ trôi và em lớn dần lên. Em không được đến trường để học chữ, nhưng em học được rất nhiều từ thiên nhiên xung quanh mình. Em thường ngồi hàng giờ để nói chuyện với cây cỏ. Em yêu những con dốc dài hoang hoải dã quỳ. Em yêu chút se lạnh mỗi sớm mai thức giấc với đàn chim sẻ nâu ríu rít. Em cảm nhận cuộc sống thay đổi qua màu xanh của lá, màu vàng của hoa. Thi thoảng em bị chảy máu nhiều từ cái bớt và đau. Nhưng rồi ngày qua ngày, em biết cách thích nghi với cơn đau thể xác ấy. Em hay nằm dài trên cỏ vào những buổi sớm mai, để nắng tắm rửa vết thương giùm em. Sư ông thường giúp em băng bó và bày cho em cách niệm Bụt khi đau.

- Bin à, chúng ta phải đi bệnh viện.

- Để làm gì hở mẹ?

- Để chữa trị cái bớt của con.

Một lần về thăm, mẹ đã chết lặng khi nhìn thấy cái bớt loang những máu mủ, những ổ đen hoại tử trên ngực em. Quyết định đưa em đi bệnh viện nhưng tiền không có. Đời nhiều khi đối với mẹ là ngõ cụt. Những bữa cơm gia đình ấm áp, những ban mai trong lành với tách cà phê và bản nhạc jazz của Norah John dường như là chuyện cổ tích đâu đó mà thời thơ dại mẹ đã nghe được.

- Nhưng có ai bắt mày phải sống như thế?

Mày chọn đó thôi.

- Ừ tao chọn. Tao hận cuộc đời này. Tao hận thằng đàn ông lường gạt tao. Hắn dỗ ngọt hứa hẹn, rồi cướp đi đời con gái trong trắng của tao. Tới lúc tao có thai, thì hắn hiện nguyên hình. Hắn nói hắn có vợ dưới quê rồi, hắn không muốn gây thêm nợ nữa, phá bỏ thai đi, giết chết đứa bé đang tượng hình đi. Nhưng tao không chịu. Thế là hắn bỏ đi. Tìm mãi không ra.

Mẹ nói mà đôi mắt tràn đầy lửa hận. Em có cảm giác nếu có con dao, mẹ sẽ đâm chết người đàn ông đó.

Cô gái ngồi cạnh mẹ, vỗ vai an ủi.

- Sống ở đời đôi khi cần phải tha thứ mày ạ. Không phải tha thứ cho người gây hại mà là tha thứ cho mình, để trái tim được thanh thản hơn, không còn đập những nhịp đập của hận thù oán ghét. Đời người có bao lâu?

Em nhìn hai người phụ nữ cùng một thân phận bị bỏ rơi và đói nghèo đang ngồi tựa vào nhau mà lòng lâng lâng niềm thương cảm. Cuộc đời không bao giờ bằng phẳng. Họ làm công nhân suốt ngày quần quật nơi xí nghiệp may, nhưng chưa bao giờ đủ ăn.

***

- Sao chị không đưa con đến đây sớm hơn?

- Dạ, em không biết, do đi làm công nhân trên này, ông thầy chùa bảy tám chục tuổi ở dưới đâu có nói.

- Bệnh này là bệnh ung thư da. Thời kì cuối rồi. Có tiền thì vô hóa chất, xạ trị, còn không thì đem về nhà chờ đợi đi.

- Dạ chờ đợi điều gì bác sĩ?

Mẹ ngỡ ngàng hỏi bác sĩ, người bận chiếc áo blouse trắng thơm tho như từ mẫu ngồi trước mặt.

- Chờ chết.

Mẹ cố nhìn nhưng đôi mắt vị bác sĩ thì hoàn toàn vô cảm. Thật ra, mẹ chẳng lạ lẫm gì về thế giới con người này. Nhưng niềm hy vọng cuối cùng nơi cuộc đời cũng đã tắt ngúm.

- Nghe nói trẻ em được khám chữa bệnh miễn phí.

- Nó 8 tuổi rồi, không còn miễn phí nữa.

Mẹ nấc lên một tiếng, rồi lầm lũi đi về phía em. Em đang ngồi thì thầm với cây sen đá trước hiên. Nắng lung linh rải xuống những vệt ánh sáng, mẹ phải dụi mắt vì tưởng rằng mình đang nhìn thấy một thiên thần nhỏ bé nào đó đi lạc vào cõi đời ô trọc này.

- Em thấy tội quá.

- Tội gì hạng người đó. Có con mà không lo, sắp chết mới đem vô bệnh viện, làm ra vẻ.

- Anh...

- Anh thấy nhiều hạng người như cô ta lắm. Nhiều khi trực ở phòng cấp cứu thấy họ đưa cha mẹ, người thân đến, hỏi cha mẹ, người thân họ bị bệnh gì, họ chẳng biết. Chỉ biết loáng thoáng là bệnh tim mạch, tiểu đường gì đó. Hỏi uống thuốc gì, đi bác sĩ nào thì họ càng ú ớ...

Có lần anh giận quá la: Anh, chị có phải là con ruột của ông bà này không? Em biết họ trả lời sao không? Đúng, con ruột.

- Con ruột mà cha mẹ mình bệnh gì cũng không biết, cha mẹ uống thuốc gì cũng không hay. Mỗi năm anh chị dắt cha mẹ đi khám bệnh mấy lần?

- Dạ... chưa dẫn đi lần nào.

Đó, em thấy không, không biết đó có phải là con không nữa. Rồi đến lúc báo tin cha mẹ mất thì nhoi nhoi lên, khóc bù lu bù loa làm ra vẻ thương yêu lắm lắm vậy đó.

- Anh...

Nữ bác sĩ trẻ chỉ biết thốt lên như vậy rồi thôi. Cô bước ra mở cửa sổ. Cô ngộp và muốn thở. Bầu trời hôm nay thật xanh trong, từng áng mây trắng bay bồng bềnh. Và hình như gió mang theo mùi hương trầm từ ngôi chùa kế bên phả nhẹ vào mặt, cô có cảm giác như mình vừa mất đi một cái gì đó rất quan trọng nhưng không biết mình mất cái gì, chỉ thấy lòng tự dưng nhẹ tênh đến kì lạ.

Sao con người hay xét đoán và hay khắc nghiệt với nhau đến vậy?

Đôi khi một chút bao dung, một chút từ tâm... cũng có thể chữa lành bao vết thương bao nỗi đau rồi.

Nữ bác sĩ vội chạy theo mẹ con em, cô hỏi địa chỉ, hỏi tình trạng gia đình, rồi dúi vào tay mẹ ba triệu đồng. Cô nói trong ánh mắt rưng rưng: Bác sĩ như em, chỉ biết giúp chị bao nhiêu thôi, chị đừng chê nhé. Nhưng chị cứ chờ đợi đi.

- Chờ đợi điều gì?

- Chờ đợi phép mầu. Thượng Đế luôn nghe những lời cầu nguyện chân thành.

- Ha ha... ha ha... Mẹ em bất giác ngửa cổ lên trời và cười như điên dại. - Trên đời này, có Thượng Đế sao, có phép mầu sao?

Nữ bác sĩ trẻ thoáng chút bối rối, rồi cô điềm tĩnh trở lại. Có lẽ do tiếp xúc quá nhiều với bệnh nhân, nên cô biết cách giới hạn cảm xúc hay khéo léo che đậy cảm xúc của mình.

- Có chứ. Em có điều trị cho một bệnh nhân ung thư gan giai đoạn cuối, ai cũng nghĩ ông ta sống thêm chừng vài ba tháng nữa, vậy mà ông ta sống gần năm năm. Ông ta ăn chay, tụng kinh Dược Sư và bố thí. Em sẽ cho chị địa chỉ để hỏi trực tiếp ông ta, nếu chị có hoài nghi.

- Thôi bác sĩ à, tôi cám ơn sự giúp đỡ của cô. Nhưng tôi không biết chữ để tụng kinh Dược Sư, tôi không có tiền để bố thí, tôi làm công nhân hạng cùng đinh của xã hội.

Mẹ nói xong kéo em đi. Lúc chạy em cảm giác có những giọt nước va vào người. Mẹ khóc.

- Cuộc đời vẫn còn người tốt con ạ.

***

Đêm đó, mẹ ngủ lại. Từ khi chào đời đến giờ, đây là lần đầu em được nằm gần bên mẹ. Hơi ấm từ mẹ tỏa ra làm em dễ chịu. Trăng sáng vằng vặc giữa trời soi vào căn nhà tranh rách nát và nhỏ bé. Khuôn mặt mẹ nham nhở phấn son nhưng sao em thấy mẹ đẹp lung linh một cách lạ kì.

Em không ngủ, em khều sư ông dậy, dẫn đến bên chiếc chõng tre mòn, chỉ sư ông và nói rằng: Mẹ đẹp lắm.

Sư ông mỉm cười, một nụ cười nhẹ thoáng trên khuôn mặt già nua. Nhiều khi trong cuộc sống, cười như thoáng cười thôi, lòng người đối diện đã thấy dịu ngọt lắm rồi.

Em lại ngồi im nhìn mẹ. Lúc mẹ ngủ thật hiền, không còn vẻ dằn dữ nữa. Em vẫn không hiểu sao mẹ lại có biểu hiện thất thường như ngày hôm nay.

- Ủa, con dậy từ bao giờ.

Mẹ nhẹ nhàng ngồi xuống bên em. Khu vườn sáng nay hình như biết có mẹ về nên ra hoa thơm ngát. Những cánh hoa sao nháy nhiều màu rung rinh theo chiều gió. Nàng tóc tiên bên bờ rào cũng chẳng chịu thua về nhan sắc, tung hết cánh hồng thắm ra đón nắng.

- Tại sao mẹ buồn vậy?

- Mẹ buồn vì con.

- Tại sao vì con?

- Vì con tàn tật, bất thường, không như những đứa trẻ khác.

Mẹ nói xong im lặng, có lẽ mẹ biết mẹ lỡ lời. Em nhìn mẹ mỉm cười, em nắm bàn tay mẹ.

- Lan à, con thấy những cây hoa đằng kia không?

- Thấy.

- Con thấy thế nào?

- Thì thấy những cây hoa.

- Con không thấy gì khác biệt à?

- Ơ...

- Con nhìn kĩ đi, có cây xanh tốt mạnh mẽ đầy cành nhánh, có cây mềm mại, èo uột, có cây khô gầy mỏng manh, chẳng ra nổi một bông hoa. Nhưng chúng vẫn sống, vẫn hát ca vẫn đong đầy mưa nắng gió sương. Nếu con nhìn kĩ hơn nữa sẽ thấy, mỗi chiếc lá có một màu xanh khác nhau. Mới nhìn con tưởng đó chỉ là một màu xanh, nhưng làm sao giống nhau được chứ, chúng có hàng triệu hàng triệu màu xanh đấy, không chiếc nào lẫn vào chiếc nào.

- Ơ con... Con...

- Con của con, cũng như những cái cây, những chiếc lá kia thôi. Nó chẳng giống ai, chẳng ai giống nó cả.

Tiếng sư ông nhẹ nhàng phía sau lưng.

- Con của con không tàn tật, không bất thường. Nó chỉ khác biệt. Có vết thương có thể chữa lành, có vết thương không. Con hãy nhìn kỹ đi. Có những cái cây sống tới năm hay sáu năm mới chết, cũng có những cái cây sống chỉ được một mùa, như hoa sao nháy này chẳng hạn, vài tháng. Nhưng những cái cây này không hề biết buồn, biết khóc, vì chúng thuận theo tự nhiên, có đến có đi, có nở có tàn. Nên chúng đã có mặt ở đây đầy hân hoan và an lạc.

- Ơ...

- Chính vì ta cầu sống nhiều quá, nên ta... mới bị chìm trong phiền não. Khu vườn trở nên im lặng. Tiếng lá xào xạc trên cây. Tiếng côn trùng thì thầm trong những khóm hoa. Tiếng hát của cuộc sống rất ư kì diệu, nếu bạn có trái tim rộng mở, bạn sẽ cảm nhận được thôi.

***

- Trời ơi, tội nghiệp nó quá he?

- Làm sao nó sống nổi với thân hình máu me như thế này?

- Ôi, bất hạnh làm sao? Nghe nói mẹ nó làm công nhân ở xí nghiệp may, ba nó bỏ đi, nó sống nghèo đói...

Em không biết nhóm người này từ đâu kéo tới đứng nhìn em đủ kiểu, kẻ thì nhăn trán nhíu mày, kẻ thì chắc lưỡi xót xa, kẻ thì buông lời thương cảm. Em ngơ ngác gọi cho mẹ và sư ông. Nhưng hình như sư ông đã lên núi từ sớm, chỉ có mẹ ngồi ngoài sân giọt ngắn giọt dài.

- Bất hạnh lắm các cô chú ơi. Nó bị ung thư da thời kì cuối rồi. Tôi nghèo quá, không có tiền chữa cho nó. Các cô chú làm ơn giúp đỡ.

- Chị yên tâm, chúng em sẽ nói mọi người giúp mà.

Thế là họ lăng xăng chạy đến bu quanh em, vẻ mặt đầy... thương yêu. Chụp hình, họ chụp hình em nhiều lắm không biết để làm gì. Sau này em mới biết họ chụp hình em để đưa lên Facebook, để hễ ai vô bấm Like là một lời cầu nguyện cho em. Nghe nói làm như vậy mới "câu" được nhiều người bấm Like.

Em còn nghe mẹ nói họ đến vì nữ bác sĩ trẻ ấy đã thông tin cho hội từ thiện, cho báo chí. Hình ảnh vết bớt lở lói máu mủ của em đã lay động trái tim "biết yêu thương, biết chia sẻ" của họ, nên họ kéo đến giúp đỡ. Mẹ nói: Cứ để họ chụp hình, để họ có dịp khoe với bạn bè người thân là có đi làm từ thiện, và có tấm lòng như Trịnh Công Sơn viết: sống trong đời sống, cần có một tấm lòng...

Em cười, sư ông nghe được cũng cười.

- Dẫu sao họ cũng là người tốt con ạ, cứ nhìn theo hướng tích cực.

***

Em chỉ thoáng nghĩ ngợi thôi. Tháng này mùa thu ngoài sân lá vàng rơi nhiều quá. Vết thương chảy máu ngày càng nhiều. Nó làm

em đau, nhưng từ khi có nhóm người từ thiện đó xuất hiện, em biết thêm "khổ".

Đau, thì ai cũng bị đau cả. Nhưng khổ thì người có người không.

Thường thì người ta hay gán ghép chung như "đau khổ", "nghèo khổ", "đói khổ". Chính vì ghép chung như vậy nên mọi cái đau, cái nghèo, cái đói... đều khổ.

Sư ông nói vậy với em vào một buổi chiều nắng nhạt. Hàng sao nháy đã tàn tạ với những cơn mưa dài. Em nằm nghe từng lóng xương của mình nhức buốt. Em tập thở vào thật chậm, và thở ra thật chậm. Em mỉm cười với cái bớt ung thư. Em biết em sắp rời bỏ thế gian này rồi. Nhưng biết tìm đâu một hành tinh đẹp đẽ và xanh tươi như thế này?

Em thấy sư ông ngồi yên tĩnh trên chiếc chiếu đệm, tay cầm xâu chuỗi lần từng hạt, miệng niệm Bụt. Tiếng "Nam mô a di dà" nghe sao êm dịu quá. Em đã nghe đã thấy không biết bao nhiêu lần, nhưng sao giờ phút này đây hình ảnh này đẹp quá, những ánh hào quang lung linh ẩn hiện trong dáng ngồi từ bi ấy. Em thấy hoa sa la đang hòa nhịp cùng. Em thấy bầu trời, em thấy đám mây trôi.

Em lại nhớ lời sư ông mỗi khi em đau và chảy máu: Con thấy không, con còn may mắn hơn rất nhiều người. Con có đôi mắt sáng và trong để nhìn thấy đất trời bao la mầu nhiệm xung quanh. Thấy được hạt sương lóng lánh trên đám cỏ, đêm qua tượng hình, sáng nay mất đi. Thấy được màu xanh mềm mại của những chiếc lá, theo tháng năm mưa nắng, chúng chuyển vàng, rồi một ngày thả mình bay theo gió để về với đất mẹ. Nhiều người cũng có đôi mắt như con, nhưng không phải ai cũng thấy được cái con đã thấy.

Con may mắn vì có đôi tai nghe rất rõ. Mỗi sớm mai, hay mỗi chiều vàng con có thể nghe tiếng chuông nhẹ ngân trên nóc thiền viện. Con có thể nghe tiếng lũ chim hót râm ran suốt mùa hè. Và con có thể nghe những giọt đàn của người hành khất hằng ngày đi ngang qua đây...

Và con may mắn có được trái tim biết rung cảm trước cuộc đời.

Nhớ đến đó, tự dưng em mỉm cười. Em thấy mình sao giống sư

ông đến lạ. Hình như em với sư ông là một. Và hình như em với đất trời là một. Em may mắn lắm, vì em có cái bớt ung thư, vì gia đình em tan nát... nên em mới đến được nơi đây để mỗi ngày em chạm vào được bao điều kì diệu của vùng núi rừng này. Tất cả đều là duyên là phận. Tất cả đếu là có rồi không, đến rồi đi.

Em mỉm cười nhắm từ từ đôi mắt lại. Điều cuối cùng em nhìn thấy, là nơi đất ẩm trước sân đang có những mầm xanh vừa nứt chồi vươn lên...

Hiểu rồi rác cũng là hoa

Thương rồi muôn sự cho qua nhẹ nhàng

Tâm an trời đất sẽ an

Nhìn ra sân nắng cúc vàng lung linh.

Cuốn sách do Nhà xuất bản Trẻ xuất bản và phát hành vào năm 2013.
Phần tên riêng của một tờ báo được in ở đầu trang nhất, thường được trình bày dưới dạng chữ lớn theo những cách thức nhất định.
Thưa ông đi đâu ạ?
Sân bay.
Xin lỗi.
Lạy chúa, chuyện gì vậy?
Chào bạn. Tôi từ Mỹ đến. Tôi đang tìm một phụ nữ. Tên bà ta là Neusa Munez. Đây là một công việc đột xuất
Thưa ông, rất tiếc, tôi không biết bà ta.
Ai mà biết được?
(1) Howard Hughes (1905 - 1976) là nhà công nghiệp Mỹ, nhà sản xuất phim ảnh, phi công, nhà từ thiện, một trong những người giàu nhất thế giới thời đại ông.
(2) Boston Marathon là giải Marathon lâu đời nhất trên thế giới được tổ chức lần đầu tiên vào năm 1897 tại thành phố Boston, bang Massachusetts, Mỹ.
(3) Betty Ford: Phu nhân của cố Tổng thống Gerald Ford – tổng thống thứ 38 của nước Mỹ.
(4) Marian Anderson (1897 – 1993): Ca sĩ nhạc thính phòng nổi tiếng người Mỹ.
(5) Arturo Toscanini (1867 – 1957): Nhà chỉ huy dàn nhạc vĩ đại nhất mọi thời đại người Ý. Một người có cá tính khác thường, theo chủ nghĩa cầu toàn không giới hạn, với đôi tai sinh ra cho âm nhạc và một trí nhớ như được chụp ảnh.
(6) Thomas Jefferson (1743 - 1826): Tổng thống thứ ba của Hoa Kỳ (nhiệm kỳ 1801 - 1809).
(7) Thomas Otway (1652 – 1685): Kịch tác gia nổi tiếng người Anh thời Phục Hưng.
(8) Braille: Kiểu chữ nổi dành cho người mù. Khát khao tự do
(9) Mahatma Gandhi (1869 – 1948): Vị anh hùng giải phóng dân tộc Ấn Độ, nhà lãnh đạo xuất sắc của chủ nghĩa hòa bình, theo đường lối bất bạo động, “linh hồn” của nhân dân Ấn Độ những năm cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX. Ông được người dân Ấn tôn kính gọi là “Thánh Gandhi'.
(10) Alexander Woollcott – nhà phê bình của tạp chí The New Yorker.
(11) Babe Ruth (1895 – 1948): Vận động viên bóng chày huyền thoại của Mỹ.
Bun: Bánh sữa nhỏ.
Vua Midas trong thần thoại Hy Lạp, khi chạm đến đồ vật gì thì đồ vật đó lập tức biến thành vàng.
Giacomo Casanova (1725 - 1798): Nổi tiếng là người đa tài, đào hoa, đa tình, tác giả của cuốn hồi ký Histoire de ma vie (Chuyện đời tôi). Ở đây ý

nói việc hiểu rõ tâm lý học của sự hấp dẫn sẽ giúp một người biết cách lôi cuốn được người khác hơn.
Nhân vật trong loạt phim hoạt hình The Flinstone.
Nhân vật trong phim hoạt hình The Flinstone. Ngoài ra Bed Rock còn có nghĩa là khiến cho chiếc giường rung lên.
Chỉ những người kém hấp dẫn và gặp thất bại trong chuyện tình cảm.
Vợ của John Lennon – thành viên ban nhạc nổi tiếng The Beatles.
Nguyên văn tiếng Anh "5 to 6 years" có thể hiểu là "cần 5 đến 6 năm".
Câu hỏi "Bạn từ đâu đến?" trong nguyên gốc tiếng Anh kết thúc bằng giới từ (from), câu hỏi thứ hai "Mày từ đâu đến, thằng dở?" có từ kết thúc bằng "thằng dở" (jackass) là danh từ.
Tiếng Anh là: "A minute a woman gives birth to a baby" có nghĩa là "cứ mỗi phút lại có một phụ nữ sinh ra một đứa trẻ".
Tàu Beagle 2 được phóng lên sao Hỏa với nhiệm vụ tìm kiếm sự sống ngoài Trái đất vào năm 2003, nhưng đã bị rơi trên sao Hỏa và mất tín hiệu.
Dạng carbon bền vững có 60 nguyên tử.
Tiếng Anh là "Cereal killer (Sát nhân ngũ cốc)." Đọc giống với "Serial Killer" có nghĩa là kẻ sát nhân hoàng loạt, có vấn đề về tâm thần.
Từ gốc "tank" có nghĩa là cái bể, đồng thời có nghĩa là xe tăng.
Anh em nhà Marx (Marx Brothers): Ba nhà soạn hài kịch xuất sắc người Mỹ: Chico Marx (1891 – 1961), Groucho Marx (1895 – 1977) và Harpo Marx (1888 – 1964).
Hài kịch đứng (Stand-up comedy): diễn viên diễn ngay trước khán giả.
Thành phố thuộc miền Tây nước Pháp. Năm 1858, sau khi có tin Đức Mẹ hiện ra trong một hang đá nhỏ bên bờ sông Pau chảy qua thành phố, thì Lourdes trở thành nơi hành hương của tín đồ Công giáo khắp thế giới.
Trong bản gốc, từ "medium" vừa có nghĩa là "phương tiện truyền đạt", vừa có nghĩa là ở mức "trung bình".
Đường thanh toán nhanh (express lane/line) là khu được thiết kế dành riêng cho những người lấy số mặt hàng nhất định (thường là 10 mặt hàng trở xuống). Việc này giúp cho những người mua ít mặt hàng sẽ được thanh toán nhanh chóng hơn.
Câu chửi tục (dịch sang tiếng Việt là "M... mày").
Những người có khả năng nói mà không chuyển động môi và làm như thể tiếng nói đó phát ra từ một người khác.
Bắt nguồn từ người Mexico, từng người từng người một đứng dậy giơ tay và hô to, tạo thành một lượng người đông đúc đứng dậy mà nhìn từ xa thì giống như một làn sóng. (BT)
Ngành nghiên cứu về sự thay đổi đồng hồ sinh học của mỗi cá nhân có thể ảnh hưởng đến khả năng và hiệu quả công việc của mỗi người như thế nào.
Ronald Reagan (1911 – 2004): Tổng thống thứ 40 của Hoa Kỳ.

Vòng tròn Hoàng Đạo chia ra 12 cung, phân thành bốn nguyên tố đã tạo ra thế giới theo quan niệm phương Tây: Đất, Nước, Lửa, Khí. Cứ ba cung được xếp vào một nhóm nguyên tố. Nguyên tố Đất: Ma Kết, Xử Nữ, Kim Ngưu. Nguyên tố Nước: Song Ngư, Cự Giải, Bọ Cạp. Nguyên tố Lửa: Bạch Dương, Sư Tử, Nhân Mã. Nguyên tố Khí: Song Tử, Thiên Bình, Bảo Bình.
Môn thể thao mạo hiểm sử dụng dây co giãn và đai bảo hiểm bằng cao su cho người nhảy lao đầu từ trên cao xuống.
Tại các nước Âu Mỹ, Lễ hội Ngày Trăng Thu hoạch được tổ chức vào ngày Chủ nhật gần thời điểm Thu phân (22 hoặc 23 tháng 9 tại Anh), hoặc vào tháng 10 hoặc tháng 11 vào ngày Lễ Tạ ơn (ở Mỹ và Canada).
Bộ phim nói về một vụ cướp sòng bạc ở Los Angeles được lên kế hoạch cẩn thận của nhóm gồm 11 cựu lính dù.
Nay là Czech và Slovakia.
Bộ phim hài sản xuất năm 1959 do Marilyn Monroe đóng vai chính, được Viện phim Mỹ xếp hạng là phim hay nhất trong số những bộ phim hài xuất sắc nhất mọi thời đại của điện ảnh Mỹ.
Sản phẩm của quá trình lên men kem thông thường.
Món salad quả bơ của người Mexico.
Tầm nhìn của mắt là 200 độ, khi chúng ta dùng cả hai mắt thì sẽ nhìn được 120 độ, và mỗi mắt nhìn độc lập được thêm một góc 40 độ được gọi là tầm nhìn ngoại biên.
Cuốn tiểu thuyết giả tưởng được xuất bản lần đầu năm 1918, kể về một nhà khoa học tên là Victor Frankenstein, người cố gắng tìm cách tạo ra sự sống giống con người từ vật chất, nhưng to lớn và khoẻ mạnh hơn người bình thường.
Một dòng ô tô của hãng Nissan.
Bugs Bunny là nhân vật hoạt hình do hãng Leon Schlesinger Production (sau này là hãng phim hoạt hình Wanner Bros) tạo ra.
Eo biển thuộc Đại Tây Dương, nằm giữa Anh và Pháp.
Từ tiếng Anh: Ouija board, là một phương pháp giao tiếp với thế giới tâm linh hoặc những thế lực huyền bí bằng cách sử dụng một tấm bảng có viết các chữ và số, và một miếng gỗ nhỏ hình trái tim (cơ). Những người tham gia chiêu hồn đặt một ngón tay lên cơ sau đó thông qua một số nghi thức thần bí để trò chuyện với thế lực siêu hình bằng cách đánh vần các chữ cái mà cơ chỉ đến để tạo thành những câu hoặc cụm từ có nghĩa.
Nhạc cụ đặc trưng của người dân Jamaica, hình tròn hoặc bầu dục, có tay cầm, được làm từ vỏ quả bầu, vỏ dừa hoặc gỗ… bên trong chứa hạt khô.
10 thiên can gồm: Giáp, Ất (thuộc hành Mộc); Bính, Đinh (thuộc hành Hỏa); Mậu, Kỷ (thuộc hành Thổ); Canh, Tân (thuộc hành Kim); Nhâm, Quý (thuộc hành Thủy).
Yaoya Oshichi và gia đình lánh nạn tại một ngôi chùa sau một vụ hỏa hoạn

và cô đã phải lòng vị thầy tu trẻ. Sau khi trở về nhà, vì hy vọng rằng nếu có một trận hỏa hoạn nữa thì cô sẽ lại được ở cùng với thầy tu đó nên cô quyết định gây ra một vụ hỏa hoạn khác.
Bữa tiệc cuối cùng của Chúa với các tông đồ trước khi Ngài chết.
Vùng nước tương đối nông được chia tách với phần biển sâu bằng dải cát hoặc bờ san hô.
Bản dịch tiếng Việt của Đào Anh Kha, Bùi Ý, Bùi Phụng.
Tên gọi khác của Shakespeare.
Còi dùng để huấn luyện chó mèo.
1. Trong tiếng Trung dùng "vỗ mông ngựa" để nói đến việc xu nịnh.
1. Trích bài thơ "Quan thư" mở đầu cho "Kinh Thư". Nghĩa của đoạn này là: Quan quan, tiếng chim thư cưu; Ở doi cát ngoài sông; Hỡi cô gái dịu dàng, xinh tươi; Có chàng tài ba muốn tìm hiểu.
1. Một loại nước uống đóng chai.
1. Từ thế bị động chuyển sang thế chủ động.
2. Con trai của Lưu Bị.
3. Thuê ngoài là một thuật ngữ trong lĩnh vực kinh tế. Nó là việc một thể nhân hay pháp nhân chuyển giao việc thực hiện toàn bộ một chức năng sản xuất - kinh doanh nào đó, bao gồm cả tài sản vật chất và nhân lực cho một nhà cung cấp dịch vụ bên ngoài chuyên môn hóa trong lĩnh vực đó, gọi là nhà thầu phụ. Dịch vụ có thể được cung cấp bên trong hay bên ngoài công ty khách hàng; có thể thuộc nước sở tại hoặc ở nước ngoài. Các chuyển giao như vậy nhằm mục đích hạ giá thành và nâng cao tính cạnh tranh. Nó khác với việc mua bán sản phẩm từ nhà cung cấp ở chỗ giữa hai bên có sự trao đổi thông tin để quản lý việc sản xuất - kinh doanh đó, tức là có sự hợp tác trong sản xuất.
1 "Tam Quốc diễn nghĩa", Phan Kế Bính dịch, Nxb. Văn hóa Sài Gòn.
2 "Tam Quốc diễn nghĩa", Phan Kế Bính dịch, Nxb. Văn hóa Sài Gòn.
1. Hai câu thơ trong bài "Thừa tướng nước Thục" của Đỗ Phủ. Bản dịch của Trần Trọng San.
1 Endorphin là một móc-phin nội sinh có tác dụng giảm đau, đặc biệt dành cho những người bị viêm khớp mãn tính.
1. "Hoàng lương" có nghĩa là kê vàng. Ngày xưa có Lư Sinh đi thi không đỗ, vào hàng cơm nghỉ chân. Có một lão già cho mượn một cái gối nằm. Lư Sinh ngủ và chiêm bao thấy đỗ tiến sĩ, làm quan to, vinh hiển hơn 20 năm, gia đình hưng vượng, con cháu đầy đàn. Tỉnh ra mới biết ấy chỉ là một giấc mộng. Nồi kê nhà hàng còn chưa chín. Ý nói giấc mộng đẹp và ngắn ngủi.
1. Mô hình Freemium là một mô hình kinh doanh hoạt động dựa trên việc cung cấp miễn phí các dịch vụ/sản phẩm với các chức năng cơ bản nhưng thu phí nếu người sử dụng muốn sử dụng các chức năng cao cấp hơn (premium) của dịch vụ/sản phẩm. Freemium là một từ ghép được tạo ra bởi :

Free + Premium.
1. Tham khảo: W. Chan Kim và R. Mauborgne, Chiến lược đại dương xanh, NXB LĐXH, tái bản tháng 6/2012
1. Là gánh xiếc lớn nhất hành tinh với hơn 4.000 diễn viên đến từ 40 quốc gia khác nhau, Cirque du Soleil từng khiến hơn 90 triệu khán giả ở mọi lứa tuổi kinh ngạc. Không có những tiết mục xiếc thú bị lên án, không có những màn trình diễn đơn điệu phô diễn kỹ năng rèn luyện của các diễn viên, những đêm diễn của Cirque du Soleil là những live show có sự phối hợp trong việc dàn dựng công phu đến từng chi tiết, dàn nhạc rhapsody diễn live tại chỗ và hơn cả là những câu chuyện kể khác nhau lấy cảm hứng từ nền văn học của nhân loại (ND).
1. Thuật ngữ này còn được dịch là "ba cạnh đáy", "ba chủ yếu cơ bản", ví như mặt đáy của kim tự tháp, thường được dùng để tượng trưng cho ba mặt kinh tế, môi trường, con người trong phát triển bền vững. Bộ ba cốt lõi còn được hiển thị như ba trụ cột con người, kinh tế, môi trường mà các phân vùng giao giữa chúng thể hiện những nhiệm vụ và thành tố trong phát triển. Từ đây chúng tôi viết vắt thuật ngữ này là TBL (ND).
(1). ARIS là cách phiên âm khác của ARIZ – Algôrit giải các bài toán sáng chế (tiếng Nga viết là АРИЗ)
(2). Ông Najib Razak lúc đó là bộ trưởng Bộ giáo dục, hiện nay là Thủ tướng Malaysia
(*) Giám đốc trung tâm Sáng tạo khoa học – kỹ thuật (TSK) thuộc Trường đại học khoa học tự nhiên, Đại học quốc gia TP.HCM.
1. Phan Dung. Introducing Creativity Methodologies into Vietnam (invited article). Creativity and Innovation Management, V. 3, No 4, 240-242, UK. 1994
2. Phan Dung. TRIZ: Inventive Creativity Based on The Laws of Systems Development (invited article). Creativity and Innovation Management, V. 4, No. 1, 19-30, UK. 1995
3. Phan Dung. Systems Inertia in Creativity and Innovation. Lecture presented at the Fifth European Conference on Creativity and Innovation, Vaals, the Netherlands, April 28 - May 2, 1996. In the Conference Proceedings: 'Creativity and Innovation: Impact', 143-150, 1997
4. Phan Dung. Creatology: A Science for the 21st Century. Keynote paper presented at the International Symposium and Seminar: 'Education: The Foundation for Human Resource and Quality of Life Development', Chiang Mai, Thailand, August 26-30, 1996
5. Phan Dung. The Renewal in Creative Thinking Process for Problem Solving and Decision Making. Keynote paper presented at the Sixth National Seminar on Educational Management and Leadership "Personal Renewal Towards Leadership Maturity in Educational Management", Genting

Highlands, Malaysia, December 9-12, 1996
6. Phan Dung, Dialectical Systems Thinking for Problem Solving and Decision Making. The 7th International Conference on Thinking, Singapore, June 1-6, 1997. Also in Morris I. Stein (ed.) Creativity's Global Correspondents - 1998, Florida, Winslow Press, USA, 143-161. And in The Korean Journal of Thinking & Problem Solving, 2000.4, 49-67
7. Phan Dung, On the Basic Program 'Creativity Methodologies for Problem Solving and Decision Making' Being Taught by the CSTC in Vietnam (invited article). In Morris I. Stein (ed.) Creativity's Global Correspondents - 1999, Florida, Winslow Press, USA, 250-256
8. Phan Dung, Enlarging TRIZ and Teaching Enlarged TRIZ for the Large Public. Keynote paper presented at the International Conference "TRIZCON2001", Woodland Hills, California, USA, March 25-27, 2001 Also in "The TRIZ Journal", Issues June and July 2001 on the website http://www.triz-journal.com/index.html.
the husband's interpretation is wrong. The wife's interpretation is correct in accordance with the meaning given in the Dictionary of Vietnam's Proverbs.

9. Phan Dung, My Experiences with My Teacher Genrikh Saulovich Altshuller (invited article). In Morris I. Stein (ed.) Creativity's Global Correspondents – 2001, Florida, Winslow Press. USA, 255 – 270
(1) There are two doctor's degrees in the Soviet Union. The first one called 'Kandidat Nauk' is roughly equivalent to the degree of Doctor of Philosophy (D. Ph. or Ph. D.). The second one called 'Doktor Nauk' is the highest degree. It is translated into English as Doctor of Science (D. Sc. or Sc. D.). The degree 'Doktor Nauk' is awarded for a dissertation where its author having the first degree has opened a new research direction or solved a highly generalized problem in the given field.
(11) V. M. Petrov, at the beginning of the l990s migrated to Israel. Now, he is the president of Israel - TRIZ Association.
12. E. S. Zlotina, at the beginning of the l990s migrated to Israel. She passed away because of cancer on December 8th, 1998.
13. V.V. Mitrofanov, at that time, was the principal of the People University of Scientific and Technical Creativity in Leningrad and now he is the president of the International TRIZ Association located in Saint Petersburg.
14. Trizniks are people who work in the field of TRIZ.
15. The Journal 'Technology and Science' ("Tekhnhika i Nauka") came into being l894, published monthly in Moscow with its special subjects on science, technology, and manufacture. In the Soviet time, the Journal was directly mannaged by the All Union Council of Science and Technology Associations.

16. Phan Dung. Are Methodologies of Creativity Really Useful for You as a Teacher of Creativity (invited article). In Morris I. Stein (ed.) Creativity's Global Correspondents – 2002, New York, USA, 211 – 218
1. Tiếng Nga: Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е изд. Т.20, с.493
2. Tiếng Nga: Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е изд. Т.3, с.245
3. Tiếng Nga: Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е изд. Т.2, с.89
4. Tiếng Nga: Маркс К., Энгель Ф. Пол. Соч. Т46, ч.2, с.109
5. Tiếng Nga: Архив К. Маркса и Ф. Энгельса. Т2/7, М, 1935, с.235
1. Маркс К., Энгельс Ф. Соч. – 2-е, изд. – Т.3. – с.2
1. Lưu Vũ Tích (772 - 842) là nhà văn, nhà thơ đời Đường, Trung Quốc.
2. Có nhiều người dịch là Hội quốc tế tâm lý học phân tích.
3. Freud gọi học thuyết của mình là Phân tâm học. Jung dùng thuật ngữ Tâm lý học phân tích hay còn gọi là Tâm lý học các chiều sâu để đặt tên cho học thuyết của mình khi giữa ông và Freud xảy ra mâu thuẫn.
1. Tùy Dạng Đế (569-617): Con thứ hai của Tùy Văn Đế Dương Kiên, là vị vua thứ hai của triều đại nhà Tùy trong lịch sử Trung Quốc, ở ngôi từ năm 604 đến năm 617.
1. Trung Nguyên: Tên gọi khác của Trung Quốc cổ đại.
1. Có nghĩa là những tư tưởng không thuần khiết, thanh tịnh.
1. Nam Hải Quan Thế Âm Bồ Tát: Tên gọi khác của Quan Âm Bồ Tát.
1. Xích: Đơn vị đo của Trung Quốc cổ đại. (1 xích = 1,66m).
1. Lộc đỉnh ký: Là cuốn tiểu thuyết cuối cùng của tác giả nổi tiếngTrung Quốc - Kim Dung.
2. Hóa trai: Hoạt động đi khất thực của các vị hòa thượng.
3. Đạo bào: Trang phục, quần áo của đạo sĩ.
1. Thảo khấu: Kẻ cướp ở nơi rừng núi hẻo lánh.
2. Vương Dương Minh (1472 - 1528): Tên thật là Thủ Nhân, tự Bá An, là nhà chính trị, nhà triết học, nhà tư tưởng xuất sắc thời nhà Minh - Trung Quốc. Ông đã từng sống ở hang Dương Minh nên được gọi là Dương Minh tiên sinh. Ông đã xây dựng Dương Minh phái, có ảnh hưởng sâu rộng ở Nhật Bản, Triều Tiên, Việt Nam.
1. Sư tổ Bồ Đề: Hay còn gọi là Bồ Đề Đạt Ma là tổ sư thứ 28 sau Phật Thích Ca Mâu Ni của dòng Thiền Ấn Độ và là Sư tổ của Thiền tông Trung Quốc.
2. Đại học là một trong bốn tác phẩm kinh điển (Tứ thư) của Nho học Trung Hoa.
3. Ngài Ca Diếp: Tên đầy đủ là Ngài Ma Ha Ca Diếp dòng Bà La Môn ở nước Ma Kiệt Đà. Ngài là vị tổ đầu tiên của Thiền tông Ấn Độ.
1. Tống Hiếu Tông (1127 - 1194), tên thật là Triệu Thuận, là Hoàng đế thứ 11 của nhà Tống và cũng là Hoàng đế thứ hai của nhà Nam Tống.
1. Aesop (620 - 564 TCN) là một nhà văn Hy Lạp. Ông là tác giả của rất nhiều truyện ngụ ngôn nổi tiếng trên thế giới như Thỏ và rùa, Kiến và châu

chấu.
2. A Nan: là cách gọi ngắn của A Nan Đà, một trong Thập đại đệ tử của Phật Thích Ca Mâu Ni.
3. Bàn Cổ: Được coi là vị thần khai thiên lập địa, sáng tạo ra vũ trụ trong thần thoại Trung Quốc. Đây cũng là vị thần đầu tiên trong Tam Thanh của Đạo Giáo.
4. A Tu La: A Tu La tiếng Phạn là Asura. Theo Từ Điển Phật Học Huệ Quang, quyển 1, trang 84 giải thích: "A Tu La là 1 trong 6 đường, 1 trong 8 bộ chúng, 1 trong 10 giới, một trong những vị thần xưa nhất ở Ấn Độ".
1. Tây Sở Bá Vương (232 - 202 TCN) là một nhà chính trị, một tướng quân nổi tiếng, người có công trong việc lật đổ nhà Tần.
2. Cung A Phòng: Là một cung điện do Tần Thủy Hoàng xây dựng làm nơi nghỉ mát mùa hè, thuộc địa phận thành Tây An, bên bờ sông Vị.
3. Di kiều tiến lý: Dâng giày bên cầu.
20.Người có nghĩa khí không chết vì kẻ bất nghĩa, người có trí tuệ không bày mưu cho kẻ xấu xa.
21. Quân vương không có nhân nghĩa, quần thần sẽ không còn trung thành nữa mà tìm đến minh quân khác. Cha mẹ không nhân từ con cái sẽ bất hiếu, bỏ đi tha hương.
22. Vua không nói chơi, tướng quân không ra lệnh rồi rút lại.
23. Nghĩa là: Học trò chữ đẹp.
24. Vì Vương Luân tự xưng mình là tú tài.
25.Công môn: Ý chỉ cơ quan nhà nước thời phong kiến.
26. Bé người to con mắt: Đòi hỏi cao nhưng thực tế ngay cả mình cũng không làm nổi.
27. Một trích đoạn trong truyện Lương Sơn Bá - Chúc Anh Đài.
28. Tạm dịch: Trăng Tần vẫn sáng trời biên Hán/ Chinh thú về đâu tấm dặm ngàn/ Những khiến Long Thành Phi tướng ấy/ Vó Hồ nào khiến vượt Âm San.
29. Ở đây ý nói Lưu Cao thông qua việc hoàn thành chức trách để được nhận bổng lộc của triều đình.
30. Trang Tử: Tên thật là Trang Chu, tự Tử Hưu, hậu duệ của Sở Trang Vương, là nhà tư tưởng và bậc thầy về các câu chuyện ngụ ngôn thời Chiến Quốc.
31. Câu thơ của nhà thơ Lý Thương Ẩn thời Đường.
32.Quý quyến: Cách gọi tôn trọng gia quyến người khác.
33. Giáp ngựa: Ngựa giấy.
34. Matthew Effect: Hiệu ứng có vẻ nghịch lý "Đã giàu thì càng giàu, đã nghèo thì càng nghèo, đã xấu thì càng xấu…" do nhà xã hội học Robert K. Merton đưa ra.
35. Hoàng Sào: Thủ lĩnh cuộc khởi nghĩa nông dân cuối thời Đường.

36. Nộ sát: Vì tức giận mà giết người.
37. Vật cực tất phản: Sự vật phát triển đến cực điểm sẽ chuyển hóa theo hướng ngược lại.
38. Bĩ cực thái lai: Khổ tận cam lai, vận đen đi qua may mắn sẽ tới.
39. Thời lai vận chuyển: Cơ hội tới, mọi chuyện được xoay chuyển theo chiều hướng tốt.
40. Giấy Tuyên: Một loại giấy cao cấp được gia công ở Tuyên Thành - An Huy, chuyên dùng để viết bút lông, giấy thấm mực đều, dai, không dễ rách và để được lâu.
41. Trong quản lý nguồn nhân lực, "Cây gậy và củ cà rốt" là cách nói hình tượng của hai loại phương pháp quản lý khen thưởng và trừng phạt, có nghĩa là: "Muốn bắt một con lừa tiến lên, có thể dùng một củ cà rốt đưa ra trước mặt để mê hoặc nó hoặc dùng một cây gậy đi đằng sau thúc nó." Chính sách củ cà rốt là chính sách khích lệ, khen thưởng.
42. Câu này được cải biên từ câu thơ trong một bài thơ nổi tiếng của Tô Đông Pha, nguyên tác dịch nôm là "Trăng sáng được mấy lúc, đem rượu hỏi trời xanh".
43. Mao Tôn Cương (sống vào triều Thanh, người Tràng Châu tỉnh Giang Tô) đã tu đính truyện Tam Quốc. Mao Tôn Cương đã gia công, thêm bớt làm cho truyện kể hoàn chỉnh, văn kể trong sáng hơn.
44.Thuốc cao da chó: Là loại thuốc cao mà đông y thường dùng để trị sưng phù, dán vào chỗ bị thương thì có thể phát huy tác dụng.
45. Thiên hạ hi hi, giai vi lợi lai; thiên hạ nhưỡng nhưỡng, giai vi lợi vãng (Sử ký - Hóa thực liệt truyện).
46. Là tiếng tôn xưng của dòng họ Dương của danh tướng Dương Nghiệp đời Bắc Tống. Thanh Diện Thú Dương Chí trong Thủy Hử là hậu nhân của Dương Nghiệp.
47. Những nhân vật tiêu biểu qua các đời của Dương Gia tướng.
48. Thất xảo tiết: Còn được gọi là Khất xảo tiết, tức lễ hội thể hiện tài năng, một ngày lễ dân gian của Trung Quốc.
49.Vua Tần quét sạch thiên hạ, (như) Hổ nhìn hùng dũng biết bao.
50. Một thân chinh chiến trăm trận đánh, một kiếm trở thành trăm vạn binh (lính).
1. Nha Nội: Cách gọi con cháu của quan phủ đầu thời Tống.
2. Kim Thánh Thán (1608-1661): Nhà văn, nhà phê bình văn học nổi tiếng sống vào cuối Minh đầu Thanh. Thành tựu nổi bật của ông chủ yếu tập trung vào mảng phê bình văn học, trong đó có các tác phẩm phê bình Thủy Hử, Tây Sương Ký, Tả Truyện…
3. Trong quá trình biên tập, chúng tôi có tham khảo bản dịch Thủy Hử của Á Nam Trần Tuấn Khải.
51. Người làm công tác quản lý có kiến thức tổng hợp hệ thống, có chuyên

môn sâu về một ngành và am hiểu rộng các lĩnh vực có liên quan.
52. Ngự Nhai: Con phố ở kinh thành Hoàng đế xuất hành thường đi qua.
53. Chu Bang Ngạn, tự Mỹ Thành, hiệu Thanh Chân: Cư sĩ, nổi tiếng am hiểu âm luật, và sáng tác nhiều bài từ được biết đến. Khi quen biết Lý Sư Sư, tuy đã ở vào tuổi lục tuần, nhưng ông vừa gặp đã sinh lòng ái mộ, từ đó viết nên nhiều bài từ nổi tiếng.
54. Hai câu thơ trong bài Sắp mời rượu của Lý Bạch: Đời người đắc ý hãy vui tràn/ Chớ để bình vàng suông bóng nguyệt! (Bản dịch của Hoàng Tạo, Tương Như).
55. Do "tứ vi" và "tư duy" trong tiếng Hán là hai từ âm gần giống nhau.
56. Nhạc Phủ vốn là một chức quan đời Hán chuyên sưu tập thơ ca và âm nhạc dân gian, đời sau gọi những bài dân ca hay tác phẩm của các văn nhân được viết theo thể loại này cũng là Nhạc Phủ.
57. Bản tiếng Việt được đổi tên thành Thủy Hử @.
4. Quan hệ tỉ lệ giữa tính năng và giá cả sản phẩm.
5. Mùi hương bay xuyên cả qua vò rượu.
6. Uống ba bát là không thể qua núi.
7. Một trang bách khoa toàn thư online của Trung Quốc.
8. Tôn Tẫn là cháu của Tôn Tử, là nhà chỉ huy quân sự nổi tiếng thời Chiến Quốc, tác giả của *Binh pháp Tôn Tẫn.*
9.Sống vào thời Tây Tấn, được xem như một kỳ nhân của lịch sử Trung Quốc. Dân gian Trung Quốc sau còn lưu truyền câu "mặt tựa Phan An" để miêu tả những người đàn ông đẹp.
10.Sủng thần của Hán Văn Đế, giàu nhất thiên hạ nhờ có quyền khai thác và đúc tiền đồng.
11. Biết giữ cho bản thân, lời nói và ý niệm trong sạch.
12. Ngoại tình.
13. Bản dịch của Hoàng Giáp Tôn.
14.Hay còn gọi là Tội tổ tông, là thuật ngữ của đạo Cơ Đốc, ý nói tội ác của con người có từ khi sinh ra. Ở đây tác giả hàm ý chỉ doanh nghiệp đã mắc sai phạm ngay từ khi mới thành lập.
15. Nghĩa là Báo mắt vàng.
16. Sinh năm 1931 tại Chicago, Mỹ. Ông là cha đẻ của marketing hiện đại. Được xem là huyền thoại duy nhất về marketing.
17. Mưa đến đúng lúc.
18. Nguyễn Thị Tam Hùng: Chỉ ba anh em họ Nguyễn: Lập Địa Thái Tuế Nguyễn Tiểu Nhị; Đoản Mệnh Nhị Lang Nguyễn Tiểu Ngũ và Hoạt Diêm La Nguyễn Tiểu Thất. Cả ba đều là đầu lĩnh thủy quân, sau này lập nhiều chiến công cho Lương Sơn.
19. Lý Chí (1527 - 1602): Nhà tư tưởng, nhà văn, thiền sư và là một vị quan đời nhà Minh.

Dịch: Tựa thuyền ngửa mặt trông trời rộng. Lạnh lẽo sao mờ ba bốn ngôi.
Không ăn khớp, không hòa nhập.
Ba năm đạo hiếu đã đầy đủ. Một nghĩa vua tôi chửa hết nào.
1. dịch văn: Gào khóc trời khôn hỏi. Buồn thảm có còn chi? Sống thẹn cùng Học sĩ, Một chết chỉ như về.
Ý nói bệnh nặng, sắp mất.
Thuộc quản hạt.
Tức Biển Đông.
Theo truyền thuyết cổ phương Đông có cây dâu rỗng lòng gọi là Phù Tang hay Khổng Tang, là nơi thần Mặt trời nghỉ ngơi trước khi cưỡi xe lửa du hành ngang qua bầu trời từ Đông sang Tây, do đó Phù Tang hàm nghĩa văn chương chỉ nơi Mặt trời mọc. Chính vì vậy Nhật Bản còn được gọi là Phù Tang.
Ai Lao: Đất nước Lào ngày nay. Bồn Man: Còn gọi là Mường Bồn hay Muang Phuan, và sau là Trấn Ninh, là một quốc gia cổ, nay không còn, từng tồn tại trên bán đảo Đông Dương, tại vị trí ngày nay thuộc tỉnh Xiêng Khoảng, một phần các tỉnh Hủa Phăn đến Khăm Muộn, ở phía Đông nước Lào, và một phần các tỉnh miền Bắc Trung bộ Việt Nam (khoảng Nghệ An đến Quảng Bình).
Có tài liệu chép là Lê Thì Hiến.
Con gái Triệt Khanh công Nguyễn Đình Tư
Nay thuộc Hà Nội.
Tục gọi Bà Chúa Vang.
Mẫu vị tử quý.
Trích Khâm định Việt sử thông giám cương mục, Quyển 43 tr.29A.
Trịnh Căn.
Còn gọi là Quốc sư Quận công.
Những địa danh thuộc huyện Chương Mỹ (Hà Nội) ngày nay. Năm 1516, vua Lê Chiêu Tông đã cho dựng hành cung rồi sai đào sông, khai suối quanh núi để du ngoạn mỗi khi nhàn rỗi.
Còn gọi là Lê Hiển Tông.
Trừ Trịnh Doanh.
Nguyễn Thị Ngọc Diễm.
Tục gọi là Bà Chúa Đỗ.
Còn gọi là lễ Cầu đảo.
Có tài liệu chép là Lê Duy Cận.
Thái tử Lê Duy Vỹ.
Trịnh Cương (1709 - 1729).
Con Trịnh Bính.
Chức võ quan cao cấp chỉ huy một đạo quân thời xưa.
Tài liệu khác chép là Hoàng Công Chất, thủ lĩnh một cuộc khởi nghĩa nông

dân Đàng ngoài lớn vào giữa thế kỷ XVIII, chống lại triều đình vua Lê chúa Trịnh trong 30 năm.
Đứng đầu Quốc Tử Giám là các chức quan Tế tửu (tương đương Hiệu trưởng đại học), Tư nghiệp (tương đương với Hiệu phó đại học)
Tháng giữa mùa.
Trích Khâm Định việt sử thông giám cương mục, Quyển 43 tr.12.
Giám đốc Quốc Tử Giám.
Chức quan to nhất trong triều đình phong kiến thời Lê - Trịnh.
Chức quan đại thần đứng hàng thứ 2 trong phủ chúa.
1. Trích Vũ trung tùy bút.
Trâm hốt: Trâm cài và hốt cầm (một dụng cụ cài tóc của người xưa); Hoa bào (áo có thêu hoặc vẽ hoa văn trang trí).
Con, cháu quan lại được cấp danh vị ấm sinh để thừa hưởng danh vọng của cha, ông.
Con trai Lê Quý Đôn.
Vợ Trịnh Doanh.
Hoàng Ngũ Phúc (1713-1776) là danh tướng thời Lê Trung Hưng. Ông quê ở Yên Dũng (Bắc Giang). Hoàng Ngũ Phúc có công lớn trong việc đánh dẹp các cuộc khởi nghĩa nông dân Đàng Ngoài và là tổng chỉ huy cuộc "Nam tiến" đánh Đàng Trong, mở mang đất đai Bắc Hà tới Quảng Nam.
Có sách chép là Ải Vân quan.
Còn có tên là núi Đá Bia, ngọn núi cao nhất trong khối núi Đại Lãnh thuộc dãy núi Đèo Cả, hiện ở xã Hòa Xuân Nam, huyện Đông Hòa, phía Nam tỉnh Phú Yên.
Tương ứng với hai chữ "Đàng Trong" và khu vực của chúa Nguyễn.
Về đời Lê, tỉnh Hà Tĩnh thuộc về đất Nghệ An.
Thượng kinh ký sự của Hải Thượng Lãn Ông.
Kẻ Chợ.
Còn gọi là sông Hồng.
Ngày mùng một và ngày rằm.
Suy giảm.
Ở vào địa phận hai làng Kim Liên và Trung Tự (Hà Nội) bây giờ.
Trịnh Tùng.
500 người.
Trích Vũ trung tùy bút.
Nghĩa là phụng mệnh canh giữ. Ý ở đây là lấy để dâng lên chúa.
Đêm các nội giám phải ở luôn trong phủ như học sinh lưu trú ngày nay vậy.
(từ cũ) những người cùng một lớp, ngang hàng.
Giấu giếm một cách phi pháp.
Trích Tang thương ngẫu lục.
Thái phi Vũ Thị Ngọc Nguyên, còn gọi là bà Chúa Me, người Bình Giang

(Hải Dương).
Những cuộc họp mặt quan trọng giữa vua và bá quan văn võ, mỗi tháng hai lần vào mùng một và ngày rằm.
Descriptine du ruyanme de Tonquin.
Phiên ở phủ cũng như các bộ bên triều đường vua Lê.
Bùi Sĩ Lâm người Quảng Xương (Thanh Hóa) là nhà chính trị quân sự đầu thế kỷ XVII. Ông đóng vai trò to lớn trong công cuộc phục hưng nhà Lê (Lê Trung Hưng). Ông cũng là người có công lớn đối với họ Trịnh, đặc biệt là chúa Trịnh Tùng
Khâm định Việt sử thông giám cương mục chép là Nguyễn Quốc Trinh.
Trích Đại Việt sử ký toàn thư.
Vương quốc Anh.
Nghìn lẻ một đêm.
Loại súng mồi bằng lửa.
Võ học
Võ kinh.
Tôn Võ đời Chiến Quốc.
Văn là Hương thí.
Lục Thao (Khương Thái công), Tam lược (Hoàng Thạch Công), Tư Mã pháp (Tư Mã Nhương Thư), Tôn Tử binh pháp (Tôn Vũ), Ngô Tử (Ngô Khởi), Úy Liêu Tử (Úy Liêu), Đường Thái Tông Lý Vệ công vấn đối (Vệ Cảnh Vũ công Lý Tĩnh).
Quận He: Tức Nguyễn Hữu Cầu, người huyện Thanh Hà (Hải Dương), trước vì nghèo nên đi làm cướp, sau theo Nguyễn Cừ khởi nghĩa. Khi Nguyễn Cừ bị bắt, Nguyễn Hữu Cầu đem thủ hạ về giữ núi Đồ Sơn và đất Vân Đồn. Năm 1743, Quận He giết được Thủy Đạo đốc binh là Trịnh Bảng, tự xưng làm Đông Đạo Thống Quốc Bảo Dân Đại Tướng Quân, thanh thế lừng lẫy. Quận Hẻo: Tức Nguyễn Danh Phương, người xã Tiên Sơn, huyện Yên Lạc nay là xón Tiên Sơn, phường Hội Họp, thị xã Vĩnh Yên, trước làm thủ hạ của các thủ lĩnh Tế và Bồng khởi nghĩa ở Sơn Tây. .sup
Chỉ Lê Duy Mật động.
Là những đại công thần của chúa Nguyễn tại Đàng. Trong thời Trịnh Nguyễn phân tranh. có công phò tá nhiều đời chúa. Nguyễn, đánh lui nhiều cuộc "Nam tiến" của chúa Trịnh, giữ vững lãnh thổ Đàng Trong,
Tài năng ở mức trung bình.
Hoàng Ngũ Phúc: Sđd Phạm Đình Trọng: Tướng thời Lê Mạt, có công dẹp khởi nghĩa nông dân Đàng Ngoài.
Vì nhà Lê với nhà Hán bên Trung Hoa.
Nguyễn Kiệm.
Trỏ tổ tiên họ Nguyễn.
Trích Đại Nam thực lục tiền biên.

Hoàng Ngũ Phúc tuổi già, đã về hưu, vì việc này lại được ra làm quan.
Trỏ Ngũ Phúc.
Sau khi mưa tạnh nên đi chơi thuyền.
Cây cỏ sợ không phải cây cỏ nhà Chu. Nghĩa bóng chỉ chúa Trịnh cướp quyền vua Lê.
Trịnh Sâm.
Trọng Tế đỗ tiến sĩ, trước đã làm quan, vì có tội bị bãi.
Triêu vi Việt khê nữ, mộ tác Ngô cung phi.
Thưởng quan tương sư (chỉ Nguyễn Hoàn vì ông được phong là Quốc sư) mà nàng tiên nga (Đặng Thị Huệ) khéo cắt.
公每得蓮茶卽走馬上進盛王卽命烹召宣妃同賞宣妃最 好蓮蕊
Cửa nhỏ thông sang buồng hoặc nhà bên cạnh.
Lao, phong, cổ, lại gọi là tứ chứng nan y.
Hàng chấn song bao quanh bao lơn (phần nhô ra ngoài hiên có lan can).
Nến trắng.
Phần nhiều tài liệu khác chép là Điện Đô vương Trịnh Cán chỉ sống đến năm 6 tuổi.
Còn gọi là "giấc Hoàng Lương" hoặc "giấc Hòe An", ý nói công danh phú quý là hư ảo, đời người chẳng qua chỉ ngắn ngủi như một giấc mộng.
Một thứ lễ nghi khi nhà vừa có tang, ở đây ý chỉ một buổi lễ sau khi Tĩnh Đô vương qua đời.
Khi Tĩnh Đô vương mới mất, Dương Thái phi ngờ là sinh thời vương đã bị Tuyên phi bùa thuốc nên cho mở quan tài ra mà đổi cả các đồ khâm liệm.
Tức giỗ 2 năm 3 tháng sau ngày mất.
Canh Tý.
Phố Phan Bội Châu.
Phố Hai Bà Trưng.
Phố Lê Duẩn.
Tác giả.
Năm Cảnh Hưng 41, Canh Tý (1780).
Chồng của vú em, tiếng Bắc gọi là bõ
Tuyên Phi Đặng Thị Huệ.
Trẻ con đại tiểu tiện gọi là bĩnh.
Để cho người khác gặp mặt hoặc tiếp xúc trực tiếp.
Thiện phu: Người đầu bếp.
Chọc tức, chọc giận.
Nén chịu, nín nhịn trong lòng.
Ý nói sau khi mọi người đã ăn xong.
Cướp ngôi.
Âm thầm câu kết.
Chức giữ việc viết lách sách vở. Hà Như Sơn là điển thư riêng cho Vương tử

Khải.
Lúc ấy Khải còn là Tông.
Nghĩa như bất pháp
Tức Huy Quận công.
Thầy dạy học cho Vương tử
Bạn của cha.
Sau vì kiêng hai tên vua Tự Đức (Phúc Thì, Hồng Nhậm) nên gọi tránh là Ngô Thời Nhiệm
Ý chỉ con người sống hai mặt.
Thao thủ: Đức hạnh hằng ngày, cách xử thế lập thân ở đời.
Những chức quan trong bộ máy nhà chúa.
Tang vật làm chứng cho sự tham nhũng.
Ý chỉ người cha.
Tức là phủ chúa Trịnh.
Tức là chúa Trịnh Sâm
Tức là Đặng Thị Huệ, Bà chúa Chè.
Sở Mục Vương và Tùy Dương Quảng đều giết bố để cướp ngôi.
Sắp nguy đến nơi.
Chữ trong Tả truyện. Dịch tạm là: Ào cừu lung tung, một nhà ba ông, theo ai cho xong?
Chỉ Hoàng Đình Bảo vì y là phò mã. Tục ngữ có câu: Tốt áo như ông phò mã.
Chỉ Đặng Thị Huệ: Tuyên phi của Tĩnh Vương, mẹ đẻ ra Vương tử Cán.
Về sau.
Ra mắt Chúa thượng.
Sau đổi là Nguyễn Khản
Ý chỉ Chúa thượng chết, giống như "băng hà".
Tụ hợp làm điều bất chính.
Thế tử Thương Thần nước Sở giết cha mà cướp ngôi.
Tự nhiên, bỗng nhiên
Đương làm quan mà cha mẹ chết, thôi làm quan về chịu tang, gọi là đinh gian
Tham tụng bấy giờ quyền như Tể tướng.
Chỉ Dương Trọng Tế.
Giường của vua, chúa.
Thuật để mả, đặt hướng nhà. Thường gọi lầm là địa lý.
Không là vua, không là bá mà quyền nghiêng thiên hạ. Hơn hai trăm năm rồi thì vạ xảy ra ngay bên cạnh nách.
Đem ra tra tấn ở giữa triều đình.
Lên mặt ta đây hơn người (BT).
Khi đó Vương tử Tông đã bị truất xuống làm Quý tử và đổi tên là Khải.

Tạ Danh Thùy dùng chữ trong Tả truyện: "Vô hữu phế giả, quân hà dĩ hưng?" Chữ sách vẫn có ảnh hưởng to làm cho lời nói có uy thanh hơn.
Thứ tự vợ chúa trong cung: Chính phi hoặc nguyên phi, tần, tiệp dư, tu dung.
Trịnh Lệ là con Trịnh Doanh, em Trịnh Sâm, chú Trịnh Khải.
Con gái Trịnh Doanh, vợ Hoàng Đình Bảo.
Làng Hoàng Mai nằm trên đất Kẻ Mơ. Kẻ Mơ xưa bao gồm cả ba làng Hoàng Mai, Tương Mai, Mai Động ngày nay. Người ta vẫn quen gọi làng Hoàng Mai là Mơ rượu – vì ở đây nấu được rượu ngon nổi tiếng, Mai Động là Mơ táo còn Tương Mai là Mơ xôi. Rượu Mơ đã đi vào phương ngôn, ca dao: "Rượu Kẻ Mơ, cờ Mộ Trạch". Nghề nấu rượu ở Kẻ Mơ đến nay không còn nữa
Equinoxe d'automne: Hôm ngày đêm đều nhau.
Rục rịch tiến hành hoạt động.
Khu vực trước cửa ga Hà Nội ngày nay.
Ô Đồng Lầm nằm trên làng cổ Đồng Lầm nay là ngã tư Kim Liên - Đại Cồ Việt.
Bạn cùng đọc sách.
Bói bằng cỏ thi là một hình thức bói Dịch, lập quẻ bằng cách sắp các cọng cỏ thi theo một quy tắc riêng.
Lòng giận của chúng nhân không thể xúc phạm được.
Năm 1674 lính Tam phủ giết Tham tụng Nguyễn Quốc Trinh và phá nhà Phạm Công Trứ; năm 1741 họ lại phá nhà và chực giết Tham tụng Nguyễn Quý Cảnh. Lính Tam phủ nói câu ấy để dọa Nguyễn Trọng Viêm.
Không thể đừng, cực chẳng đã.
Nguyễn Hoãn, Tiến sĩ (1743), tước Hoàn Quận công
Trịnh Doanh
Trịnh Giang, anh ruột Doanh.
Trường Albert Sarraut (tiếng Pháp: Lycée Albert Sarraut) là một trong những trường trung học nổi tiếng nhất ở Đông Dương, được thành lập từ năm 1919 tại Hà Nội, giải thể năm 1965.
Bài thơ ấy, xin tạm dịch ra quốc âm: Khuya khoắt nghe tin đã sởn lòng, Mở thư đập án xiết kinh hoàng! Các ông đến thế, mong gì nữa! Thiên đạo ngày nay có nữa không?
Sắc viết để trống tên để người được hưởng tha hồ muốn điền tên ai thì điền.
Năm Bính Ngọ, niên hiệu Cảnh Hưng thứ 47, lịch Tây 1786.
Chúa Trịnh đối với những vị lão thần nhiều khi gọi là tiên sinh (đối với quan văn) hoặc công (đối với quan võ).
Một dạng văn bản của chúa truyền tới các quan đầu trấn, phủ.
Ấn riêng của chúa Trịnh, việc quan trọng lắm mới dùng đến.
Nước nhà còn mất ở một trận này, ông gắng sức nhé.

Hoạn quan hầu gần nhà chúa.
Tức Trịnh Tùng.
Trung thành, ngay thẳng, trong sạch.
Tức là Tiến sĩ Nguyễn Thưởng, người làng Vân Điềm, huyện Đông Ngàn, trấn Kinh Bắc.
Mất ngôi, mất chức.
Lên ngôi trị vì.
Mưu việc lanh lẹn, lo việc chu đáo, thật là khí tượng một vị lão thành.
Tập khải tấu (báo cáo).
Một loại mũ có gắn móng rồng.
Xướng tên các ông Tiến sĩ.
Thị là coi, sư là quân.
Chăm chỉ, lanh lẹ.
Bùi Huy Bích làm Hành tham tụng.
Hy sinh vì tổ quốc.
Khu Quảng Bá ngày nay.
Tham quan ô lại.
Khải Đạt từ năm 2005 bắt đầu cung ứng hộp bọc ngoài iPod cho Apple.
Macintosh (hay Mac): Là một dòng sản phẩm máy tính cá nhân được thiết kế, phát triển và đưa ra thị trường bởi tập đoàn Apple.
C2C (Consumer-to-Consumer): Là hình thức thương mại điện tử giữa những người tiêu dùng với nhau.
Kỉ nguyên hậu PC: The Post-PC era
Cây gậy và củ cà rốt (carrot and stick): Là khái niệm được dùng để chỉ một hành động đồng thời khuyến khích điều tốt (củ cà rốt) và trừng phạt điều xấu (cây gậy). Đây là một chính sách ngoại giao trong quan hệ quốc tế, thường được các nước lớn mạnh sử dụng nhằm thay đổi hành vi của các nước nhỏ hơn. "Cây gậy" tượng trưng cho sự đe dọa trừng phạt, còn "củ cà rốt" tượng trưng cho quyền lợi hay phần thưởng.
Bong bóng Dot-com: ý nói những trang web của các công ty trên mạng lưới toàn cầu với tên miền là.com, là một bong bóng thị trường cổ phiếu khi các cổ phiếu của các công ty công nghệ cao, nhất là các công ty mạng được đầu cơ. Bong bóng này được sinh ra vào ngày 9/8/1995 – khi Netscape Communications bắt đầu niêm yết cổ phiếu của mình và vỡ vào ngày 10/3/2000 – khi chỉ số tổng hợp NASDAQ đạt đỉnh cao nhất. Bong bóng Dot-com đã góp phần cùng các nhân tố khác tạo nên sự thịnh vượng kinh tế của Mĩ cuối thập niên 1990 – thời kì mà nhiều người gọi là "Nền Kinh tế Mới", còn Alan Greenspan gọi là "sự thịnh vượng bất thường".
Personal Digital Assistant: Thiết bị kĩ thuật số hỗ trợ cá nhân
Bất cộng đới thiên: không đội trời chung.
Ý nói đấm cho vài cú đấm.

Ý nói muốn chém đầu.
Người hải tần: (Những) người sống ven biển.
Tương Dực Đế làm vua từ 1510 đến 1516, ngang đời Võ Tôn nhà Minh.
Niên hiệu Hồng Thuận thứ 5, tây lịch 1514.
Chữ Pháp.
Thiền sư No Ahn Chan - Thái Lan.
Nhóm thuốc Rosiglitazol
Đạt Lai Lạt Ma có nghĩa: "Đạo sư với trí tuệ như biển cả", là danh hiệu của một nhà lãnh đạo tinh thần của Phật giáo Tây Tạng
Sinh thiết là một thủ thuật y tế trong đó một mẫu nhỏ của mô cơ thể được lấy ra để kiểm tra dưới kính hiển vivi. Mẫu mô này có thể được lấy từ bất cứ vị trí nào trên cơ thể, kể cả da, nội tạng và các cấu trúc khác.

